

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ

Кафедра обліку і аудиту

ШИШКІНА АНАСТАСІЯ БОГДАНІВНА

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

**На тему: «Обліково-аналітичне забезпечення власного
капіталу підприємства»**

**Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійної програми «Облік і аудит»**

Науковий керівник
к.е.н., доцент
_____ Л.М. Соломчук
«___» _____ 2021 р.

Роботу допущено до захисту
завідувач кафедри
к.е.н., професор
_____ Л.М. Чернелевський
«___» _____ 2021 р.

Роботу на захист подала
_____ А.Б. Шишкіна
«___» _____ 2021 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут *Навчально-науковий інститут економіки і управління*
Кафедра *Обліку і аудиту*
Освітній ступінь *бакалавр*
Спеціальність: 071 *“Облік і оподаткування”*
Освітньо-професійна програма *Облік і аудит*

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Зав. кафедрою

Л.М.Чернелевський

« » 2021 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Шишкіна Анастасія Богданівна

1.Тема роботи: «Обліково-аналітичне забезпечення власного капіталу підприємства»

Керівник проекту Соломчук Людмила Миколаївна

Затверджена наказом по університету від «__» _____ 20__ року №_____

2.Строк подання студентом проекту: «__» _____ 20__ р.

3.Вихідні дані до роботи: Закони України, ПКМУ, Інструкції, НП(С)БО, П(С)БО, МСФЗ, первинні документи підприємства та фінансова звітність ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 роки

4.Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити): економічна суть власного капіталу, організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» та його облікова і податкова політика, бухгалтерський облік власного капіталу та його комп'ютеризація, техніко-економічний аналіз діяльності ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 роки, економічний аналіз власного капіталу, теоретичні основи аудиту власного капіталу підприємства

5.Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових гістограм, діаграм, таблиць, тощо): техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 роки, схема елементів власного капіталу, кореспонденція рахунків з обліку власного капіталу, аналіз наявності, структури і динаміки власного капіталу, схема проведення аудиту власного капіталу

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
II	Чорна В.О.		

7. Дата видачі завдання:

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Пор. №	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вступ		Виконано
2.	Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» та його облікової і податкової політики		Виконано
3.	Бухгалтерський облік власного капіталу на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» та його комп'ютеризація		Виконано
4	Техніко-економічний аналіз діяльності ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 рр. та аналіз і теоретичні основи аудиту власного капіталу		Виконано
5.	Загальні висновки і пропозиції		Виконано

Студент _____
(підпис)

Шишкіна А.Б.
(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи) _____

Соломчук Л.М.

Анотація

Дипломна робота бакалавра представляє проблематику на тему «Обліково-аналітичне забезпечення власного капіталу підприємства».

Ключові слова: капітал, власний капітал, зареєстрований капітал, рентабельність власного капіталу.

Дана дипломна робота бакалавра була написана за наданими матеріалами та на прикладі підприємства консервної промисловості - ПрАТ «Білоцерківський консервний завод». Диплом містить сторінок – 125; таблиць – 41; рисунків – 31.

Дана дипломна робота включає у себе вступ, три розділи і загальні висновки та пропозиції. У додатках прикладено фінансову звітність ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 роки, первинні документи за темою дипломної роботи.

Основна мета, актуальність теми дослідження, поставлені задачі, а також економічна суть та складові елементи власного капіталу були розкриті у вступі дипломної роботи. Ведення обліку власного капіталу регламентується законодавчими актами, нормативною літературою, що і подано у вступі даної дипломної роботи.

Історичний розвиток ПрАТ «Білоцерківський консервний завод», його техніко-економічна характеристика, схема управління і виробництва відображені у першому розділі. Також у цьому розділі було досліджено та описано існуючу структуру бухгалтерії ПрАТ «Білоцерківський консервний завод», зобов'язання усіх бухгалтерів підприємства. У третьому підпункті даного розділу викладено облікову й податкову політику ПрАТ «Білоцерківський консервний завод».

У другому розділі даної дипломної роботи відображено особливості ведення обліку власного капіталу, описані первинні документи щодо його обліку, рахунки на яких ведеться облік елементів власного капіталу, реєстри бухобліку власного капіталу, а також розкрита інформація де у фінансовій звітності відображається власний капітал.

Організація аналітичного обліку і пропозиції по її удосконаленню на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» розкрито у першому підпункті третього розділу дипломної роботи. У даному розділі також проведено аналіз показників виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 роки. У третьому підпункті наводяться методологічні основи економічного аналізу власного капіталу, а також проведено практичні розрахунки за даними ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 роки. У четвертому підпункті розкриваються особливості проведення аудиту власного капіталу підприємства.

Аннотация

Дипломная работа бакалавра представляет проблематику на тему «Учетно-аналитическое обеспечение собственного капитала предприятия».

Ключевые слова: капитал, собственный капитал, зарегистрированный капитал, рентабельность собственного капитала.

Данная дипломная работа бакалавра была написана по предоставленным материалам и на примере консервной промышленности - ЗАО «Белоцерковский консервный завод». Диплом содержит страниц - 125; таблиц - 41; рисунков - 31.

Данная дипломная работа включает в себя введение, три главы и общие выводы и предложения. В приложениях приложено финансовую отчетность ЗАО «Белоцерковский консервный завод» за 2018-2019 годы, первичные документы по теме дипломной работы.

Основная цель, актуальность темы исследования, поставленные задачи, а также экономическая суть и составляющие элементы собственного капитала были раскрыты во введении дипломной работы. Ведение учета собственного капитала регламентируется законодательными актами, нормативной литературой и представлены во введении данной дипломной работы.

Историческое развитие ЗАО «Белоцерковский консервный завод», его технико-экономическая характеристика, схема управления и производства отражены в первой главе. Также в этом разделе были исследованы и описаны существующую структуру бухгалтерии ЗАО «Белоцерковский консервный завод», обязательства всех бухгалтеров предприятия. В третьем пункте данного раздела изложены учетная и налоговая политики ЗАО «Белоцерковский консервный завод».

Во втором разделе данной дипломной работы отражены особенности ведения учета собственного капитала, описанные первичные документы по его учёту, счета на которых ведется учет элементов собственного капитала, регистры бухучета собственного капитала, а также раскрыта информация где в финансовой отчетности отражается собственный капитал.

Организация аналитического учета и предложения по ее совершенствованию на ЗАО «Белоцерковский консервный завод» раскрыто в первом абзаце третьей главы дипломной работы. В данном разделе также проведен анализ показателей производственно-хозяйственной деятельности ЗАО «Белоцерковский консервный завод» за 2018-2019 годы. В третьем пункте приводятся методологические основы экономического анализа собственного капитала, а также проведены практические расчеты по данным ЗАО «Белоцерковский консервный завод» за 2018-2019 годы. В четвертом пункте раскрываются особенности проведения аудита собственного капитала предприятия.

Annotation

The graduate work reflects the problematics on the topic " Accounting and analytical support of power capital of the enterprise "

Key words: capital, power capital, capital stocks, profitability of power capital.

The graduate work of the bachelor's degree was written with the help of materials and on the application of the canning industry - PJSC "Bilotserkivsky cannery". The graduate work to avenge the parties -125; tableb - 41; drawings - 31.

The graduate work was given, including an introduction, three sections and headlines and propositions. The supplements have applied the financial stability of the PJSC "Bilotserkivsky cannery" for 2018-2019, the primary accounting documents on the topic of graduate work.

The main goal, the relevance of those advances, the tasks set, as well as the economical essence of the warehouses of the elements of the powerful capital will be opened at the entrance of the graduate work. The administration of the regional capital is governed by legislative acts, normative literature, which was submitted at the entry of this graduate work.

Historical development of PJSC "Bilotserkivsky cannery", its technical and economic characteristics, control scheme and visualization at the first distribution. Also, at a number of distributions, it has been reported that the structure of the accounting of the PJSC "Bilotserkivsky cannery" is described, the crops of the accountants of the enterprise. At the third sub-item of the given distribution, the regional tribute policy of the PJSC "Bilotserkivsky cannery".

In the other section of this graduate work, the special features of the information about the power capital are displayed, the description of the original documents is about the same area, the files on which the field of elements of the power capital is kept, the registries of the accounting power, the information about the power capital.

The organization of analytical accounting and proposals for its improvement at PJSC "Bilotserkivsky cannery" is disclosed in the first subparagraph of the third section of the thesis. This section also analyzes the indicators of production and economic activity of PJSC "Bilotserkivsky cannery" for 2018-2019. The third subparagraph provides the methodological basis of economic analysis of equity, as well as practical calculations according to PJSC "Bilotserkivsky cannery" for 2018-2019. The fourth sub-item reveals the features of the audit of equity of the enterprise.

Зміст

	Стор.
	6
Вступ	
Розділ I. Організаційно-економічна характеристика ПрАТ “Білоцерківський консервний завод» та його облікової й податкової політики	24
1.1. Характеристика історії розвитку та господарської діяльності ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»	24
1.2. Організація облікової роботи на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»	31
1.3. Облікова та податкова політика ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»	39
Розділ II. Бухгалтерський облік власного капіталу на ПрАТ “Білоцерківський консервний завод» та його комп’ютеризація	43
2.1. Аналітичний і синтетичний облік власного капіталу за національними стандартами	43
2.2. Відображення інформації про власний капітал у фінансовій звітності підприємства	64
2.3. Застосування інформаційних технологій з обліку власного капіталу	73
Розділ III. Техніко-економічний аналіз діяльності ПрАТ “Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 рр. та аналіз і теоретичні основи аудиту власного капіталу	83
3.1. Організація та удосконалення аналітичної роботи на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»	83
3.2. Техніко-економічний аналіз діяльності ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 роки	85
3.3. Теоретичні основи та практичний економічний аналіз власного капіталу на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 роки	89
3.4. Теоретичні основи аудиту власного капіталу	97
Загальні висновки і пропозиції	110
Список використаних літературних джерел	114
Додатки	117

Вступ

Власний капітал являється фундаментом щодо сталого розвитку будь-якого підприємства. Згідно тлумачень міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, «власний капітал» це залишкова частка у активах підприємства після вирахування всіх його зобов'язань, тобто можна сказати, що власний капітал підприємства являє собою чистий капітал або чисті активи і являється основним джерелом його фінансування. Величина власного капіталу виступає як індикатор для більшості інвесторів коли вони вибирають об'єкт для здійснення своїх капіталовкладень.

Сутність фінансово-господарської діяльності будь-якого підприємства, його рівень конкурентоспроможності, його подальший розвиток залежать від правильного формування власного капіталу та фінансово-господарських операцій, які впливають на його розмір.

У сучасних умовах, коли біля 80% підприємств мають недержавну форму власності, власний капітал набуває важливе економічне значення, так як відображає кількість власних засобів підприємства, що знаходяться у його розпорядженні, та які представляють собою фонди та резерви.

Власний капітал відображає частку майна підприємства, що фінансується за рахунок коштів власників та власних засобів підприємства. Тривалий час у вітчизняній теорії й практиці, дуже мало уваги було приділено вивченню фінансування діяльності різних підприємств за рахунок капіталу власників. Це відбулось тому, що при адміністративно-командній економіці нашої держави підприємства у централізованому порядку наділялися таким статутним капіталом, який не міг бути змінений в результаті емісії або анулювання корпоративних прав підприємства. При цьому основна і домінуюча роль віддавалась різним антиринковим методам щодо фінансування підприємств, наприклад таких як різні субсидії, бюджетні дотації та субвенції.

Найбільш актуальним у сьогоденні є питання щодо переорієнтації різних підприємств на ринкові форми їх фінансування, однією із яких є мобілізація ресурсів на основі залучення інвестицій в обмін на корпоративні права, емітовані юридичною особою. Спокусливим для фінансистів є те, що для залучення коштів на основі збільшення статутного капіталу не потрібні ні застава майна, ні гарантії третіх осіб; ресурси, вкладені у власний капітал підприємства, залишаються в його розпорядженні протягом довгострокового періоду.

Тим часом працівники фінансових служб підприємств, фінансові менеджери, бухгалтери, інші фахівці, які займаються практичною фінансовою роботою, стикаються зі значними труднощами при спробі використати вказаний метод фінансування. Для успішного здійснення операцій з власним капіталом підприємства та ефективного використання даної форми фінансування на практиці фінансистам слід оволодіти такими блоками питань як цілі, порядок та умови збільшення (зменшення) статутного і власного капіталу; резерви підприємства, їх види, значення та порядок формування; додатковий капітал: порядок його

Обліково-аналітичне забезпечення власного капіталу підприємства

	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Вступ	Номер Сторінки
Здобувач	Шишкіна А.Б.				
Науковий керівник	Соломчук Л.М.				
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.				

формування та використання; оподаткування операцій, пов'язаних зі збільшенням (зменшенням) статутного капіталу, додаткового капіталу, здійсненням реінвестицій у корпоративні права.

Показник «власний капітал» один із найважливіших для підприємства показників, оскільки відбиває такі характеристики як забезпеченість коштами для функціонування підприємства, кредитоспроможність підприємства та його платоспроможність. Таким чином, економічна важливість власного капіталу й багатогранність його структури обумовлюють необхідність проведення правильного та достовірного обліку, а також здійснення аналізу і аудиту власного капіталу на кожному підприємстві, тим самим підтверджуючи актуальність вивчення даної проблеми.

Таким чином, власний капітал підприємства відіграє значну роль як на початковому етапі розвитку будь-якого підприємства, так й у процесі розширення його діяльності. **Актуальність теми** дипломної роботи обумовлена необхідністю дослідження ефективного управління власним капіталом підприємства, що дасть йому можливість впливати на формування власного капіталу, економити на залученні фінансових ресурсів та забезпечувати фінансову автономію на будь-якому рівні.

Предметом дослідження є особливості методології бухгалтерського обліку, економічного аналізу і аудиту власного капіталу, особливості його формування та використання на прикладі підприємства консервної промисловості.

Об'єктом дослідження вибрано ПрАТ «Білоцерківський консервний завод».

При проведенні досліджень щодо власного капіталу необхідно вирішити наступні завдання:

1. Дослідити економічну сутність, завдання і методику обліку власного капіталу.
2. Проаналізувати основні законодавчо-нормативні та літературні джерела, що використовуються при проведенні бухгалтерського обліку, економічного аналізу і аудиту власного капіталу підприємства.
3. Провести аналіз основних техніко-економічних показників ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 рр., розкрити пояснити зміни ефективності діяльності підприємства, які відбулись під впливом різних факторів.
4. Розкрити особливості ведення бухгалтерського обліку власного капіталу та розкрити особливості відображення власного капіталу у фінансовій звітності.
5. Розглянути сучасні комп'ютерні технології щодо ведення обліку власного капіталу і викласти їх практичне застосування.
6. Дослідити особливості проведення економічного аналізу власного капіталу та провести практичний аналіз власного капіталу на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 рр.
7. Дослідити особливості проведення аудиту власного капіталу на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 рр.

У проведенні досліджень щодо власного капіталу були використані різні методи такі як метод групування, порівняльний аналіз, системний підхід, аналіз й синтез, факторний аналіз, індексний метод та інші. При цьому основною теоретичною базою були роботи вчених економістів, бухгалтерів у сфері фінансового обліку, економічного аналізу і аудиту власного капіталу.

Економічна сутність власного капіталу

Поняття «капітал» у житті, як правило, асоціюється із поняттям «власність». При створенні нового підприємства, існуючий його стартовий капітал відображається у активах, які були інвестовані засновниками (учасниками). Такий капітал представляє собою усю вартість майна даного підприємства.

Матеріальні, нематеріальні й фінансові ресурси являють собою носії прав власності окремих суб'єктів. Окрім цього це і частки інвестованих коштів. Все це у цілому представляє загальне майно підприємства.

Однією з найбільш часто використовуваних категорій є **капітал**. Капітал підприємства являється базою для створення й розвитку будь-якого підприємства, а у процесі його функціонування він забезпечує не тільки інтереси держави але й безпосередньо інтереси власників та персоналу.

Не залежно від організаційної форми підприємства, якщо воно веде виробничу або комерційну діяльність, воно повинно мати власний капітал, який представлений сукупністю різних цінностей, таких як матеріальні цінності, грошові кошти, фінансові вкладення, витрати на придбання різних прав або привілеїв, які і забезпечують майбутнє здійснення господарської діяльності даного підприємства.

В різних економічних дисциплінах простежується неоднозначність щодо визначення такого терміну як «капітал». Але у більшості робіт вчені говорять, що капітал являється майном підприємства.

На практиці існує дві позиції вчених-економістів щодо поняття «капітал». З одного боку, вони говорять, що капітал підприємства це сукупна вартість усіх його засобів, що були вкладені у формування активів у будь-якій формі – або грошовій або матеріальній або нематеріальній формах. Із другої сторони, аналізуючи джерела фінансування підприємства, вчені відзначають те, що капітал підприємства це усі форми мобілізації його фінансових ресурсів з метою отримання прибутку у майбутньому.

Досліджуючи економічний зміст категорії «капітал» необхідно виділити **його характеристики** такі як:

1. Капітал являється одним з головних чинників виробництва. Йому належить пріоритет серед системи факторів виробництва. Це пояснюється тим, що капітал об'єднує майже всі фактори у єдиний виробничу систему.

2. Капітал дає характеристику тим фінансовим ресурсам підприємства, які приносять йому дохід. В такому випадку, капітал представляє собою. Інвестований капітал існує окремо, незалежно від виробничого фактора.

3. Капітал являється одним з головних джерел формування прибутку власників підприємства. Одна частка капіталу підприємства у кінці звітного періоду потрапляє на пряму до, так сказати, «кишені» власника підприємства. Інша ж частина капіталу, направлена на задоволення його потреб у майбутньому.

4. Капітал являється головним виміром ринкової вартості капіталу. Таким вимірником на підприємстві є власний капітал, який характеризує загальний обсяг чистих активів підприємства.

5. Варіація та зміни у структурі власного капіталу характеризують рівень ефективності господарської діяльності підприємства у цілому. Спроможність власного капіталу до самозростання говорить про високий рівень щодо формування та раціонального використання прибутку підприємства, а також спроможність до фінансової рівноваги із використанням внутрішніх джерел підприємства.

Теоретичні й практичні аспекти щодо формування власного капіталу підприємства були розглянуті у роботах як вітчизняних вчених, так й зарубіжних вчених-економістів, таких як Н.Г. Слободян, Л.М. Черенелєвського, Н.М. Ткаченко, Ф.Ф. Бутинця, О.І. Вівчар, Т. Гонтар, А. Горбатенко, Я. Іщенко, Т. Королюк, В. Максимової, І. Олександренко, В. Рудики, В. Саварина, Т. Самойлова, В.В. Сопко та інших. У ході проведеної систематизації даних було виявлено, що ціла низка питань, щодо формування власного капіталу підприємства не отримали достатнього вивчення і єдиного поняття.

Трактування змісту поняття «власний капітал» відображено у таблиці 0.1.

Таблиця 0.1

Трактування змісту поняття «власний капітал»	
Джерело	Характеристика поняття
НП(С)БО 1	Власний капітал – це різниця між активами й зобов'язаннями підприємства
Закон України «Про акціонерні товариства»	Власний капітал – це різниця між сукупною вартістю активів підприємства і вартістю його зобов'язань
Горбатенко А. А.	Власний капітал – це загальна сума коштів у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах, які вкладені у активи підприємства
Шура Н.О., Шатило М. В.	Власний капітал – це загальна вартість господарських засобів підприємства, які були інвестовані власниками такого підприємства із метою отримання доходу на такі інвестиції, що належать йому на правах власності й поряд з позиковим капіталом використовуються підприємством для подальшого формування активів
Бутинець Ф. Ф.	Власний капітал – це частина фінансових ресурсів або грошових коштів, які були вкладені у підприємницьку діяльність з метою подальшого отримання прибутку
Вівчар О. Й., Саварин В. М	Власний капітал – це фінансові ресурси підприємства, які воно вкладає для організації і фінансування власної господарської діяльності
Безкоровайна Л. В.	Власний капітал – це власні джерела будь-якого підприємства, які були внесені його засновниками, або це суми реінвестованого чистого його прибутку, що використовуються ним для формування власних активів як у грошовій так і матеріальній формі
Сопко В. В	Власний капітал – це власні джерела підприємства, що без визначення строку проведення були внесені його засновниками або залишені засновниками на підприємстві із оподаткованого прибутку
Городня Т. А.	Власний капітал – це нагромадження активів шляхом збереження запасів економічних благ як у формі грошових коштів так і у формі реальних капітальних товарів, які залучаються власниками підприємства у економічний процес у вигляді інвестиційного ресурсу або фактор виробництва із метою отримання доходу, функціонування яких у економічній системі базується на ринкових принципах й пов'язане із чинниками часу, ризику і ліквідності

Підсумовуючи вище наведене у таблиці, можна сказати, що **власний капітал** – це сума коштів підприємства, що належить засновникам і визначається як різниця між загальною вартістю та борговими зобов'язаннями засновників.

Власний капітал, це показник, який являється:

- основним початковим і безстроковим джерелом фінансування господарської діяльності підприємства;
- основним джерелом погашення збитків підприємства;

- показником, який можна використовувати для проведення оцінки фінансового стану підприємства. Це пояснюється тим, що власний капітал є ірилом фінансової незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, а також відображає рівень кредитоспроможності підприємства.

На протязі тривалого часу представники різних економічних шкіл вивчали і досліджували і трактували власний капітал з різних точок зору. Наукові підходи вчених-економістів щодо вивчення змісту поняття «власний капітал» відображено на рисунку 0.1.

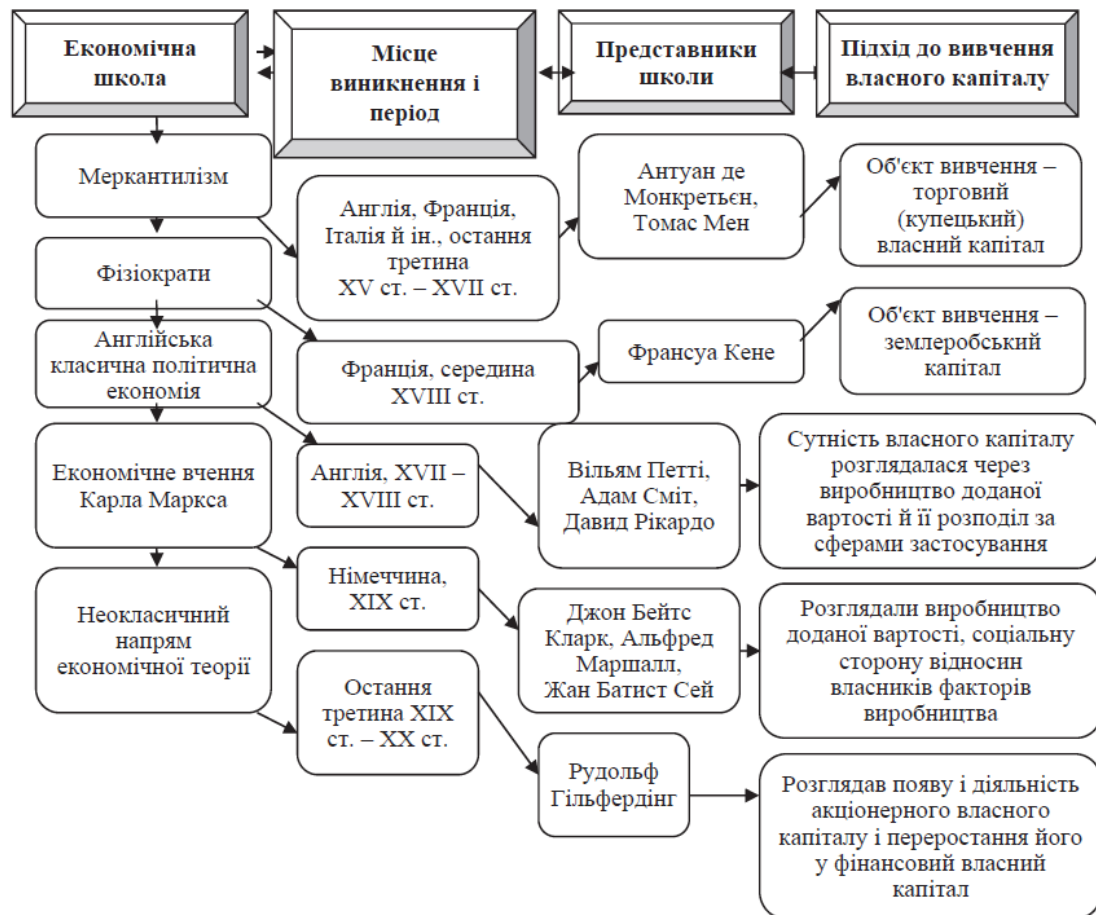

Рис. 0.1. Еволюція різних підходів щодо тлумачення поняття «власний капітал».

З фінансової позиції щодо збереження капіталу, прибуток, що отриманий підприємством вважається заробленим при умові, що чиста частина його чистих активів за мінусом зобов'язань, на кінець звітного періоду, буде перевищувати суму чистих активів на початок цього періоду. При цьому до увагу не враховуються будь-які виплати власникам підприємства або їх внесків.

Формула розрахунку величини і вартості власного капіталу підприємства не дає уявлення і характеристики його структури. Це обумовлено тим, що величина власного капіталу розраховується за непрямим методом на базі показників активів та зобов'язань підприємства, які не являються його складовими елементами.

За ознакою джерел формування власний капітал поділяється на такі види: вкладений капітал, накопичений капітал, капітал від переоцінки, дарчий капітал, нерозподілений прибуток підприємства.

1. Вкладений капітал представляє собою капітал, що був внесений власниками, це статутний капітал, капітал в дооцінках й додатково оплачений капітал. Величина такого капіталу збільшується внаслідок конвертування боргових зобов'язань підприємства у акції й паї.

2. **Накопичений капітал** представляє собою капітал який був отриманий підприємством у процесі його діяльності.

3. **Капітал від переоцінки** виражений у формі додаткового капіталу, який був створений до оцінки активів підприємства, що, як правило, проводиться згідно випадках, які передбачені чинним законодавством України, а також згідно з П(С)БО.

4. **Дарчий капітал** виступає як додатковий капітал. Це певна грошова сума, яка була отримана підприємством від інших осіб, наприклад безоплатно одержані активи.

5. **Нерозподілений прибуток** – це частка від чистого прибутку підприємства, яка не розподілена між власниками даного підприємства.

3 позиції ступеня фіксації власний капітал поділяється на:

1. **Зареєстрований капітал** – це грошова сума умовно-постійного капіталу підприємства, яка зазначається у його установчих документах, тобто це статутний капітал.

2. **Незареєстрований капітал** – це вартісне вираження умовно-змінного капіталу підприємства, котрий включає у себе додатковий капітал й нерозподілений прибуток.

Певні види підприємств мають закріплені мінімальні розміри зареєстрованого капіталу (згідно чинного законодавства України).

За формою та рівнем відповідальності власний капітал буває:

1. За формою капіталу:

– подарований капітал – виражений у формі безоплатно отриманих активів або безповоротної допомоги;

– інвестований капітал – виражений у вартісній формі простих та привілейованих акцій за їх номінальною вартістю, а також у вигляді додатково вкладеного капіталу;

– нерозподілений прибуток – це певна частина прибутку підприємства, яку воно отримало у результаті своєї ефективної діяльності і яка ще не розподілена між існуючими акціонерами, власниками підприємства, або не була вкладена у його розвиток.

2. За рівнем відповідальності:

– статутний капітал – це вартісне вираження капіталу підприємства, що зазначено в його установчих документах. Вона обов'язково реєструється у Єдиному державному реєстрі підприємств (організацій та установ);

– додатковий капітал – це величина додатково вкладеного капіталу, а також це вартісна сума резервного капіталу й нерозподіленого прибутку.

Щодо ознаки персоніфікації то зареєстрований капітал є персоніфікованим, іншими словами, це капітал із визначеними частками і їх власниками. Незареєстрований капітал є не персоніфікованим. Незареєстрований капітал визначений тільки у загальній вартості окремих його елементів.

Сума власного капіталу являє собою абстрактну вартість майна підприємства. Вона не являється його поточною або реалізаційною вартістю і не відбиває у собі поточну вартість прав усіх власників підприємства. На величину власного капіталу сильно впливає оцінка у бухгалтерську його активів та кредиторської заборгованості. Така заборгованість може співпадати з сукупною ринковою вартістю акцій підприємства або із грошовим еквівалентом, що можна отримати внаслідок реалізації активів підприємства частинами або у цілому всього підприємства.

Власний капітал підприємства призначений для формування достатнього обсягу його необоротних і частини оборотних активів. Проте власний капітал виконує різні функції які являються предметом активних наукових дискусій (табл. 0.2.)

Таблиця 0.2

Наукові підходи щодо визначення функцій власного капіталу підприємства

Автори	Функції власного капіталу
Вівчар О. Й. Саварин В. М	Функції - самостійності та влади, відповідальності та захисту прав кредиторів, довготермінового кредитування, кредитоспроможності, фінансування ризику, розподілу доходів та активів, компенсації понесених збитків
Олександренко І. В.	Функції - створення, формування, забезпечення ефективності, стабілізації, розподілу, захисна функція
Рижкова К. О.	Функції - реєстраційна, емісійна, захисна, фінансування, ціноутворювальна, оцінювальна, індикатора інноваційно-інвестиційної привабливості, іміджева функція
Рубаха М. В., Овчар О. А.	Функції - заснування підприємства та введення його в дію, довгострокового фінансування діяльності, відповідальності, компенсації понесених збитків, забезпечення перспективної кредитоспроможності, фінансування ризику, управління і контролю, розподілу доходів та активів, репрезентативна, поточного управління підприємством, нормативна, статистична, комунікативна, трансформаційна
Рудика В. І., Гонтар Т. Ю.	Функції - заснування, відповідальності, захисна функція, розподілу майна, фінансування і забезпечення ліквідності, управління й контролю

Узагальнюючи отримані результати дослідження, що відображені у таблиці 0.2 доцільно у складі функцій власного капіталу підприємства виділити первинні (базові) функції та вторинні (похідні) функції (табл. 0.3).

Таблиця 0.3

Функції власного капіталу підприємства

Функція власного капіталу	Зміст функції власного капіталу	Роль власного капіталу
1	2	3
<i>Первинні функції власного капіталу</i>		
Формувальна	Мобілізація фінансових ресурсів і створення матеріальних умов для заснування й функціонування підприємства	Акумулявання фінансових ресурсів для створення фінансової бази підприємства
Розподільна	Забезпечення участі власників у розподілі чистого прибутку та активів при ліквідації підприємства	Встановлення пропорцій розподілу чистого прибутку та активів між власниками підприємства
Управлінська	Забезпечення участі власників підприємства у прийнятті управлінських рішень	Визначення можливості власників приймати участь в управлінні підприємством
Захисна	Підтримання належної фінансової стійкості та платоспроможності підприємства	Уникнення фінансових ризиків, пов'язаних з формуванням і використанням капіталу підприємства

1	2	3
<i>Вторинні функції власного капіталу</i>		
Гарантійна	Підтвердження платоспроможності та фінансової стійкості для кредиторів та інвесторів	Гарантування інтересів кредиторів та інвесторів
Індикативна	Відображення ринкової вартості підприємства, його надійності та адекватності ринковій кон'юктурі	Формування ринкової вартості підприємства
Репрезентативна	Формування позитивного іміджу підприємства для кредиторів та інвесторів	Відображення інвестиційної привабливості підприємства

Підсумовуючи наведене у таблицях 0.2 і 0.3 можна зробити наступні висновки, що власний капітал являється базою для старту роботи, а також для продовження діяльності підприємства. Власний капітал являється одним з найвагоміших та найважливіших показників та **виконує наступні функції:**

— функція самостійності і влади - ступінь незалежності, ступінь впливу власників на підприємство характеризується на пряму величиною власного капіталу;

— функція відповідальності й захисту прав існуючих кредиторів — власний капітал, який відображається у I розділі Пасиву Балансу підприємства, для зовнішніх користувачів інформації являється головним мірилом відносин відповідальності на підприємстві й захистом кредиторів від втрат свого капіталу;

— функція довгострокового кредитування – власний капітал знаходиться у розпорядженні підприємства необмежений час;

— функція фінансування ризику – говорить про те, що власний капітал можна використовувати для фінансування певних ризикових інвестицій;

— функція кредитоспроможності – для того щоб отримати кредит банк надасть перевагу тому підприємству у якого величина власного капіталу буде найвища при найнижчому рівні кредиторської заборгованості;

— функція компенсації понесених збитків — в більшості випадків усі тимчасові або не тимчасові збитки повинні бути погашені за рахунок власного капіталу;

— функція розподілу доходів та активів – частки власників підприємства у структурі власного капіталу являються головним фактором для розподілу прибутку і майна при ліквідації підприємства.

Як правило кожне підприємство утворюється із метою отримання прибутку. Реалізація такої мети може відбутися при умові збереження свого капіталу.

Власний капітал можна утворити двома шляхами:

- ✓ шляхом накопиченням суми доходу, яка залишається на підприємстві;
- ✓ шляхом внесенням власниками підприємства певної суми грошових коштів й інших активів.

На практиці розрізняють дві основні форми власного капіталу – це інвестований (вкладений або сплачений капітал) та нерозподілений прибуток підприємства.

Структура власного капіталу відображена на рисунку 0.2.

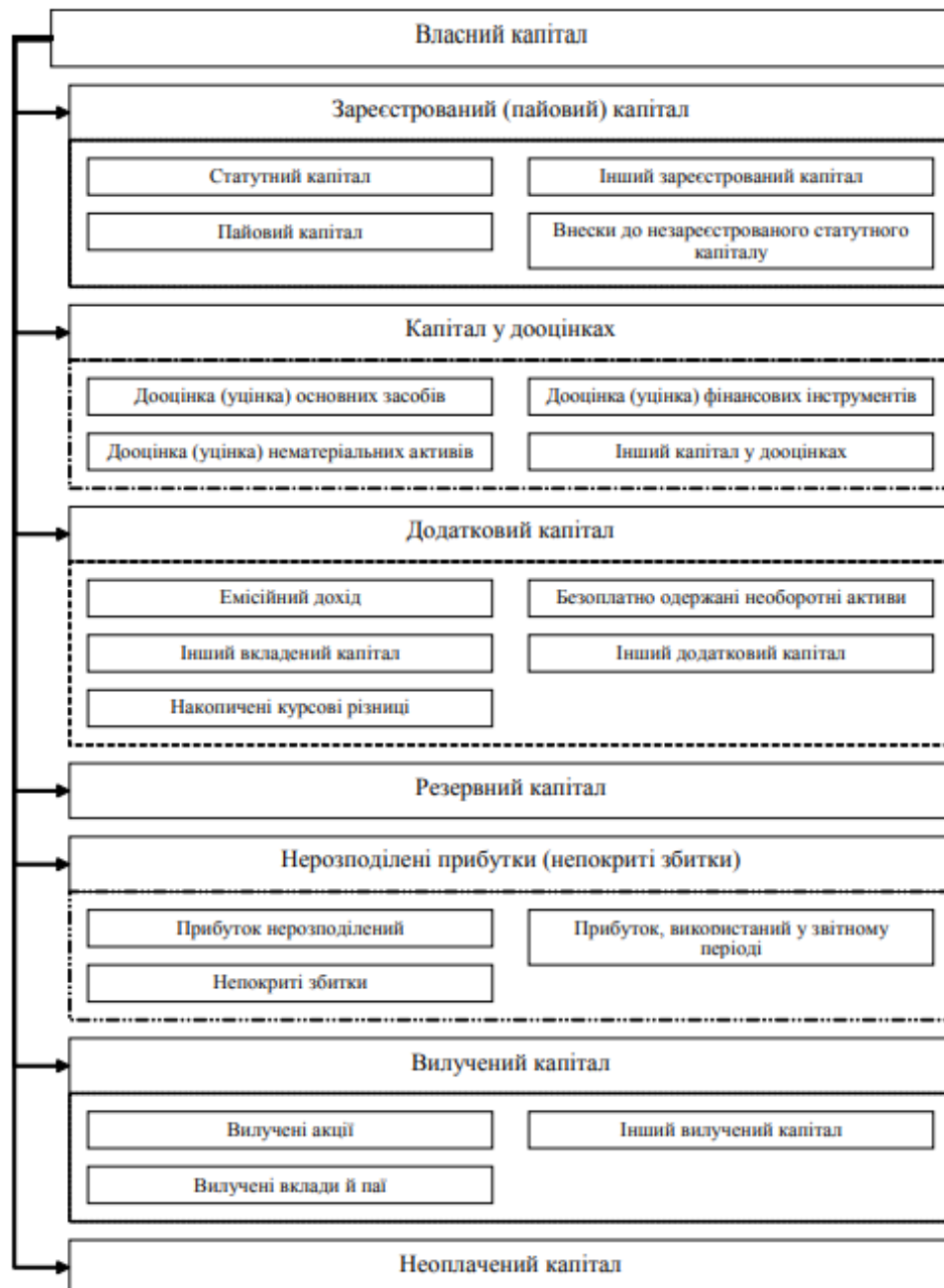

Рисунок 0.2. Структура власного капіталу.

У процесі своєї підприємницької діяльності, підприємство у будь-якому випадку використовує залучені кошти і таким чином у нього створюються борги. Створені таким чином боргові зобов'язання підприємства підтверджують відповідні права та вимоги кредиторів щодо активів даного підприємства, таким чином, формула визначення активів буде виглядати:

$$A = Z + K \quad (2)$$

При використанні залучених коштів величину власного капіталу можна визначити як різницю між вартістю майна підприємства та його борговими зобов'язаннями:

$$K = A - Z \quad (3)$$

Без достатнього обсягу власного капіталу, створення та функціонування будь-якого підприємства взагалі неможливе. Вдичина власного капіталу виражена суїєюю особистих вкладів (внесків) його власників у його формування.

Кожне підприємство має на меті отримання у подальшому прибуток і створюється воно саме із цією метою. Складові власного капіталу та їх зміст відображено у таблиці 0.4.

Складові власного капіталу та забезпечення зобов'язань

№ зп	Складові власного капіталу	Зміст складових власного капіталу та забезпечення зобов'язань
1	2	3
1	Зареєстрований (пайовий) капітал (рах. №40)	Зареєстрована вартість простих, привілейованих акцій: для акціонерних товариств й сума оголошеного Статутного капіталу для інших підприємств, зафіксована в статутних документах.
2	Капітал у дооцінках (рах. №41)	Це суми пайових внесків членів колективного сільхозпідприємства або споживчого товариства або житлово-будівельного кооперативу та кредитної спілки або інших підприємств, існування яких передбачено установчими документами.
3	Додатковий капітал (рах. № 42)	Емісійний дохід - прибуток або збиток отриманий внаслідок реалізації або випуску, анулювання інструментів власного капіталу. Сума перевищення збитку від зазначених операцій над залишком емісійного доходу. Сума дооцінки оборотних активів (і фінансових інструментів) субрахунок №423, вартість активів, безоплатно одержаних підприємством від фізичних або юридичних осіб, субрахунок №424, інші види додаткового капіталу, субрахунок №425
4	Резервний капітал (рах. №43)	Величина резервів, які були створені підприємством згідно існуючого та чинного законодавства й статутних документів.
5	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки) (рах. №44)	Прибуток нерозподілений (субрахунок № 441), непокриті збитки (субрахунок № 422, прибуток використаний у звітному періоді (субрахунок № 423).
6	Вилучений капітал (рах. 45)	Це частина капіталу, що була отримана у наслідок викупу власних акцій у акціонерів підприємства із метою їх подальшого перепродажу або анулювання, тобто зменшення статутного капіталу.
7	Неоплачений капітал (рах. №46)	Це вартісне вираження заборгованості власників підприємства за їх внесками до статутного капіталу.
8	Забезпечення майбутніх витрат і платежів (рах. №47)	Сума коштів, яка за рішенням підприємства резервується для забезпечення майбутніх витрат та платежів, а також включення них до витрат звітного періоду (субрахунки №471-476).
9	Цільове фінансування і цільові надходження (рах. №48)	Сума грошей, які були отримані для здійснення заходів цільового призначення (у т. ч. отримання гуманітарної допомоги).
10	Страхові резерви (рах. №49)	Сума страхових резервів, яку, відповідно до чинного законодавства, формують у встановленому порядку підприємства - страховики (субрахунки № 491-496).

Виходячи з вищенаведеного можна сказати, що величина власного капіталу являється абстрактною вартістю майна підприємства, яка не являється його поточною або реалізаційною вартістю. Тому вона не відображає існуючу вартість прав власників підприємства.

Оцінка елементів капіталу повинна дорівнювати оцінці тих активів, з якими вони пов'язані. Це базове правило оцінки елементів капіталу модифікується по окремих позиціях капіталу в таблиці 0.5.

Правила оцінки елементів капіталу

Елементи капіталу	Оцінка
1	2
Оплачений (вкладений) капітал	Дорівнює оцінці вкладених в обмін на корпоративні права активів, за вирахуванням облікової вартості активів, витрачених на викуп корпоративних прав самим підприємством
<i>У тому числі складові оплаченого капіталу:</i>	
Статутний (пайовий) капітал	Дорівнює номінальній сумі зареєстрованого статутного (пайового) капіталу
Додатково вкладений капітал	Різниця між оцінкою вкладеного капіталу та номінальною вартістю статутного капіталу
Неоплачений капітал	Дорівнює вартості неоплаченого статутного капіталу
Вилучений капітал	Дорівнює собівартості викуплених самим товариством акцій (часток, паїв), тобто фактичній вартості їх придбання
Інший додатковий капітал	Дорівнює обліковій оцінці елементів, що з ним пов'язані
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Визначається наростаючим підсумком за весь період існування підприємства і дорівнює оцінці результату його діяльності за вирахуванням: - суми оцінки всіх активів, що розподілялись між власниками (акціонерами, учасниками) як дохід від корпоративних прав (дивіденди та інші вилучення прибутку); - сум, на які накладена заборона щодо розподілу між власниками
Резервний капітал	Розмір резервного капіталу передбачено статутом або законодавством

Власний капітал підприємства формується завдяки зовнішнім і внутрішнім джерелам. **До складу внутрішніх джерел формування власного капіталу відносять:**

- ✓ нерозподілений прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства;
- ✓ кошти, що приєднуються до власного капіталу в результаті переоцінки (дооцінки) основних засобів;
- ✓ амортизаційні відрахування, які суму власного капіталу підприємства не збільшують, а слугують засобом його реінвестування;
- ✓ інші внутрішні джерела (зокрема резервні фонди).

До складу зовнішніх джерел власного капіталу підприємства включають:

- ✓ мобілізацію додаткового пайового капіталу (шляхом внесків коштів засновників до статутного капіталу);
- ✓ залучення додаткового акціонерного капіталу (за допомогою повторної емісії та реалізації акцій);
- ✓ безоплатну фінансову допомогу від юридичних осіб і держави (зокрема державним унітарним підприємствам, фінансово-промисловим групам тощо);
- ✓ конверсію позикового капіталу у власний (зокрема обмін корпоративних облігацій на привілейовані акції);
- ✓ кошти цільового фінансування, що надійшли на інвестиційні цілі;

✓ інші зовнішні джерела (емісійний дохід, що утворюється при продажу акцій вище їх номінальної вартості).

Операції, що призводять до змін власного капіталу (збільшення, зменшення) наведено у таблиці 0.6.

Таблиця 0.6

Операції, що призводять до змін Власного капіталу.

Зміни Зареєстрованого капіталу	
Збільшення (+)	Зменшення (-)
Випуск нових акцій Реєстрація зареєстрованого капіталу Випуск нових акцій Конвертація зобов'язань Збільшення номінальної вартості акцій Збільшення кількості акцій існуючої номінальної вартості Перереєстрація зареєстрованого капіталу	Анулювання викуплених акцій існуючої номінальної вартості (часток) Зменшення номінальної вартості акцій Виділення частки учаснику ТОВ Перетворення зареєстрованого капіталу в Пайовий при реорганізації товариства Виділення часток засновників при ліквідації товариства
Зміни Пайового капіталу	
Здійснення обов'язкових пайових внесків Зарахування дивідендів власниками у поповнення паю	Повернення (вилучення) внесків пайовикам
Зміни Додаткового капіталу	
Емісійний дохід (різниця між продажною і номінальною вартістю)	
Зміни Іншого додаткового капіталу	
Дооцінка необоротних активів у випадках, передбачених законодавством та П(С)БО 5. Дохід від перепродажу акцій за ціною, вищою від номінальної Безоплатно одержані необоротні активи від інших осіб Додаткові (не реєстровані) внески засновників Інші	Уцінка необоротних активів Збитки від перепродажу акцій за ціною, нижчою від їх номінальної вартості. Повернення додаткових внесків засновників Інші
Зміни Резервного капіталу	
Відрахування до резервного капіталу	Списання непокритих збитків
Прибуток нерозподілений	
Коригування залишку на початок звітного періоду	
Зміна облікової політики Виправлення помилок Інші зміни	Зміна облікової політики Виправлення помилок Пайовий капітал Додатковий капітал Резервний капітал
Зміна за звітний період	
Чистий прибуток за звітний період	Збиток звітного періоду Нарахування дивідендів Відрахування до Резервного капіталу Інші зміни
Зміна Неоплаченого капіталу	
Заборгованість учасників з формування зареєстрованого капіталу	Передача засновниками активів у рахунок внесків до зареєстрованого капіталу
Вилучення капіталу внаслідок виходу засновників (учасників); викуп акцій власної емісії (частки засновників, учасників)	Перепродаж викуплених акцій власної емісії та часток (паїв); анулювання викуплених акцій власної емісії та часток (паїв)

Огляд законодавчо-нормативної бази з бухгалтерського обліку, економічного аналізу і аудиту власного капіталу підприємства

Основною метою щодо правового регулювання бухгалтерського обліку є повне забезпечення доступу усіх зацікавлених користувачів до інформації, яка відображається у фінзвітності. Така інформація дає повну та об'єктивну картину по фінансовому стану і результатам діяльності окремого суб'єкта господарювання.

Вивчаючи правове регулювання бухгалтерського обліку можна сказати, що воно являє собою систему відповідних законодавчих й нормативних актів, згідно яких кожне підприємство здійснює свою господарську діяльність і може забезпечувати ведення бухгалтерського обліку й формування фінансової звітності. Але усі законодавчо-нормативні акти мають відповідну ієрархічну залежність та підпорядкованість.

Систему правового регулювання бухгалтерського обліку і аудиту в Україні можна представити за чотирма напрямками:

1. Закони України й інші нормативні акти, які їх підпорядковуються.
2. Національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, а також різні накази та інструкції, які були прийняті при Міністерством фінансів Держкомстатом України України, національним банком України та іншими відомствами.
3. Відповідні методичні рекомендації щодо регламентації ведення бухгалтерського обліку і аудиту. Такі рекомендації розробляються та затверджуються із врахуванням особливостей й потреб усіх видів діяльності.
4. Різні робочі документи, які регламентують правильну організацію і ведення бухгалтерського обліку, а також застосування облікової політики на підприємстві.

До нормативних актів першого рівня належать: закони, укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, які закріплюють обов'язковість одноманітного ведення бухгалтерського обліку всіма суб'єктами господарювання, основні вимоги щодо його організації, правила та процедури ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Нормативні акти другого рівня включають положення та інструкції з бухгалтерського обліку, які приймаються Міністерством України, Національним банком та іншими відомствами, в яких викладені загальні вимоги державного регулювання бухгалтерського обліку, містяться основні поняття, базові правила та прийоми бухгалтерського обліку.

Важливе значення мають інструкції Міністерства фінансів про порядок бухгалтерського обліку господарюючих засобів та операцій. Особливе місце належить нормативним актам НБУ.

Третій рівень правового регулювання бухгалтерського обліку включає методичні рекомендації, інструкції та листи, що роз'яснюють застосування окремих положень бухгалтерського обліку. Міністерство фінансів розробило та затвердило Єдиний план рахунків бухгалтерського обліку та інструкцію з його застосування, Інструкцію про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, зобов'язань, капіталу і господарських операцій підприємств й організацій, а також Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку. Крім того, Міністерство фінансів України розробило типові форми документів, облікових реєстрів, форми бухгалтерської документації, а також видає інструкції про порядок бухгалтерського обліку господарських засобів та операцій. Господарюючі суб'єкти, незалежно від форми власності та галузей господарства, зобов'язані керуватися цими документами, які є обов'язковими.

До документів четвертого рівня правового регулювання організації та ведення обліку належать положення, інструкції, накази та інші робочі документи з ведення бухгалтерського обліку, які перебувають безпосередньо в компетенції організації і є внутрішніми робочими стандартами. До них слід віднести: наказ про облікову політику організації, робочі плани рахунків бухгалтерського обліку, положення про оплату праці, посадові інструкції та ін.

В таблиці 0.7 наведено основні нормативно-правові документи щодо бухгалтерського обліку, економічного аналізу і аудиту власного капіталу.

Таблиця 0.7

Законодавчо-нормативна база з бухгалтерського обліку, економічного аналізу і аудиту власного капіталу

№ пп	Назва документу	Короткий зміст нормативного документу
1	2	3
ЗАКони УКРАЇНИ		
1	Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами від 19.04.18 р.)	ПКУ розкриває порядок визнання доходів й витрат для їх оподаткування; склад витрат операційної діяльності підприємства. Витрати зменшують економічні вигоди у вигляді вибуття активів (або збільшення зобов'язань), і як наслідок, відбувається зменшення власного капіталу
2	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.1999 № 996-XIV (зі змінами від 01.01.18 р.)	Регламентує порядок ведення бухгалтерського обліку і звітності в Україні. Розкриває основні принципи щодо регулювання питань методології, організації і ведення бухобліку витрат на виробництво.
3	Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. № 514-VI (зі змінами від 16.08.2020 р.)	Закон визначає порядок створення акціонерних товариств, првила їх діяльності та припинення діяльності, визначає правовий статус акціонерних товариств їх права, обов'язки акціонерів.
4	Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.91 № 1576-XII (зі змінами та доповненнями).	Закон визначає основні поняття, види господарських товариств, правила створення госптовариств, права та обов'язки їх учасників і засновників
5	Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258-VIII (зі змінами від 06.01.18)	Закон визначає правові засади по проведенню аудиторської діяльності в Україні. Спрямований на створення системи незалежного фінконтролю із ціллю захисту інтересів усіх користувачів як фінансової так і іншої економічної інформації
ПОСТАНОВИ, НАКАЗИ, ІНСТРУКЦІ, ЛИСТИ, ПОЛОЖЕННЯ		
6	Постанова «Про затвердження порядку подання фінансової звітності» від 28.02.2000р. № 419	Розкриває порядок подання фінзвітності всіх юросіб не залежно від організаційно-правової форми господарювання і форм власності
7	Наказ Міністерства фінансів України «Про примітки до річної фінансової звітності» (форма № 5 «Примітки до фінансової звітності») №302 від 29.11.2000 р.	Відображає форму та її заповнення на підставі даних бухобліку і показників форм фінзвітності «Баланс (Звіт про майновий стан)», «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», «Звіт про рух грошових коштів»

1	2	3
8	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затверджений Наказом від 30.11.99 р. № 291	План рахунків бухгалтерського обліку є переліком рахунків та схем реєстрації та групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденція рахунків) у бухгалтерському обліку.
9	Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Наказ Міністерства фінансів України №291 від 30.11.99 р.	Інструкція визначення та встановлює порядок щодо ведення рахунків бухобліку для подвійного запису інформації про наявність й рух усіх активів й капіталу, а також зобов'язань незалежно від їх форм власності, організаційно-правових форм та видів діяльності, філіалів, різних відділень й інших уособлених підрозділів юросіб
<i>СТАНДАРТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ</i>		
10	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Міністерство фінансів України, наказ №73 від 07.02.2013 р.	Дане положення чітко визначає строки і випадки віднесення доходів та витрат підприємства до звітного періоду, в якому складається фінансова звітність. Також, в законі висвітлюються критерії визнання витрат, правила їх відображення у фінансових результатах.
11	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» Міністерство фінансів України, наказ №13 від 28.05.1999 р.	У положенні визначено порядок виправлення помилок і зміни у облікових оцінках, обліковій політиці, розкривається інформація о примітках до річної фінзвітності
12	П(С)БО № 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом МФУ від 18.10.1999 р. № 242. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 02.11.1999 р. № 750 / 4043.	Положення визначає принципи формування у бухобліку інформації про нематеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції у нематеріальні активи і розкриття інформації про них в фінансовій звітності
13	П(С)БО № 12 «Фінансові інвестиції», затверджене наказом МФУ від 26.04.2000 р. № 91. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 17.05.2000 р. № 284 / 4505.	Положення визначає принципи формування у бухобліку інформації про фінансові інвестиції, про операції про спільну діяльність і розкриття інформації про них у фінансовій звітності
14	П(С)БО № 13 «Фінансові інструменти», затверджене наказом МФУ від 30.11.2001 р. № 559. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 19.12.2001 р. № 1050/6241.	Цим положенням визначаються принципи формування у бухобліку інформації про фінансові інструменти та розкриття інформації про них у фінансовій звітності
15	Міжнародний стандарт фінансової звітності 2 (МСФЗ) «Платіж на основі акцій» виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року	Визначення вимоги до фінзвітності суб'єкта господарювання, який виконує операції, платіж за якими здійснюється на основі акцій. Стандарт вимагає від суб'єкта господарювання відображати вплив операцій, платіж за якими здійснюється на основі акцій, на його прибутки або збитки та на фінансовий стан, у тому числі відображати витрати, пов'язані з операціями, за якими опціони на акції надаються працівникам

1	2	3
16	<p>Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 (МСБО) «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року</p>	<p>У стандарті визначаються критерії для обрання і змінювання облікових політик підприємства одночасно із обліковим підходом і розкриттям інформації про зміни в облікових політиках та виправлення помилок. Стандарт допомагає покращити доречність і достовірність фінзвітності підприємств та організацій та зіставності такої звітності через певний час, а також для зіставності із фінансовою звітністю інших підприємств та організацій.</p>
17	<p>Міжнародний стандарт фінансової звітності 12 (МСФЗ) «Розкриття інформації про частки участі в інших суб'єктах господарювання» виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року</p>	<p>Даний стандарт розкриває сферу застосування, частки участі в дочірніх підприємствах, характер і масштаби обмежень, характер ризиків, що пов'язані із частками участі підприємства у консолідованих структурованих суб'єктах господарювання, наслідки від змін частки власності, ризику та їх характер</p>
18	<p>Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 33 (МСБО) «Прибуток на акцію» виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року</p>	<p>Стандарт описує принципи для визначення прибутку на акцію, розкриває оцінку базисного та розбавленого прибутку на акцію, суть ретроспективного коригування та особливості подання і відображення звіту про доходи на акцію</p>

**Розділ I. Організаційно-економічна характеристика ПрАТ
«Білоцерківський консервний завод» та його облікової й податкової політики**

**1.1. Характеристика історії розвитку та господарської діяльності ПрАТ
«Білоцерківський консервний завод»**

Історія розвитку Білоцерківського консервного заводу починається з 1858 року коли у місті Біла Церква почала розвиватися промисловість. Даний завод є одним з перших заводів (як пивоварня), що був побудований графом Браницьким за підготовленим проектом інженера австрійця Йосифа Штіха. У цьому ж році даний завод випустив свою першу продукцію. Пиво Білоцерківського заводу славилось як у Київській губернії так і за її межами. У зв'язку з нерентабельністю виробництва пивоварня у 1863 році була закрита. Спустя 11 років виробництво пива було відновлено, підприємство зварило 86500 відер пива. На той час на заводі працювало 30 осіб. Виробництво було повністю ручне. З атрибутки даного заводу залишились відомі пляшки, пивні етикетки та порцелянові пробки.

Завод майже перестав функціонувати після Жовтневої революції 1917 року. Серед народу його називали «броварня». Але фактично це вже був засольовальний пункт, де відбувалось соління огірків, помідорів та капусти на замовлення різних організацій, окремих домоволодінь і на взагалі на продаж. І це був гарний початок розквіту консервного заводу, який у 1920 році, за постановою влади, став державним підприємством. У той же час на ньому був розпочате виробництво солоду й оцту. На білоцерківському консервному заводі з'явилися нові цехи, такі як засольний, варильний, солодовий, механічний та бондарний.

У 1928 році завод офіційно отримав назву «Укрглавкплодовоч» на якому першим директором був Ульянов.

Дане підприємство виробляло продукції понад 1 млн. карбованець. Але під час Великої вітчизняної війни плодокомбінат був напівзруйнований. Відновлювати дане підприємство допомагав безпосередньо колектив, що працював на ньому. Робочі працювали щоденно на ремонтних роботах щодо благоустрою і очищенню території підприємства. І вже починаючи з 1945 року розпочалось розширення його виробничих площ, проведена механізація найбільш трудомістких процесів, проведено вдосконалення техніки й технологій виробництва овочів та фруктів.

У 1949 року було відкрито консервно-овочевий цех. У даному цеху виробляли фруктові компоти і закривали маринований перець. Вперше були засновані такі види продукції як томатний сік, різні фруктові соки, а також сухий (у брикетах) кисіль. Таким чином, дане підприємство перестало бути сезонним і перейшло на цілорічну роботу із перервами для проведення необхідних ремонтних робіт.

З 1960 році підприємство купує нове обладнання і проводить модернізацію вже наявного обладнання.

Обліково-аналітичне забезпечення власного капіталу підприємства

	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Розділ I. Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» та його облікової й податкової політики	Номер Сторінки
Здобувач	Шишкіна А.Б.				
Науковий керівник	Соломчук Л.М.				
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.				

У 1961 році була проведена реконструкція консервного цеху підприємства, а у 1964 році побудований новий консервний цех.

У 1965 році на Білоцерківському консервному заводі було встановлено обладнання із виробництва консервованого зеленого горошку, який став надто популярним у споживачів.

У 1967 році на даному підприємстві була прийнята в експлуатацію нова більш потужна лінія із виробництва соків.

Після проведення державою певних економічних реформ у 1994 році, а також приватизації, дане підприємство було реорганізовано у Акціонерне товариство відкритого типу «Білоцерківський консервний завод». На цей час директором був Крята Анатолій Федорович.

Після 1994 року підприємство почало активно модернізуватися і нарощувати потужності, таким чином у 1995 році були замінені закаточні машини на лінії «Зелений горошок». Далі, у 1996 році було встановлено дві пакувальні машини, що дозволило підприємству скоротити свої витрати на пакування продукції та її бій при транспортуванні. Також це позитивно вплинуло і на товарний вигляд продукції заводу.

У 1998 році підприємство придбало у лізинг комбайн для збирання зеленого горошку. Такий хід дозволив у 2 рази збільшити виробництво даного виду консервів.

У 1999 році була придбана закупорочна машина і таким чином було розпочато виробництво продукції у банки типу «твіст-офф».

У 2000 та 2001 роках на підприємстві було встановлено додаткові три закупорювальні машини та проведено оновлення транспортного цеху.

У 2001 році було офіційно зареєстровано торгову марку «Крят» (що розшифровується як Кошик Радості Якості Традицій). Під цією торговою маркою і відбувається реалізація усього асортименту продукції і по нині.

Основними напрямками діяльності консервного заводу є виробництво овочевих та фруктових консервів, з додатковим виробництвом закусочних салатів і томатів.

У 2001 році Білоцерківський консервний завод опановує випуск нових видів консервів, таких як асорті «Золота осінь» та «Кавуни консервовані», рецептура яких розроблена за домашніми рецептами.

У 2006 році однією з головних проблем даного заводу було забезпечення виробництва склотарою. З 25 українських склотарних заводів на той час працювало лише п'ять. Їх обладнання було максимально знашене, а тому і значний відсоток тари, не відповідав стандарту, а це в свою чергу, приводило до понаднормованого браку готової продукції.

У цьому ж році підприємство запланувало випустити 10,6 мільйонів умовних банок консервів і бере в оренду 180 гектарів землі на якій вирощує зелений горошок. Таким чином план було виконано.

У 2007 році підприємство встановлює лінію по оформленню продукції в етиленову плівку, банко-мийну машину та етикетувальні машини, що дало змогу перейти на новий вид етикеток та значно покращити зовнішній вид продукції.

Для забезпечення роботи основного цеху були створені допоміжні цеха, такі як котельня, великий автотранспортний цеї із дільницею електротранспорту, ремонтно-будівельна діляниця й ремонтно-механічний цех.

На сьогоднішній день виробнича потужність Білоцерківського консервного заводу складає 25 млн умовних банок на рік. Воно також спеціалізується на промисловій переробці овочів і фруктів. Виробництво продукції відповідає сучасним діючим стандартам й вимогам ринку, продукція являється екологічно чистою і має сертифікати якості.

Площа земельної ділянки на якій вирощуються продукти становить 7,62 гектари. Підприємство повністю забезпечено виробничими та складськими приміщеннями, що знаходяться на території заводу.

При плануванні своїх виробничих програм у першу чергу керівництво заводу виходило з наявності замовлень на готову продукцію. Тобто, виробництво було під конкретного споживача. Такий стиль роботи консервного заводу дав позитивні результати – склади було звільнено від неліквідної продукції та збільшено коефіцієнт необоротності грошових коштів.

Основним асортиментом продукції, яка виробляється на Білоцерківському консервному заводі є: асорті «Золота осінь», асорті «Томати та цвітна капутста», асорті «Огірки та цвітна капуста», «Огірки і томати», «Огірки та патисони», «Томати по кавказьки», «Томати по херсонські», томати бурі, «Огірки ніженські», огірки мариновані, ікра кабачкова, фасоль у томатному соусі «Гостра», горошок зелений консервований, баклажани з часником, баклажани мариновані, баклажани жарені з овочами, салат овочевий з рисом, салат малосольний, салат «Білоцерківський», арбузи консервовані, варення з черешні, варення з вишні, смородина перетерта, сік березовий, сік томатний, березово-яблучний, яблучний, солянка овочева, борщ із свіжої капусти, приправа томатна з хрінном, оливки чорні з кісточкою, оливки чорні без кісточки, оливки зелені з кісточкою, оливки зелені без кісточки, овочі у вакуумній упаковці стерилізовані, компоти, джеми та інші види продукції.

Асортимент продукції ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» включає у себе більше 50 видів дуже смачних і натуральних консервів.

Продукція торгівельної марки «Крят» дуже відома в Україні і користується значним попитом у Росії, Германії, США, Канаді, Ізраїлі, Греції. Секрет популярності даної продукції заключається у високій якості консервів, які виробляються за домашніми рецептами та сучасними технологіями, що в свою чергу дозволяю зберігати усі смакові якості та корисні властивості овочів та фруктів.

Основними конкурентами на ринку продаж консервної продукції в Україні є Ніжинський консервний завод, фірми «Верес» та «Чумак».

Система маркетингу ПрАТ «Білоцерківський консервний завод», використання на заводі сучасних інформаційних та технологічних нововведень, а також прямі зв'язки із українськими й зарубіжними виробниками та споживачами, безумовна відповідальність по своїм зобов'язанням, високий рівень кваліфікації персоналу заводу та гнучка система оплати, дозволяють даному підприємству найбільш повно задовольнити вимоги усіх замовників.

Найважливішою передумовою ефективної та ритмічної роботи виробництва є раціональна організація постачання продукції даного підприємства організаціям ресторанного господарства, також завод постачає їх сировину, напівфабрики, продукти та матеріально-технічні засоби, що дозволяє даному заводу в повній мірі задовольняти споживчий попит, що в свою чергу, сприяє прискоренню оборотності коштів, скороченню витрат та підвищенню рентабельності.

Основними постачальниками сировини є віддалені підприємства. Таким чином, питання щодо ресурсозабезпечення для ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» являється постійно актуальним.

Підприємство постійно знаходиться у пошуку нових джерел сировини, частково воно забезпечує виробництво вирощеною власною сировиною на власних угіддях.

Основні постачальники сировини на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» відображено у таблиці 1.1.1.

Таблиця 1.1.1

Постачальники сировини на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»

Підприємство-постачальник	Місце знаходження	Найменування сировини
ВАТ ім. Покришева	м. Херсон	томати, перець болгарський, баклажани
ВТП ПП «Злагода»	м. Полтава	баклажани
ДП «Землероб»	м. Каховка	перець, баклажани
ДП «Юагрофорс»	м. Херсон	цибуля
ДП НДВ «агрокомбінат»	с. Софіївка	петрушка, кріп
ПВТФ «Агросвіт»	с. Новопетрівка	томати, перець, баклажани, цибуля
ПОП «Руна»	м. Тараща	кабачки, морква
ПОСП «Сидори»	с. Сидори	зерно зеленого горошку
ПП «Діоніс»	м. Київ	часник
ПП «Русанівське»	с. Русанів	кабачки
ПСП «Діамант»	м. Херсон	томати
ПСП «Сокільча»	м. Житомир	насіння зеленого горошку
СГВК «Лідія»	м. Херсон	кавуни, томати
ЗАТ «Макрохім»	м. Київ	лимонна кислота
ТОВ «Крокус Компані»	м. Київ	цукор

ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» діє на умовах самофінансування та самоокупності за рахунок власних та позикових коштів. Згідно Статуту основними напрямками діяльності ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» є:

- виробництво і реалізація консервної продукції;
- вирощування сільськогосподарської продукції;
- оптова та роздрібна торгівля продовольчими та непродовольчими товарами не власного виробництва.

ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» має право самостійно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність згідно чинного законодавства України.

Організаційна структура управління Білоцерківського консервного заводу представляє собою пов'язані між собою управлінські ланки. Структура управління відображає кількість органів управління підприємством, а також порядок їх взаємодії й функціями, що вони виконують.

Виробничі площі ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» розташовані в північно-східній частині міста Біла Церква за вулицею Петра Запорожця, 63 у житловій зоні. Загальний розмір щодо земельної ділянки дорівнює 8 гектарів, а загальна виробнича площа заводу дорівнює 9998 м².

Форма власності ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» є колективна. У організаційно-виробничій структурі заводу основне місце займають два технологічні цехи консервний (20,5%) й томатний цеха (8,1%), а також склад готової продукції (14,1%). Допоміжне виробництво включає в себе автотранспортну дільницю, механічний цех, енергодільницю, скло дільницю і господарчий двір

На ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» працює 190 чоловік трудова діяльність деяких досягає до 25 років.

Організаційна структура будь-якого підприємства являє собою відділи, служби та підрозділи у апараті управління, а також системну їх організацію, підпорядкованість і підзвітність один одному та вищому органу управління підприємства.

На ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» організаційна структура управління (рис. 1.1.1).

У межах організаційної структури даного підприємства відбуваються усі управлінські процеси й функції. Вони забезпечують необхідний випуск продукції у чому, в свою чергу, приймають участь менеджери даного заводу усіх рівнів, працівники різних категорій та професійної спеціалізації, а також робітники основних та допоміжних цехів.

Головний інженер відповідає за технічну політику та напрям технічного розвитку консервного заводу. Він визначає технічну політику даного підприємства, забезпечує необхідний рівень технічної підготовки виробництва, а також його постійне зростання, підвищення ефективності виробництва й продуктивності праці, скорочення матеріальних та трудових витрат, а також раціональне використання трудових ресурсів підприємства.

Заступник директора з комерційних питань займається керуванням фінансово-господарською діяльністю заводу з питань щодо матеріально-технічного забезпечення, заготівлі, зберігання сировини, реалізації готової продукції як на ринку так і за договорами поставки, а також транспортного й адміністративно-господарського обслуговування.

Заступник директора з охорони праці білоцерківського консервного заводу працює з юридичними аспектами праці робітників підприємства та їх безпечного працевлаштування.

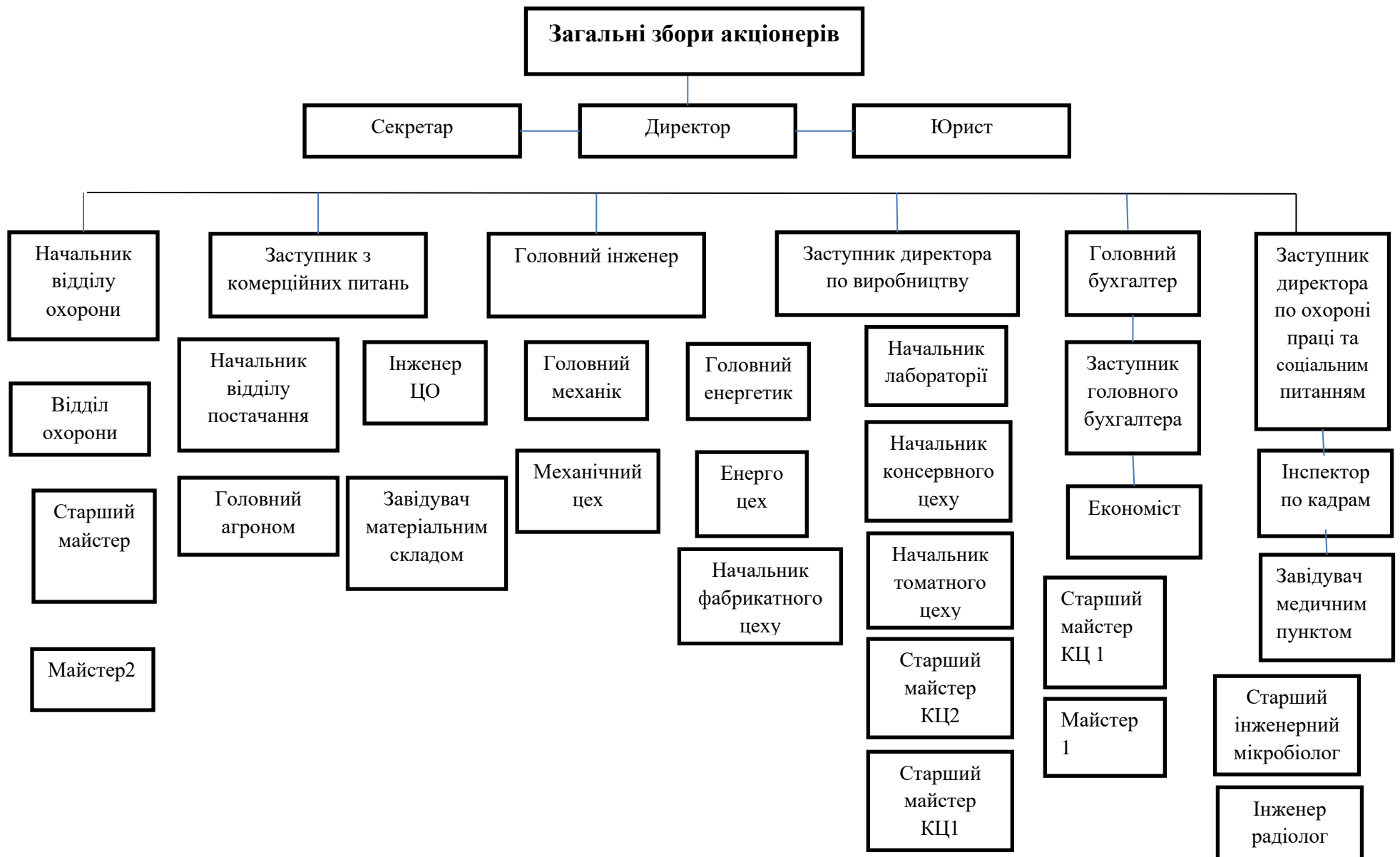

Рис.1.1.1. Організаційна структура управління ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»

Виробничу структуру ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» представляють основні виробничі цеха, допоміжні цеха й обслуговуючі цеха. Структура виробництва ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» відображено на рисунку 1.1.2.

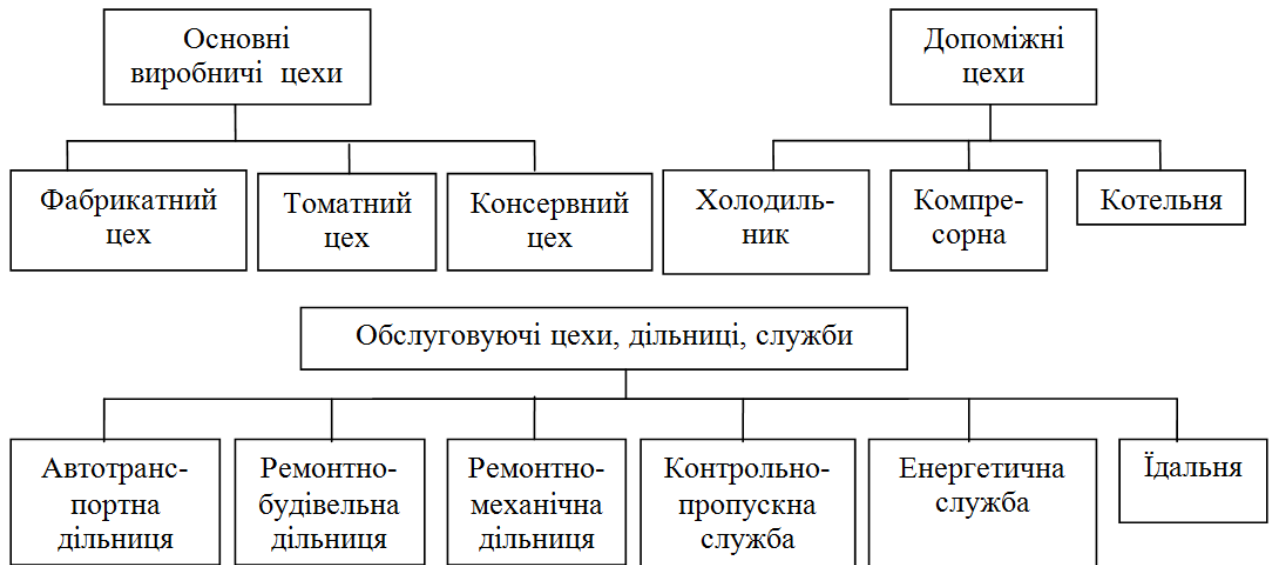

Рис. 1.1.2. Схема виробничої структури ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»

Фабрикатний цех ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» займається прийомом, зберіганням і реалізацією готової продукції.

У томатному цеху виробляють томатні продукти, а також томатну пасту із вмістом сухих речовин 20, 25, 30 %. Така паста виробляється зі свіжих томатів та подрібненої маси (пульпи). Даний цех являється основним і має декілька наступних відділень таких як сировинний майданчик, на якому розташовані 2 поточні механічні лінії щодо попередньої обробки томатів, а також протирочне відділення випарних установок; відділення гарячого фасування й закупорювання жерстяну банку й скляну банку. Відмінною особливістю томатного виробництва порівняно із виробництвами інших видів консервів є високий технічний рівень обладнання даного цеху.

Консервний цех ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» виробляє різні овочево-закусочні й м'ясні консерви. Даний цех оснащено потоково-механізованими лініями.

Холодильний цех призначено для зберігання замороженої сировини, готових продуктів для їдальні та тваринного жиру.

Котельні даного заводу виробляють гострий пар, що необхідний для технологічних потреб.

Автотранспортна дільниця консервного заводу займається внутрішніми заводськими та зовнішніми перевезеннями.

Електрична дільниця займається монтажем та наладкою електросилового, освітлювального й електротранспортного устаткування.

Склади готової продукції ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» знаходяться у одноповерхових спорудах, які знаходяться на території заводу. Зберігання консервів здійснюється на піддонах. Відвантажують готову продукцію ц картонних коробах або дерев'яних ящиках або пакетах-піддонах у термоусадочній плівці.

1.2. Організація облікової роботи на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»

Бухгалтерський облік господарських операцій на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» ведеться як у натуральних одиницях так і в узагальненому грошовому виразі, шляхом безперервного документального й взаємопов'язаного їх відображення.

Облік ведеться у бухгалтерії підприємства очолює який головний бухгалтер. У своїй роботі головний бухгалтер та інші працівники бухгалтерії ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» керуються затвердженими посадовими інструкціями, що визначають розподіл їх обов'язків, а також встановлюють відповідальність кожного працівника. Кількісний і якісний склад бухгалтерії заводу визначається створеним штатним розписом який затверджений наказом керівника ПрАТ «Білоцерківський консервний завод».

Бухгалтерський облік господарської діяльності ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» ведеться згідно Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність», Положення (стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативних актів, які регламентують ведення бухобліку в Україні. Ведення бухобліку відбувається за єдиним робочим плану рахунків, що розроблений виходячи із Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999г. № 291, зі змінами та доповненнями.

До фінансової звітності ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» входять ф. №1 «Баланс (Звіт про майновий стан)», ф. №2 «Звіт про фінансові результати», ф. №3 «Звіт про рух грошових коштів», ф. №4 «Звіт про власний капітал» ф. №5 «Примітки до річної фінансової звітності». Звітним періодом для складання фінзвітності є календарний рік, а проміжна звітність - складається щоквартально наростаючим підсумком з початку звітного року.

Статистична звітність передається заводом до органів державної статистики, це такі форми як № 1-П «Терміновий звіт про виробництво промислової продукції (товарів, послуг) за видами, №1П-НПП «Звіт про виробництво та реалізацію промислової продукції», №1-ціни (пром.) «Звіт про ціни виробників промислової продукції», №11-ОЗ «Звіт про наявність і рух основних засобів, амортизацію», №1-підприємство «Структурне обстеження підприємства», №1-ПВ «Звіт з праці» (місячна, квартальна).

Структура бухгалтерії ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» відображена на рисунку 1.2.1.

Рис 1.2.1. Структура бухгалтерії ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»

Згідно існуючої посадової інструкції **головний бухгалтер** виконує наступні функції:

1. Відповідає за організацію бухгалтерського обліку всієї господарської діяльності заводу та проводить контроль за ефективним використанням всіх ресурсів підприємства (матеріальних, трудових, фінансових).

2. Згідно чинного законодавства України складає облікову політику враховуючи структуру та особливості діяльності підприємства, які необхідні для забезпечення його фінансової стійкості.

3. Займається розробкою форм документів внутрішньої бухгалтерської звітності.

4. Контролює своєчасне ведення бухгалтерського обліку й формування звітності на підприємстві, контролює формування та своєчасне представлення повної, достовірної бухгалтерської інформації про діяльність консервного заводу, його майновий стан, отримані доходи та витрати.

5. Контролює своєчасне відображення на рахунках бухгалтерського обліку майна та зобов'язань заводу, придбаних основних засобів та товарно-матеріальних цінностей, правильне ведення доходів та обліку витрат виробництва, своєчасне виконання кошторисів витрат, обліку реалізації продукції, виконання робіт (послуг), а також фінансових, розрахункових і кредитних операцій.

6. Контролює дотримання порядку щодо оформлення первинних та бухгалтерських документів, а також розрахунків та платіжних зобов'язань заводу, витрат фонду заробітної плати. Також він контролює правильність проведення інвентаризацій основних засобів, ТМЦ та грошових коштів.

7. Для вчасного виявлення внутрішньо-господарських резервів, а також для усунення відповідних втрат й непродуктивних витрат, головний бухгалтер ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» приймає участь у проведенні економічного аналізу всієї господарсько-фінансової його діяльності за даними бухгалтерського обліку й звітності.

8. Контролює дотримання штатної, фінансової й касової дисципліни, а також кошторисів адміністративно-господарських та інших витрат, слідкує за законністю списання із рахунків бухгалтерського обліку нестач, дебіторської заборгованості.

9. Відповідає за складання фінансової звітності та інших оперативних зведених звітів про отримані доходи та існуючі витрати заводу, про використання бюджету підприємства та своєчасного їх подання у встановленому порядку у відповідні органи.

10. Веде таблиці обліку робочого часу й готує їх до лічильної обробки.

11. Приймає й контролює правильність щодо оформлення листків про тимчасову непрацездатність, а також довідок з догляду за хворими й інших документів, які підтверджують право на відсутність працівника на роботі.

12. Займається нарахуванням заробітної плати працівникам консервного заводу, здійснює контроль за витрачанням його фонду оплати праці.

13. Займається нарахуванням і перерахуванням всіх страхових внесків до державних позабюджетних соціальних фондів, а також відповідні відрахування грошей на матстимулювання робітників підприємства.

14. Здійснює контроль за дотриманням касової дисципліни, розрахунками із підзвітними особами.

Головний бухгалтер займається обліком грошових коштів та заробітної плати ПрАТ «Білоцерківський консервний завод». Головний бухгалтер складає та веде наступні документи: платіжні доручення щодо розрахунків із постачальниками та замовниками, складає рахунки-фактури, оброблює виписки банку, заповнює чекову книжку та отримує заробітну плату працівників, Табель обліку використання робочого часу, формує відомість на виплату грошей, Розрахунково-платіжну відомість, складає платіжні доручення та сплчує усі податки по підприємству, Звіт про суми нарахованої заробітної плати застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соцстрахування до органів доходів й зборів, Звіт по коштах загальнообов'язкового державного соцстрахування у зв'язку із тимчасовою втратою працездатності й витратами зумовленими похованням, Лікарняний лист, веде облік витрат та заповнює Журнал №5 та Журнал 5А по кредиту рахунків 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, Товарно-транспортна накладна, Податкова накладна, Журнал №1 за кредитом рахунків 30, 31 та 33, Журнал №2 – веде облік довгострокових та короткострокових позик, за кредитом рахунків 50 і 60, Журнал №3, веде облік доходів і результатів діяльності і складає Журнал №6 по кредиту рахун. 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 79 Розділ II "Аналітичні дані про доходи.

Заступник головного бухгалтера займається обліком товарно-матеріальних цінностей, усіх основних засобів, витрат на виробництво. У відповідності із посадовою інструкцією заступник головного бухгалтера контролює ефективність використання матеріальних ресурсів підприємства, перевіряє документи з оформлення матеріалів по недотачам, розкраданню або псуванню цінностей підприємства; приймає участь у проведенні інвентаризації усіх грошових коштів підприємства, ТМЦ, розрахунків і платіжних зобов'язань. Заступник головного бухгалтера приймає й розробляє звіти та всю первинну документацію від консервного, томатного, механічного цехів, автотранспортної та енергодільниці (по паливу, електроенергії, воді). Також даний бухгалтер ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» складає звітну калькуляцію собівартості продукції (робіт, послуг), виявляє джерела утворення втрат й невиробничих витрат підприємства, підготовлює пропозицію щодо їх попередження; виписує доручення на отримання товарів та надання послуг.

Заступник головного бухгалтера ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» веде бухгалтерський облік за рахунками 20, 22, 23, 37 і заповнює журнал 10 і допоміжні відомості; агрегує інформацію по затратах рахунків; складає оборотні відомості з обліку залишків товарно-матеріальних цінностей; готує дані по відповідних цехах консервного заводу для складання відповідної звітності; слідкує за збереженням бухдокументів, веде розділ I Журналу 5 по кредиту рах. 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99 і розділ II Журналу 5 по кредиту рах. із журналів 1, 2, 3, 4, 6, частково відомість 5.1.

Також заступник головного бухгалтера проводить нарахування квартплати і повністю веде розрахунки по квартплаті; слідкує за станом первинної документації та звітності; контролює залишки по виробничих цехах й дільницях на перше число кожного місяця; контролює своєчасне заповнення бланків статистичної звітності, а також подання її до статистичних органів у встановлені терміни.

Основні первинні документи, які складає заступник головного бухгалтера, пов'язані з обліком матеріальних цінностей консервного заводу, до них відносяться картки складського обліку, лімітно-забірні картки, приймально-здавальні накладні, рахунки-фактури, акт виконаних робіт (наданих послуг), товарно-транспортні накладні й податкові накладні, інвентарні картки щодо обліку основних засобів.

Даний бухгалтер веде опис інвентарних карток з обліку основних засобів, Акт про приймання матеріалів, акладає акти на введення в експлуатацію, відомість нарахування амортизації, акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів, акт приймання-передачі основних засобів, інвентарний список основних засобів, акт на списання основних засобів. Заступник головного бухгалтера заповнює Відомість 4.1, 4.2, 4.3, Журнал №4;

Також заступник головного бухгалтера веде облік МШП тому він складає картку обліку МШП, акт вибуття МШП, акт на списання МШП, інвентаризаційний опис, замовлення на ремонт або заточування інструментів (пристроїв), особова картка обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв, відомість обліку видачі (повернення) спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв, веде Відомість 3.3, Журнал №3.

Касир ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» виконує роботу згідно посадової інструкції. Таким чином касир приймає, видає та зберігає готівкові гроші, веде первинну документацію щодо приймання і видачі готівки з підприємства, здійснює контроль за первинною документацією з обліку касових операцій, а також готує їх до рахункової обробки, перед відкриттям приміщення каси й металевих шаф (сейфів) касир перевіряє збереження замків, дверей та печаток, а також справність охоронної сигналізації.

Касир займається прийомом грошей за ПКО. ПКО підписуються головним бухгалтером або уповноваженою на це особою. Касир проводить видачу готівки із каси за видатковими касовими ордерами, складає заяви на видачу грошей, і накладає на ці документи штамп із реквізитами видаткового касового ордера. Документи на видачу грошей підписуються керівником ПрАТ «Білоцерківський консервний завод», головним бухгалтером підприємства або особами, на це уповноваженими.

Також касир ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» після одержання або видачі грошей по кожному ордеру робить записи в касову книгу. На прикінці кожного дня касир рахує підсумки за операцій день, визначає залишок готівки у касі підприємства, передає до бухгалтерії, у якості звіту, другий відривний лист (копію записів в касовій книзі за день) із прибутковими й видатковими касовими документами під розписку у касовій книзі.

Касир після одержання або видачі грошей по кожному ордеру є матеріально-відповідальною особою і після видання наказу про призначення його на роботу зобов'язаний під розписку ознайомитися із Порядком ведення касових операцій й укласти договір про повну матеріальну відповідальність.

Касир після одержання або видачі грошей по кожному ордеру готує банківські документи для утримання аліментів, а також проводить операції щодо прийняття, обліку, видання й зберігання, грошових засобів і цінних паперів із обов'язковим дотриманням усіх правил, що забезпечують їх збереження. Касир на основі прибуткових та видаткових документів веде касову книгу. Касир відповідає за дотримання ліміту каси підприємства, а також за правильність оформлення усіх касових документів.

Касир ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» складає такі первинні документи: прибутковий та видатковий касові ордера, платіжні доручення, чек на отримання готівки в банку, заповнює журнал щодо реєстрації всіх прибуткових й видаткових касових документів та касову книгу, веде Журнал №1.

Економіст ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» виконує роботу щодо здійснення економічної діяльності підприємства, яка спрямована на підвищення ефективності в цілому й рентабельності його виробництва, покращення якості продукції консервного заводу, освоєння нових видів продукції, досягнення високого рівня прибутку при оптимальному використанні матеріальних, трудових й фінансових ресурсів.

Економіст готує вихідні дані для того, щоб скласти проекти господарсько-фінансової, виробничої й комерційної діяльності (бізнес-планів) ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» із метою забезпечення зростання його обсягів збуту продукції і збільшення прибутку. Проводить розрахунки щодо витрат підприємства (матеріальних, трудових, фінансових), які необхідні для виробництва і реалізації продукції, а також освоєння нових видів продукції, прогресивної техніки й технології. Здійснює економічний аналіз господарської діяльності ПрАТ «Білоцерківський консервний завод», а також аналіз окремих його підрозділів, з метою виявлення резервів виробництва та розробки заходів щодо забезпечення режиму економії, зростання рентабельності виробництва і конкурентоспроможності продукції, підвищення рівня продуктивності праці, скорочення витрат на виробництво й реалізацію власної продукції, видалення втрат й непродуктивних витрат підприємства, а також виявлення можливостей додаткового виробництва продукції.

Економіст заводу займається економічною ефективністю щодо організації праці й виробництва, а також впровадження нової техніки й технології, раціоналізаторських пропозицій та винаходів. Бере участь в розгляданні розроблених виробничо-господарських планів, проведенні робіт із ресурсозберігання, в впровадженні й вдосконаленні внутрішньо-господарського розрахунку. Також економіст займається вдосконаленням прогресивних форм щодо організації праці й управління консервним заводом, планової і облікової документації. Економіст оформляє відповідні матеріали для подальшого укладання договорів, слідкує за дотриманням термінів виконання договірних зобов'язань. Контролює виконання планових завдань встановлених керівництвом ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» та іншими його підрозділами, а також використання внутрішньогосподарських резервів. Бере участь у проведенні маркетингових досліджень та прогнозуванні розвитку ПрАТ «Білоцерківський консервний завод».

Основний документообіг на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» встановлено головним бухгалтером і є обов'язковим для виконання усіма працівниками підприємства. На рисунку 1.2.2 відображено документооборот на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод».

Згідно рисунка 1.2.2 видно, що на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» основними стадіями документообігу являється надходження документів з різних сторін, а також їх оформлення на заводі; опрацювання та обробка первинних документів до надходження їх до бухгалтерії консервного заводу; оприбуткування відповідних первинних документів бухгалтерією; опрацювання цих документів бухгалтерією, перевірка усіх документів за їх формою та змістом, а також арифметична перевірка й оцінка в грошовій формі всіх операцій і відображення їх в документах, запис бухгалтерської кореспонденції, відображення кожної операцій у облікових регістрах, передача документів до архіву бухгалтерії, поточне зберігання документів, передача документів на зберігання до архіву підприємства, а потім до державного архіву.

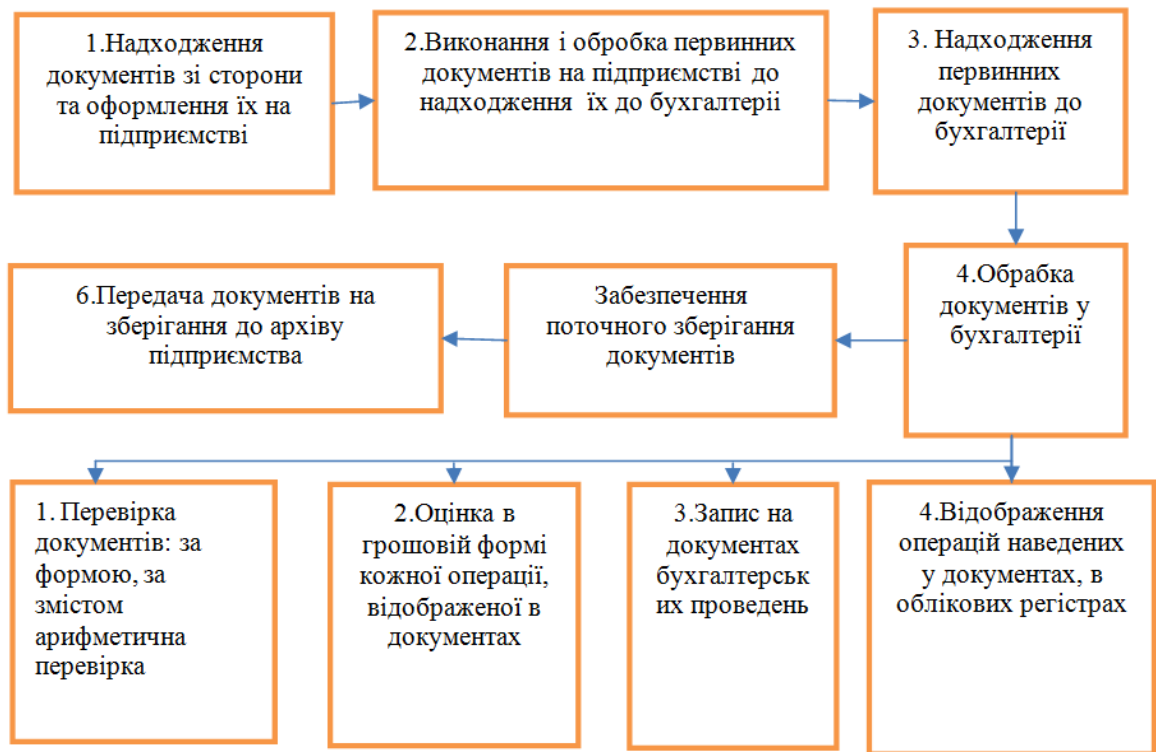

Рис.1.2.2. Документообіг ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»

Перелічені етапи документообігу ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» відображені у спеціальному документі, що називається план (графік) документообігу. Цей графік документообігу оформлений у вигляді схеми із створення, перевірки й обробки документів, які здійснюються кожним підрозділом ПрАТ «Білоцерківський консервний завод», а також усіма виконавцями із зазначенням їх взаємозв'язку й терміну виконаних робіт.

На ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» зберігають:

- первинні документи й додатки до них, які фіксують факт виконання господарської операції і слугують підставою для записів у реєстрах бухгалтерського й податкового обліку – 3 роки, за умови завершення перевірки державним податковим органом з питань дотримання податкового законодавства;
- довіреності на одержання грошових сум і ТМЦ – 3 роки;
- журнали, книги реєстрації рахунків, касових ордерів, довіреностей, платіжні доручення – 3 роки.

При пропажі або знищенні документів керівник ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» письмово повідомляє правоохоронні органи й наказом призначає комісію, що встановлює перелік відсутніх первинних документів й проведе розслідування причин їх пропажі або знищення. Копія акта у 10-денний строк направляється до органу, у сфері управління якого знаходиться ПрАТ «Білоцерківський консервний завод», а також до податкової інспекції.

Графік документообігу ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» передбачає оптимальну кількість його підрозділів, а також виконавців для проходження кожним первинним документом й визначає мінімальний строк його знаходження у підрозділі. Графік залежить від особливостей організації виробництва і структури ПрАТ «Білоцерківський консервний завод». Графік документообігу ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» відображено у таблиці 1.2.1.

Таблиця 1.2.1

Графік документообігу на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»

№	Найменування	Створення документа			Перевірка документа		Обробка документа	
		кількість	відповідальний	термін	відповідальний	термін	передача	термін
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Кадрові документи							
1.1	Графік відпусток	1	Бухгалтер	До 1.01 поточного року	Начальник відділу	До 4.01 поточного року	На погодження керівнику	Протягом 2-х днів після затвердження
1.2	Проекти наказів	1	Бухгалтер	В день виникнення підстави	Начальник відділу	В день виготовлення проєкту	На погодження керівнику	В день отримання наказу
1.3	Наказ керівника	1	Бухгалтер	Наступного дня після візвання керівником	Керівник	Не пізніше 2-х робочих днів після видання	Копії до інших підрозділів	Не пізніше наступного дня після видання
2	Планові документи							
2.1	Тимчасовий кошторис	2	Бухгалтер	Не пізніше ніж за 3 дні до початку року	Начальник планово-економічного відділу	Не пізніше наступного дня після отримання	На погодження керівнику	Не пізніше 5.01 поточного року
2.2	Штатний розпис	2	Бухгалтер	Не пізніше ніж за місяць до введення	Начальник планово-економічного відділу			Не пізніше дня введення в дію
2.3	Тарифікаційні списки	2	Тарифікаційна комісія	Не пізніше ніж за тиждень до готовності	Начальник планово-економічного відділу			Не пізніше 1.01 поточного року
3	Банківські документи							
3.1	Платіжні доручення	2	Касир	Не пізніше наступного дня після отримання документів	Головний бухгалтер	У день їх оформлення	На погодження керівнику (головному бухгалтеру)	Не пізніше 30 днів з дати виписки
3.2	Заявка на видачу	2						У день, що передує отриманню готівки
3.3	Касовий чек	1						У день, що передує видачі готівки

Продовження таблиці 1.2.1

№	Найменування	Створення документа			Перевірка документа		Обробка документа	
		кількість	відповідальний	термін	відповідальний	термін	передача	термін
1	2	3	4	5	6	7	8	9
4	Касові документи							
4.1	Прибутковий / видатковий касовий ордер	1	Касир	Під час оформлення операції	Головний бухгалтер	У день оформлення	На підпис головному бухгалтеру	День видачі готівки
4.2	Видаткова відомість	1		У день, що передусе видачі				Протягом 3 днів
5	Первинні документи							
5.1	Накладні на придбання товарів	1	Бухгалтер	У день надходження	Головний бухгалтер	Не пізніше наступного дня	Бухгалтер з обліку виробництва	Не пізніше останнього робочого дня місяця
5.2	Довідка про надходження в натуральній формі	2	Економіст	Не пізніше наступного дня після надходження			На підпис головному бухгалтеру і керівнику	Не пізніше останнього робочого дня місяця
6	Документи з обліку запасів							
6.1	Акт приймання матеріалів (3-1)	2	Бухгалтер	У день приймання	Бухгалтер з обліку виробництва	Наступного дня після оформлення	Юрист	-
6.2	Акт списання (3-2)	2	Бухгалтер	У день списання	Головний бухгалтер		Бухгалтер з обліку виробництва	Наступного дня після оформлення
6.3	Накладна (3-3)	2	Заступник бухгалтера	У день видачі зі складу	Бухгалтер з обліку виробництва		На затвердження керівнику	
7	Документи з оплати праці							
7.1	Накази про прийняття, звільнення	1	Заступник бухгалтера	У день отримання розпорядження	Юрист	У день отримання	Бухгалтер з обліку ЗП	Не пізніше 26 числа поточного місяця

1.3. Облікова та податкова політика ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»

На ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» є Наказ №5 від 03.01.2019 року Про облікову політику підприємства на 2019 рік (Додаток).

Основним призначенням цього наказу є фіксація складових облікової політики, забезпечення їх реалізації на даному підприємстві, та виконання всіма структурними підрозділами й кожним виконавцем окремо.

Наказ про облікову політику затверджується генеральним директором ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» який несе відповідальність за зміст наказу оскільки саме його підпис робить цей наказ чинним.

У наказі про облікову політику ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» розкривається методика ведення обліку окремих видів господарської діяльності заводу, діючі стандарти та інші нормативні акти щодо них, не містять рекомендацій правил їх обліку. Таким чином ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» самостійно встановлює відповідний спосіб ведення обліку із конкретного питання, виходячи із діючих положень.

Ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» здійснюється у відповідності норм національних стандартів П(С)БО. Норми МСФЗ на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» не застосовуються.

На ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» використовується загальний план рахунків бухгалтерського обліку.

До основних засобів на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» відносяться матеріальні активи, очікуваний строк корисного використання яких перевищує один рік, а вартість більша 20000 грн (з травня 2020 року).

Згідно наказу про облікову політику на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» амортизація на будівлі, споруди й передавальні пристрої нараховується прямолінійним методом. Амортизація на машини й обладнання нараховується методом залишкової вартості; на існуючі транспортні засоби амортизація нараховується методом зменшення залишкової вартості, а на інші основні засоби та нематеріальні активи – відповідно використовується прямолінійний метод.

Переоцінка або дооцінка (уцінка) основних виробничих та невиробничих засобів, існуючих нематеріальних активів, інших необоротних матеріальних активів консервного заводу до їх справедливої вартості у разі необхідності, проводиться 1 раз на рік станом на 31 грудня або на дату реалізації таких активів.

Щодо вартості як поточних так і капітальних ремонтів та інших поліпшень, то у межах 10% ліміту на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» відноситься на витрати звітного періоду. Витрати пов'язані із реконструкцією, добудовою, ремонтом та іншими поліпшеннями основних засобів понад 10% ліміту, відносяться на збільшення первісної вартості основних засобів у встановленому законодавством порядку.

Одиницею обліку запасів є їх найменування. На ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» при вибутті запасів у виробництво використовується метод середньозваженої собівартості.

МШП включаються і відображаються на рахунках класу 2 «Запаси», предмети, які використовуються не більше 1 року, до них відносять інструменти, господарський інвентар та спеціальне оснащення. Облік спецодягу, що був виданий під звіт працівникам, ведеться на особових картках на протязі встановленого строку їх використання. На підставі актів про непридатність спецодягу його списують з підзвіту.

Отримані запаси оприбутковуються по собівартості. Первинна вартість запасів, виготовлених на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» визнається за П(С)БО.

Вибуття запасів на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» здійснюється за методами:

- Покупних товарів для роздрібною торгівлі - за цінами продажу;
- при реалізації готової продукції – за методом нормативних витрат;
- при відпуску у виробництво - за методом середньозваженою собівартості;
- оцінка незавершеного виробництва проводиться за нормативними затратами;

Виробничі запаси, які на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» визнаються існуючою інвентаризаційною комісією непридатними для ведення господарської діяльності визнаються абсолютно неліквідними та підлягають списанню із балансу.

Зобов'язання (борги) ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» обліковуються згідно норм П(С)БО 11 і визнаються у тому випадку, коли товари, матеріали або послуги були отримані консервним заводом від постачальників.

Нарахування резерву сумнівних боргів за дебіторською заборгованістю за реалізовану продукцію, товари, послуги здійснюється у кінці звітного періоду. А за дебіторською заборгованістю, не пов'язаною із реалізацією виробленої продукції не створюється резерв сумнівних боргів.

На ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» резерв коштів на забезпечення оплати відпусток 10% від нарахованого фонду оплати праці.

На ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» встановлено перелік й склад прямих і загальновиробничих витрат. До прямих матеріальних витрат на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» відноситься сировина і основні матеріали, які є основою та необхідним компонентом для виробництва готової продукції; придбані напівфабрикати і куповані комплектуючі вироби; допоміжні матеріали; паливо й енергія, які необхідні для виробництва продукції; поворотні відходи (віднімаються).

До прямих витрат на оплату праці на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» відноситься основна і додаткова зарплата виробничих робітників.

До інших прямих витрат на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» відносяться відрахування на соціальні заходи; витрати на утримання й експлуатацію виробничого обладнання; амортизація виробничого обладнання заводу; оплата послуг сторонніх організацій, а також інші витрати підприємства, що можна віднести на конкретний об'єкт витрат.

Загальновиробничі витрати ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» поділяються на постійні і змінні. Змінні залежать від обсягу виробництва продукції і включають у себе витрати на проведення контролю якості продукції, що виробляється; різні премії як управлінського персоналу так і працівників цехів, що нараховуються відповідно до обсягів з відрахуванням на соціальні заходи; внутрішньозаводські переміщення виробничих ресурсів підприємства; недостачі незавершеного виробництва.

Постійні витрати ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» не залежать від обсягу виробництва. До постійних витрат включаються амортизація основних виробничих засобів й нематеріальних активів загальновиробничого призначення; витрати на опалення, освітлення та водопостачання виробничих приміщень заводу;

витрати на вдосконалення технології й організації виробництва; ремонт основних засобів виробничого й загально-виробничого призначення, а також витрати на охорону праці консервного заводу.

До інших витрат ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» відносяться адміністративні витрати, витрати на збут й інші операційні витрати.

Добові витрати на відрядження по Україні становлять 100 грн, а добові витрати за кордон 80 дол.США.

Доходи та витрати ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» відображаються у Звіті про фінансові результати на основі принципів нарахування й відповідності та відображаються у бухгалтерському обліку й фінансовій звітності підприємства у тих періодах, до яких вони відносяться, а саме:

- дохід від реалізації продукції визначається у міру передачі права власності на продукцію покупцю та коли є впевненість у збільшенні економічних вигід;
- доходи, які були отримані у звітному періоді але які відносяться до наступних періодів, відображаються у обліку та звітності ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» окремою статтею як доходи майбутніх періодів. Такі доходи консервного заводу включаються у результати його діяльності у тому звітному періоді в якому вони виникли;
- оцінка ступеня завершеності операцій з надання послуг на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» проводиться шляхом вивчення виконаної роботи. В такому випадку у бухобліку такі доходи відображаються у звітному періоді після підписання акту про послуги, які були надані.

Податкова політика ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» відображає методику планування, нарахування й сплати відповідних податкових платежів, які застосовується підприємством та обирається керівником заводу на його розсуд.

ПрАТ «Білоцерковський консервний завод» знаходиться на загальній системі оподаткування і являється платником наступних податків:

- прямих податків - податку на прибуток, податку на землю, збір за першу реєстрацію транспортних засобів підприємства та інших самохідних машин й механізмів;
- непрямих податків - податку на додану вартість (ПДВ);
- інших зборів - єдиний соціальний внесок, військовий збір, податок з доходів фізичних осіб, екологічний податок.

Податок на прибуток сплачується ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» в розмірі 18%, що встановлено ПКУ. Дане підприємство податковим періодом має календарний рік і подає декларацію про податок на прибуток через 60 календарних днів, які настають за останнім календарним днем звітного періоду. Згідно чинного законодавства така податкова декларація із податку на прибуток, заповнюється на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» наростаючим підсумком із початку року.

ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» складається саму Декларацію та окремі її додатки, такі як додаток ЗП (зменшення податку на прибуток) до рядка 16 ЗП декларації, додаток ВП (виправлення помилок) до рядків 27 — 30, 32 — 34 та 36 — 38 декларації (у разі необхідності), додаток АМ (розрахунок податкової амортизації) до рядка 1.2.1 Додатка РІ, додаток ЦП (цінні папери) до рядка 4.1.3 Додатку РІ, додаток РІ (податкові різниці) до рядку Декларації 03 РІ.

Плата за землю сплачується ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за використання земельних ділянок, які взяті в оренду. Плата за землю входить до складу податку на майно. Ставка встановлена у розмірі не більше 1,5 %. Базовим податковим періодом для сплати податку за землю являється календарний рік.

ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» подає Декларацію про податок на землю до 20 лютого наступного після звітного року, на підставі якої нараховуються річні суми земельного податку. Сплата ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» даного податку проводиться рівними долями за кожен місяць протягом 30 календарних днів, наступних за минулим податковим місяцем.

Єдиний соціальний внесок сплачується ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» у розмірі 22% від нарахованої зарплати. Сплачується даний податок не пізніше за день отримання авансу та зарплати або виплати доходу, грошового забезпечення, у тому числі в безготівковій, натуральній формі.

Податок з доходів фізичних осіб (ПДФО) на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» об'єктом оподаткування є загальний місячний дохід що оподатковується та інші доходи джерела походження яких в Україні. Ставка ПДФО дорівнює 18% від бази оподаткування доходів, які були нараховані або виплачені або надані у таких формах як заробітна плата, різні заохочувальні й компенсаційні виплати, інші виплати та винагороди, що були нараховані або виплачені або надані працівнику підприємства у зв'язку із трудовими відносинами та згідно із цивільно-правовими договорами.

Податок на додану вартість (ПДВ) являється непрямим податком, що входить у ціну продукції, товарів (робіт або послуг). ПДВ сплачує покупець. Продавець веде облік ПДВ і перераховує податок до державного бюджету.

Об'єктом оподаткування на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» являються усі операції щодо постачання продукції або товарів на території України. Також об'єктом оподаткування є операції із безоплатної передачі або просто передачі права власності, на об'єкти застави кредитору. Також об'єктом є товари, які передаються на умовах товарного кредиту, або це операції пов'язані із передачею об'єкта фінансового лізингу у користування відповідному орендарю.

Ставка ПДВ дорівнює 20 %. Величина ПДВ, яку підприємству необхідно заплатити до Державного бюджету України (або бюджетне відшкодування), визначається на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» як різниця між сумою податкового зобов'язання звітного періоду і величиною податкового кредиту цього ж звітного періоду. Якщо визначена сума податкового зобов'язання щодо ПДВ має позитивне значення то її необхідно сплатити в бюджет у терміни, встановлені ПКУ.

Податкова декларація складається і подається на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за звітний період у встановлені ПКУ терміни відповідному контролюючому органу у якому зареєстроване підприємство. Податкові звіти щодо ПДВ подають на білоцерківському консервному заводі у електронній формі, податкові декларації перед тим як відправляються до районної ДПІ підписуються електронним цифровим підписом.

**Розділ II. Бухгалтерський облік власного капіталу на ПрАТ
«Білоцерківський консервний завод» та його комп'ютеризація**

2.1. Аналітичний і синтетичний облік власного капіталу за національними стандартами

Щодо організації документообігу власного капіталу та ведення його бухгалтерського обліку то це усі носії облікової інформації, перелік виконавців, що займаються обліком капіталу, встановлені терміни формування документів, рух документів по відповідним інстанціям у послідовному порядку, що чітко відповідає існуючій методиці бухгалтерського обліку власного капіталу підприємства.

За своєю специфікою всі носії облікової інформації про зміни в капіталі мають безстроковий термін їх зберігання. Таким чином, у архіві підприємства вони повинні зберігатися впродовж невизначеного терміну.

В основі організації документування операцій, що пов'язані із змінами в капіталі Білоцерківського консервного заводу», лежать облікові номенклатури, тому схема документообігу побудована саме на основному їх переліку.

Основні первинні документи з обліку власного капіталу підприємства відображені у таблиці 2.1.1.

Таблиця 2.1.1

Первинні документи з обліку власного капіталу

Господарська операція	Документ	Вплив операції на складову власного капіталу
1	2	3
Зміна облікової політики	Бухгалтерська довідка	Збільшує або зменшує нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
Виправлення помилок	Бухгалтерська довідка	Збільшує або зменшує нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
Переоцінка основних засобів, незавершеного будівництва та нематеріальних активів	Бухгалтерська довідка	Збільшує або зменшує інший додатковий капітал
Вибуття раніше дооцінених об'єктів необоротних активів	Акт приймання-передачі основних засобів Бухгалтерська довідка	Зменшення додаткового капіталу та збільшення нерозподіленого прибутку
Збільшення статутного капіталу за рахунок індексації основних засобів	Рішення зборів акціонерів Нова редакція статуту	Збільшує статутний капітал та зменшує інший додатковий капітал
Визначення фінансового результату за звітний період	Бухгалтерська довідка	Одержання прибутку або збитку
Спрямування прибутку до статутного капіталу	Рішення зборів учасників Нова редакція статуту	Зменшення нерозподіленого прибутку та збільшення статутного капіталу

Обліково-аналітичне забезпечення власного капіталу підприємства

	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Розділ II. Бухгалтерський облік власного капіталу на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» та його комп'ютеризація	Номер Сторінки
Здобувач	Шишкіна А.Б.				
Науковий керівник	Соломчук Л.М.				
Консультант з комп'ютеризації	Чорна В.О.				
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.				

1	2	3
Реєстрація статутного капіталу	Статут	Збільшення статутного капіталу та неоплаченого капіталу
Продаж акцій за ціною, вищою, ніж номінальна	Договір засновників	Збільшення неоплаченого капіталу та вкладеного капіталу
Викуп акцій (часток)	Рішення засновників Видатковий касовий ордер Виписка банку	Збільшення вилученого капіталу
Анулювання викуплених акцій (часток)	Рішення засновників Бухгалтерська довідка	Зменшення статутного капіталу, вилученого капіталу, додатково вкладеного капіталу та нерозподіленого прибутку
Перевищення фактичного внеску учасниками до статутного капіталу над його заборгованістю	Бухгалтерська довідка	Збільшення емісійного доходу або іншого вкладеного капіталу
Погашення заборгованості з капіталу: - грошовими коштами	Виписка банку	Зменшення неоплаченого капіталу
- виробничими запасами	Акт про приймання матеріалів, накладна	
- нематеріальними активами	Акт введення у обіг об'єкту права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів	
- основними засобами	Акт приймання-передачі основних засобів	
Розрахунок з учасником у господарському товаристві у разі його виходу	Рішення засновників Бухгалтерська довідка	Збільшення вилученого капіталу, зменшення прибутку, зменшення резервного капіталу (за певних умов)
Зменшення номінальної вартості акцій	Рішення засновників Нова редакція статуту	Зменшення статутного капіталу, збільшення додатково вкладеного капіталу (за певних умов)
Списання невідшкодованих збитків за рахунок: -пайового капіталу	Рішення засновників	Зменшення збитків та зменшення пайового капіталу
-іншого вкладеного капіталу		Іншого вкладеного капіталу
-резервного капіталу		Резервного капіталу
Безкоштовно отримані активи	Акт приймання-передачі основних засобів	Збільшення іншого додаткового капіталу
Визнання доходу від безоплатно одержаного необігового активу	Розрахунок амортизації Бухгалтерська довідка	Зменшення іншого додаткового капіталу

Послідовність документування порядку реєстрації змін Статутного капіталу акціонерного товариства відображено на рисунку 2.1.1.

Первинними документами для обліку власного капіталу є:

1. Протокол та Рішення зборів акціонерів.
2. Видатковий касовий ордер.
3. Виписка банку.

Рис. 2.1.1. Документування порядку реєстрації змін Зареєстрованого капіталу акціонерного товариства.

В бухгалтерському обліку операції з капіталом можуть бути відображені лише ідентифікації суті операцій, що призводять до змін в елементах капіталу. По-перше, це господарські операції з отримання або передачі активів, зміни оцінки необоротних активів та визначенню фінансових результатів. Саме такі операції найчастіше призводять до змін у власному капіталі. Від характеру діючої на підприємстві облікової політики стосовно визнання доходів та витрат, оцінки активів значною мірою буде залежати, наскільки адекватно буде оцінений власний капітал підприємства.

Облік Зареєстрованого капіталу

У бухгалтерському обліку з погляду обліку об'єктів - носіїв права власності на активи виникають дві характеристики:

- вкладення засновників (власників) господарства;
- залучені до господарювання позикові кошти, які визначають зобов'язання об'єктів до держави, банків, інших юридичних чи фізичних осіб.

Зареєстрований капітал на підприємствах різних форм власності (крім державної) – це виражений у грошах внесок вкладів засновників підприємства у його майно при створенні даного підприємства.

Складовими при формуванні зареєстрованого капіталу акціонерного товариства є:

а) **власні засоби, грошові кошти:**

- будинки, споруди, обладнання та інші матеріальні цінності;
- інші матеріальні права, в тому числі на інтелектуальну власність;
- права користування землею, водою та іншими природними ресурсами, авторські права тощо;
- цінні папери;
- грошові кошти;

б) **тимчасового користування:**

- бюджетні кошти;
- кошти, отримані в кредит; засоби, отримані під заставу.

Функції зареєстрованого і додаткового капіталів різні. Зареєстрований капітал - це первісне джерело інвестування і формування майна підприємства. На відміну від додаткового капіталу зареєстрований капітал забезпечує регулювання відносин власності та управління підприємством, його розмір не може бути меншим за встановлену законодавством суму.

Зареєстрований капітал - це зафіксована в установчих документах загальна вартість активів, які є внеском власників (учасників) до капіталу підприємства. Власники підприємства вкладаючи в нього кошти очікують, що у майбутньому його вкладений капітал буде зростати. Прибуток, що отриманий підприємством як результат його діяльності і є приростом цього капіталу.

Якщо засновниками внесена не вся сума, зареєстрована в установчих документах, то **капіталом є тільки внесена частина.**

Розмір зареєстрованого капіталу визначається установчими документами і фіксується у Статуті підприємства. Акціонерним вважається товариство, що має зареєстрований капітал, поділений на певну кількість акцій однакової номінальної вартості. Зареєстрований капітал має бути не менше суми, еквівалентної 1250 мінімальних заробітних плат (розмір якої діє на момент створення акціонерного товариства).

Засновники акціонерного товариства повинні внести не менше 50% від номінальної вартості акцій перед державною реєстрацією. На вимогу ЦКУ мінімум 50% внеску вносити в першу чергу коштами. Повну вартість (до 100%) формування зареєстрованого капіталу повинні внести протягом року з моменту реєстрації. Якщо не весь вклад внесено засновниками повністю, це має бути зафіксовано в установчих документах або відкрито підписку на акції. Установчий Баланс затверджується на зборах засновників.

Зменшення або збільшення статутного капіталу можливе: при зміні номінальної вартості акцій; при прийнятті нових членів до складу учасників (додатковий випуск акцій) або вибутті учасників (анулювання частини акцій, викуплених у акціонерів); при обміні облігацій на право участі у підприємстві; при відрахуванні частини прибутку до зареєстрованого капіталу; при спрямуванні коштів резервного капіталу до зареєстрованого капіталу.

Розмір зареєстрованого капіталу, який фіксується в установчих документах, визначається внаслідок проведеної перед цим інвентаризації за методикою оцінки вартості об'єктів інвентаризації.

Порядок бухгалтерського обліку зареєстрованого капіталу охоплює такі операції, що підлягають обов'язковому відображенню у бухгалтерському обліку:

- оцінка вартості об'єктів приватизації;
- накопичення й використання коштів покупцем - юридичною особою;
- акціонування підприємства і викуп його акцій;
- взяття на Баланс новим власником - юридичною особою майна, придбаного на аукціоні, за конкурсом або шляхом викупу;
- виділення окремого структурного підрозділу державного підприємства, яке приватизується, як самостійного майнового комплексу;
- передача в оренду цілісних майнових комплексів. Після завершення оцінки майна підприємство здійснює операції з приведення зареєстрованого капіталу до розміру, який відповідає продажній вартості й фіксується в установчих документах.

Зареєстрований капітал збільшується на суми:

1. Коштів резервного капіталу; коштів цільового призначення.
2. Нерозподіленого прибутку минулого року.
3. Невикористаних коштів резерву сумнівних боргів, які відносяться на прибуток, а потім спрямовуються на покриття збитків.

Зменшується зареєстрований капітал:

1. На суму вартості майна соціальної сфери, для якого встановлено пільги.
2. На суму залишку використання позикових коштів, відображених на однойменному рахунку.

Порядок збільшення зареєстрованого капіталу акціонерного товариства у зв'язку з індексацією основних засобів затверджено Наказом Міністерства фінансів України №110 від 30 червня 1995 р. Цей порядок не поширюється на акціонерні товариства, Статутний капітал яких визначено з урахуванням результатів індексації основних засобів.

Облік зареєстрованого капіталу ведеться на рахунку № 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал».

Рахунок 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал»

Для ведення обліку й узагальнення інформації щодо стану і руху статутного капіталу призначений рахунок №40 «Зареєстрований (пайовий) капітал». Рахунки з якими кореспондує рахунок №40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» відображено у таблиці 2.1.2.

Таблиця 2.1.2

Рахунок 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» кореспондує

за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:	
41	"Капітал у дооцінках"	41	" Капітал у дооцінках "
42	"Додатковий капітал"	42	"Додатковий капітал"
45	"Вилучений капітал"	43	"Резервний капітал"
46	"Неоплачений капітал"	44	"Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"
67	"Розрахунки з учасниками"	46	"Неоплачений капітал"
		67	"Розрахунки з учасниками"

Збільшення статутного капіталу відображається за кредитом рахунку №40 «Зареєстрований (пайовий) капітал», зменшення або вилучення статутного капіталу відображається за дебетом рахунку. Залишок (сальдо) по рахунку №40 відповідає величині зареєстрованого капіталу підприємства, що зафіксований у установчих його документах. Документування операцій з руху зареєстрованого капіталу відображено у таблиці 2.1.3.

Таблиця 2.1.3

Документування операцій з руху зареєстрованого (пайового) капіталу

№ п/п	Рух зареєстрованого капіталу	Документи, що підтверджують рух
1	Створення зареєстрованого капіталу	Інвентаризаційні описи, накладні, ПКО, акти приймання-передачі та оцінки
2	Збільшення зареєстрованого капіталу	Рішення власника, розрахунок бухгалтерії
3	Збільшення зареєстрованого капіталу за рахунок додаткових внесків учасників	Статут підприємства, накладні, акти передачі та оцінки, ПКО
4	У випадку їх виходу зі складу товариства повернення часток учасників	Рішення власника, накладні, акти передачі, ВКО
5	За рішенням власників покриття збитків за рахунок зареєстрованого капіталу	Рішення власника, розрахунок бухгалтерії
6	При ліквідації товариства повернення часток учасникам	Рішення ліквідаційної комісії, накладні, акти передачі, ВКО

Аналітичний бухгалтерський облік щодо зареєстрованого капіталу підприємства ведеться у розрізі його видів по кожному засновнику або учаснику або акціонеру. Кореспонденцію рахунків з обліку зареєстрованого капіталу відображено у таблиці 2.1.4.

Таблиця 2.1.4

Кореспонденцію рахунків з обліку зареєстрованого (пайового) капіталу

№ п/п	Господарська операція	Рахунки, що кореспондують		Сума, тис. грн.	Документ
		Дебет	Кредит		
1	2	3	4	5	6
1	Реєстрація Статутного капіталу	46 «Неоплачений капітал»	401 «Статутний капітал»	1000	Статут
2.1	Збільшення Зареєстрованого капіталу (при перереєстрації)				
	за рахунок Пайового капіталу	402 «Пайовий капітал»	401 «Статутний капітал»	200	Рішення зборів акціонерів
	за рахунок Додаткового капіталу	42 «Додатковий капітал»	401 «Статутний капітал»	250	Рішення зборів акціонерів
	за рахунок накопичених курсових різниць	43 «Резервний капітал»	401 «Статутний капітал»	300	Рішення зборів акціонерів
	за рахунок реінвестування прибутку	44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»	401 «Статутний капітал»	1000	Рішення зборів акціонерів
	за рахунок реінвестування прибутків, нарахованих учасникам	67 «Розрахунки з учасниками»	401 «Статутний капітал»	1050	Рішення зборів акціонерів

Продовження таблиці 2.1.4.

1	2	3	4	5	6
	- за рахунок прибутку, направлено на збільшення Статутного капіталу	443 «Прибуток, використаний у звітному періоді»	401 «Статутний капітал»	900	Рішення зборів акціонерів
Зменшення Статутного капіталу					
2.2	- з одночасним збільшенням Пайового капіталу, який формується і за рахунок пайових внесків членів споживчого товариства, колективного сільськогосподарського підприємств, кредитної спілки.	401 «Статутний капітал»	402 «Пайовий капітал»	1100	Рішення зборів акціонерів
	- з одночасним зменшенням заборгованості за внесками до Статутного капіталу	401 «Статутний капітал»	46 «Неоплачений капітал»	950	Рішення зборів акціонерів

Формування і облік капіталу в дооцінках

Пайовий капітал створюється тими підприємствам, які були засновані на власності об'єднання громадян. Пайовий капітал формується за загальною сукупністю пайових внесків власників або членів товариства для подальшого ведення підприємницької діяльності підприємством.

Капітал в дооцінках представляє собою загальну сукупність грошових коштів як фізичних так і юридичних осіб, що були добровільно розміщені у даному товаристві для подальшого його функціонування та ведення діяльності.

На рахунку № 41 «**Капітал в дооцінках**» ведеться облік частини вартості майна колективних сільськогосподарських підприємств, що розпайована між його членами, а також частина вартості майна, що не була розпайована. Також на даному рахунку ведеться облік зростання або зменшення вартості майна підприємства на протязі всього періоду його діяльності.

Загальними зборами пайовиків визначаються розміри обов'язкових пайових внесків, виходячи із потреби у власних оборотних коштах (засобах).

Капітал у дооцінках призначений для ведення обліку та узагальнення всієї інформації про суми пайових внесків членів кредитної спілки або споживчого товариства, або членів колективного сільськогосподарського підприємства житлово-будівельного кооперативу та інших підприємств, які передбачені установчими документами.

Поверненню пайовикам підлягають обов'язкові пайові внески при вибутті з числа членів даного підприємства або при ліквідації підприємства. Сума, що підлягає поверненню, визначається з урахуванням боргових зобов'язань підприємства та його фінансового стану.

На добровільних засадах, пайовиками, можуть бути внесені додаткові паї, із метою подальшого забезпечення діяльності та розвитку підприємства. Такі паї підлягають повному або частковому поверненню згідно із заявою пайовика. При розподілі прибутку, щорічно, за рішенням зборів пайовиків, на обов'язкові й додаткові, на внески нараховуються дивіденди, що у майбутньому можуть бути зараховані як поповнення паю за згодою власників.

Аналітичний облік рахунка № 41 «Капітал в дооцінках» ведеться за видами капіталу.

Згідно з Законом України "Про сільськогосподарську кооперацію" №469/97-ВР від 17.07.97 р. (пункт 1 ст. 20) власником майнових внесків є кооператив (з моменту передачі майнових внесків у пайовий фонд кооперативу).

Учасники кооперативу втрачають право власності на майно (майнові права) і набувають право власності на пай (частку пайового фонду юридичної особи), тобто корпоративні права. Учасник товариства володіє корпоративним правом, тобто якоюсь кількістю відсотків чи номінальною сумою у капіталі в дооцінках.

Розмір Пайового капіталу може коригуватися у зв'язку із зміною розміру пайових внесків, вибуттям із кооперативу його учасників чи прийняттям до кооперативу нових учасників, а також збільшенням розміру паю його учасників.

В таблиці 2.1.5 відображено рахунки з якими кореспондує рахунок 41 «Капітал в дооцінках».

Таблиця 2.1.5

Рахунок 41 «Капітал в дооцінках» кореспондує

за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:	
30	"Готівка"	10	"Основні засоби"
31	"Рахунки в банках"	11	"Інші необоротні матеріальні активи"
40	"Зареєстрований (пайовий) капітал"	12	"Нематеріальні активи"
44	"Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"	14	"Довгострокові фінансові інвестиції"
67	"Розрахунки з учасниками"	15	"Капітальні інвестиції"
		20	"Виробничі запаси"
		22	"Малоцінні та швидкозношувані предмети"
		28	"Товари"
		30	"готівка"
		31	"Рахунки в банках"
		35	"Поточні фінансові інвестиції"
		40	" Зареєстрований (пайовий) капітал "
		42	"Додатковий капітал"
		44	"Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"
		50	"Довгострокові позики"
		60	"Короткострокові позики"
		63	"Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
		66	"Розрахунки з оплати праці"
		67	"Розрахунки з учасниками"

Облік Додаткового капіталу

Додатковий капітал являє собою суму грошових коштів, на яку вартість реалізації випущених підприємством акцій перебільшує їх номінальну вартість. Додатковий капітал підприємства, як правило, збільшується на суму емісійного доходу або на вартісну суму щодо дооцінки необоротних активів підприємства або на суму отриманих підприємством безкоштовних активів від інших юридичних та фізичних осіб та інші види додаткового капіталу.

Рахунок 42 «Додатковий капітал»

Для узагальнення усієї інформації щодо сум на які вартість реалізації випущених підприємством акцій переважає їх номінальну вартість призначено рахунок №42 «Додатковий капітал». На цьому рахунку ведеться також облік про суми дооцінки необоротних активів підприємства, а також різних фінансових інструментів й вартість необоротних активів, які були отримані безкоштовно від інших осіб.

По кредиту рахунку №42 «Додатковий капітал» відображається зростання додаткового капіталу підприємства, по дебету даного рахунку відображається зменшення додаткового капіталу.

Рахунок №42 «Додатковий капітал» має субрахунки:

421 «Емісійний дохід»

422 «Інший вкладений капітал»

423 «Дооцінка активів»

424 «Безоплатно одержані необоротні активи»

425 «Інший додатковий капітал»

Прибуток або збиток підприємства, що був отриманий внаслідок реалізації або випуску або анулювання інструментів власного капіталу відображається на субрахунку №421 «Емісійний дохід». За дебетом даного рахунку ведеться облік у грошовому вираженні тих сум, що перевищують збиток від певних операцій над залишком емісійного доходу.

Субрахунок №422 «Інший вкладений капітал» призначено для обліку іншого вкладеного капіталу засновниками даного підприємства окрім акціонерних товариств, який перевищує статутний капітал підприємства. Також на даному рахунку ведеться облік інші внески засновників які без рішень про зміни щодо розміру статутного капіталу підприємства.

Грошовий вираз дооцінки або уцінки необоротних активів підприємства, його фінансових інструментів ведеться на субрахунку №423 «Дооцінка активів». Таку дооцінку (уцінку) проводять у тих випадках, які передбачені законодавством та відповідними П(С)БО. У разі уцінки або вибуття або амортизації необоротних активів та фінансових інструментів та зменшення їх корисності, сальдо додаткового капіталу на цьому субрахунку зменшується.

Для обліку необоротних активів, які були безоплатно отримані підприємством від інших осіб призначено субрахунок №424 «Безоплатно одержані необоротні активи». Сальдо по додатковому капіталу, на цьому субрахунку, буде зменшуватися на суму визнаного доходу протягом строку їх корисного використання та при вибутті таких активів й землі.

Інші види додаткового капіталу підприємства, які не включені до вище наведених субрахунків, наприклад, капітал в сумі вартості необоротних активів, які були отримані підприємством згідно договору оренди цілісних майнових комплексів обліковуються на субрахунку №425 «Інший додатковий капітал».

В таблиці 2.1.6 відображено рахунки з якими кореспондує рахунок № 42 «Додатковий капітал».

Таблиця 2.1.6

Рахунок 42 «Додатковий капітал» кореспондує

за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:	
10	"Основні засоби"	10	"Основні засоби"
11	"Інші необоротні матеріальні активи"	11	"Інші необоротні матеріальні активи"
12	"Нематеріальні активи"	12	"Нематеріальні активи"
13	"Знос (амортизація) необоротних активів"	13	"Знос (амортизація) необоротних активів"
14	"Довгострокові фінансові інвестиції"	14	"Довгострокові фінансові інвестиції"
15	"Капітальні інвестиції"	15	"Капітальні інвестиції"
16	"Довгострокові біологічні активи"	16	"Довгострокові біологічні активи"
20	"Виробничі запаси"	20	"Виробничі запаси"
22	"Малоцінні та швидкозношувані предмети"	21	"Поточні біологічні активи"
28	"Товари"	22	"Малоцінні та швидкозношувані предмети"
35	"Поточні фінансові інвестиції"	25	"Напівфабрикати"
40	"Зареєстрований (пайовий) капітал"	26	"Готова продукція"
41	"Пайовий капітал"	27	"Продукція сільськогосподарського виробництва"
43	"Резервний капітал"	28	"Товари"
44	"Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"	30	"готівка"
45	"Вилучений капітал"	31	"Рахунки в банках"
46	"Неоплачений капітал"	35	"Поточні фінансові інвестиції"
54	"Відстрочені податкові зобов'язання"	40	"Зареєстрований (пайовий) капітал"
64	"Розрахунки за податками й платежами"	44	"Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"
74	"Інші доходи"	45	"Вилучений капітал"
		46	"Неоплачений капітал"
		48	"Цільове фінансування і цільові надходження"

Кореспонденцію рахунків з обліку Додаткового капіталу відображено у таблиці 2.1.7.

Таблиця 2.1.7

Кореспонденція рахунків з обліку Додаткового капіталу

№ зп	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Відображена сума заборгованості акціонерів на різницю між продажною та номінальною вартістю розміщених акцій	46 «Неоплачений капітал»	421 «Емісійний дохід»
Безоплатно одержані:			
2	Основні засоби	10 «Основні засоби»	424 «Безоплатно одержані необоротні активи»
3	Нематеріальні активи	12 «Нематеріальні активи»	

Продовження таблиці 2.1.7.

1	2	3	4
4	Відображена сума дооцінки активів	14 «Довгострокові фінансові інвестиції» 15 «Капітальні інвестиції»	423 «Дооцінка активів»
5	Залишок на субрах № 424 зменшується на суму визнаного доходу	424 «Безоплатно одержані необоротні активи»	74 «Інші доходи»
Відображення уцінки необоротних активів			
6	У межах попередньої дооцінки	423 «Дооцінка активів»	10 «Основні засоби» 11 «Інші необоротні матеріальні активи» ²
7	Понад суми попередньої дооцінки	949 «Інші витрати операційної діяльності»	
8	Збільшення витрат на купівлю (створення) матеріальних й нематеріальних необоротних активів	15 «Капітальні інвестиції»	425 «Інший додатковий капітал»
9	Безоплатно одержані виробничі запаси	20 «Виробничі запаси» 22 «МШП» 25 «Напівфабрикати» 28 «Товари»	424 «Безоплатно одержані необоротні активи»
10	Збільшення Додаткового капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку	44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»	42 «Додатковий капітал»
11	Заборгованість засновників товариства за внесками до Статутного капіталу	46 «Неоплачений капітал»	422 «Інший вкладений капітал»
12	Зменшення Додаткового капіталу у наслідок списання з балансу виробничих запасів	423 «Дооцінка активів»	20 «Виробничі запаси» 22 «МШП» 28 «Товари»
13	Створено пайовий капітал, що передбачений статутними документами за рахунок додаткового капіталу підприємства	42 «Додатковий капітал»	43 «Пайовий капітал»
14	Збитки списані за рахунок Додаткового капіталу	42 «Додатковий капітал»	442 «Непокриті збитки»
15	Відображено заборгованість за податками й платежами за рахунок додаткового капіталу	42 «Додатковий капітал»	64 «Розрахунки за податками і платежами»
16	Відображено збільшення (одержання доходу)	42 «Додатковий капітал»	74 «Інші доходи»

Формування та облік Резервного капіталу

Резервний капітал являє собою величину резервів, які були створені згідно діючого законодавства України, а також установчих документів підприємства, за рахунок отриманого нерозподіленого прибутку.

Створюється Резервний капітал в акціонерному товаристві, встановленому установчими документами, але не більше 25 % відповідно до сплаченого зареєстрованого капіталу. Щорічні відрахування на поповнення резервного капіталу

передбачаються установчими засновницькими документами та здійснюються за рахунок чистого прибутку, але не можуть бути менше 5% його загальної вартості.

Резервний капітал призначений для покриття непередбачених витрат або збитків підприємства, а також для покриття боргів даного підприємства при його ліквідації. Якщо у підприємства є залишки невикористаних коштів створеного попередньо резервного капіталу, то вони переходять на наступний рік.

Таблиця 2.1.8

Кореспонденція рахунків з обліку додаткового капіталу

№ зп	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Відображено суму заборгованості акціонерів на різницю між продажною та номінальною вартістю розміщених акцій	46 «Неоплачений капітал»	421 «Емісійний дохід»
Безоплатно одержані:			
2	Основні засоби	10 «Основні засоби»	424 «Безоплатно одержані необоротні активи»
3	Нематеріальні активи	12 «Нематеріальні активи»	
4	Відображена сума дооцінки активів	14 «Довгострокові фінансові інвестиції» 15 «Капітальні інвестиції»	423 «Дооцінка активів»
5	Залишок на субрах № 424 зменшується на суму визнаного доходу	424 «Безоплатно одержані необоротні активи»	74 «Інші доходи»
Відображена уцінка необоротних активів			
6	У межах попередньої дооцінки	423 «Дооцінка активів»	10 «Основні засоби» 11 «Інші необоротні матеріальні активи»
7	Понад суми попередньої дооцінки	949 «Інші витрати операційної діяльності»	
8	Відображено збільшення витрат підприємства на придбання (створення) матеріальних й нематеріальних необоротних активів	15 «Капітальні інвестиції»	425 «Інший додатковий капітал»
9	Безоплатно одержані виробничі запаси	20 «Виробничі запаси» 22 «МШП» 25 «Напівфабрикати» 28 «Товари»	424 «Безоплатно одержані необоротні активи»
10	Збільшення Додаткового капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку	44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»	42 «Додатковий капітал»
11	Заборгованість засновників товариства за внесками до статутного капіталу	46 «Неоплачений капітал»	422 «Інший вкладений капітал»
12	Зменшення додаткового капіталу у наслідок списання з балансу виробничих запасів	423 «Дооцінка активів»	20 «Виробничі запаси» 22 «МШП» 28 «Товари»
13	Створення пайового капіталу підприємства, що передбачений статутними документами за рахунок додаткового капіталу	42 «Додатковий капітал»	43 «Пайовий капітал»
14	Збитки списані за рахунок додаткового капіталу	42 «Додатковий капітал»	442 «Непокриті збитки»
15	За рахунок додаткового капіталу відображена заборгованість за податками і платежами	42 «Додатковий капітал»	64 «Розрахунки за податками і платежами»
16	Відображено збільшення (одержання доходу)	42 «Додатковий капітал»	74 «Інші доходи»

Рахунок 43 «Резервний капітал»

Для ведення бухобліку та узагальнення усієї інформації щодо стану і руху резервного капіталу підприємства, який був створений згідно чинного законодавства України й установчих документів, за рахунок отриманого нерозподіленого прибутку призначено рахунок №43 «Резервний капітал».

Створення резервного капіталу відображається по кредиту рахунку №43 «Резервний капітал», а використання резерву відображається по дебету даного рахунку. Сальдо рахунку №43 говорить про залишок резервного капіталу на кінець звітного періоду. В таблиці 2.1.9 відображено рахунки з якими кореспондує рахунок №43 «Резервний капітал».

Таблиця 2.1.9

Рахунок 43 «Резервний капітал» кореспондує

за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:	
40	"Статутний капітал"	42	"Додатковий капітал"
44	"Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"	44	"Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"

Аналітичний облік щодо резервного капіталу підприємства проводиться за його видами й напрямками його використання.

У таблиці 2.1.10 відображено основну кореспонденцію рахунків з обліку резервного капіталу підприємства.

Таблиця 2.1.10

Кореспонденція рахунків з обліку Резервного капіталу

№ зп	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Кошти у вигляді прибутку спрямовані на утворення резервного капіталу підприємства	443 «Прибуток використаний у звітному періоді»	43 «Резервний капітал»
2	За рахунок зменшення додаткового капіталу відбувається збільшення резервного капіталу	42 «Додатковий капітал»	43 «Резервний капітал»
3	За рахунок створеного резервного капіталу відбувається збільшення статутного капіталу підприємства	43 «Резервний капітал»	40 «Статутний капітал»
4	Збитки підприємства покриті за рахунок резервного капіталу	43 «Резервний капітал»	442 «Непокриті збитки»

Облік нерозподіленого прибутку (непокритого збитку)

Нерозподілений прибуток представлений сумою отриманих грошових коштів у вигляді прибутку, яка реінвестована у підприємство. **Непокритий збиток** являє собою грошовий вираз суми отриманого збитку, що не покрита одержаним у попередніх періодах прибутком підприємства.

Нерозподілений прибуток це частина прибутку, яка залишається після виплати доходів власникам й формування резервного капіталу у розпорядженні підприємства.

Рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»

Для ведення обліку нерозподіленого прибутку або непокритого збитку підприємства, а також його використання у звітному періоді призначено рахунок №44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Збільшення прибутку підприємства від всіх видів його діяльності відображається за кредитом рахунку №44. Отримані у звітному періоді збитки обліковуються та відображаються за дебетом даного рахунку.

Рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» має такі субрахунки:

441 "Прибуток нерозподілений"

442 "Непокриті збитки"

443 "Прибуток, використаний у звітному періоді"

Для відображення наявності і руху нерозподіленого прибутку підприємства призначено субрахунок №441 «Прибуток нерозподілений».

Для обліку непокритих збитків підприємства призначено субрахунок №442 «Непокриті збитки». Списання збитків відбувається за рахунок нерозподіленого прибутку або резервного капіталу, або пайового й додаткового капіталу.

Для відображення розподілу отриманого і нерозподіленого прибутку підприємства між його власниками, тобто нарахування дивідендів або відрахування до резервного капіталу й інше використання призначено субрахунок №443 «Прибуток, використаний у звітному періоді». Даний субрахунок у кінці звітного періоду не повинен мати сальдо. Залишок по рахунку №443 закривається в кореспонденції із субрахунками №441 та/або №442.

Згідно П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», якщо бухгалтер виявив у звітному періоді помилки за минулий рік, то таке виправлення відображається кореспонденцією рахунку №44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» із рахунками бухгалтерії відповідних об'єктів по класам 1-6.

В таблиці 2.1.11 відображено рахунки з якими кореспондує рахунок №44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Таблиця 2.1.11

Рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» кореспондує

за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:	
40	"Статутний капітал"	41	"Пайовий капітал"
41	"Пайовий капітал"	42	"Додатковий капітал"
42	"Додатковий капітал"	43	"Резервний капітал"
43	"Резервний капітал"	44	"Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"
44	"Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"	45	"Вилучений капітал"
45	"Вилучений капітал"	79	"Фінансові результати"
52	Виключено		
67	"Розрахунки з учасниками"		
68	"Розрахунки за іншими операціями"		
79	"Фінансові результати"		

В таблиці 18 відображено кореспонденцію рахунків з обліку нерозподілених прибутків (непокритих збитків).

Облік Вилученого капіталу

Вилучений капітал являє собою фактичну собівартість акцій власної емісії або часток, які були викуплені акціонерним товариством у його учасників.

Акціонерне товариство має право викупити в акціонера оплачені ним акції з метою їх наступного анулювання, перепродажу чи поширення серед своїх працівників. Викуплені акції мають бути реалізовані або анульовані протягом року. В цей період розподіл прибутку акціонерного товариства, а також голосування та визначення кворуму на загальних зборах акціонерів здійснюється без врахування викуплених власних акцій. Якщо вилучені акції анулюються – зменшується Статутний капітал.

Таблиці 2.1.12

Кореспонденція рахунків з обліку нерозподілених прибутків (непокритих збитків).

№ зп	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	2	3	4
Відображено прибуток нерозподілений, отриманий внаслідок здійснення:			
1	Основної діяльності	791 «Результат операційної діяльності»	441 «Прибуток нерозподілений»
2	Надзвичайних подій	794 «результат надзвичайних подій»	
3	Фінансових операцій	792 «Результат фінансових операцій»	
4	Списано непокритий збиток за рахунок Пайового капіталу	41 «Пайовий капітал»	442 «Непокриті збитки»
5	Списано непокритий збиток за рахунок Додаткового капіталу	42 «Додатковий капітал»	
6	Відображення вилученого капіталу у разі викупу власних акцій в акціонерів із метою їх наступного перепродажу, анулювання, тобто зменшення статутного капіталу підприємства	45 «Вилучений капітал»	44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»
7	Відображено збитки підприємства (при закритті рахунка № 791)	442 «Непокриті збитки»	79 «Фінансові результати»

Для ведення обліку вилученого капіталу призначено рахунок №45 «Вилучений капітал». На даному рахунку ведеться облік вилученого капіталу у випадку викупу власних акцій у акціонерів підприємства з метою їх подальшої реалізації або їх анулювання, тобто відбувається зменшення статутного капіталу.

Фактична собівартість акцій власної емісії або певних часток, які були викуплені товариством у його учасників за покупною ціною відображається за дебетом рахунку №45 «Вилучений капітал», а за кредитом даного рахунку відображається вартість анульованих або перепроданих акцій підприємства.

Якщо на рахунку № 45 «Вилучений капітал» є дебетове сальдо, то це говорить, про те, що на підприємстві існують викуплені власні акції на кінець звітної періоду, вартість яких і відображена за дебетом цього рахунку.

Рахунок № 45 «Вилучений капітал» має такі субрахунки:

№ 451 «Вилучені акції»

№ 452 «Вилучені вклади й паї»

№ 453 «Інший вилучений капітал»

Аналітичний облік щодо вилученого капіталу ведеться у розрізі видів існуючих на підприємстві акцій, вкладів або паїв. Якщо вилучені акції анулюються – зменшується статутний капітал.

Загальна схема бухгалтерського обліку вилученого капіталу наведена на схемі 2.1.2.

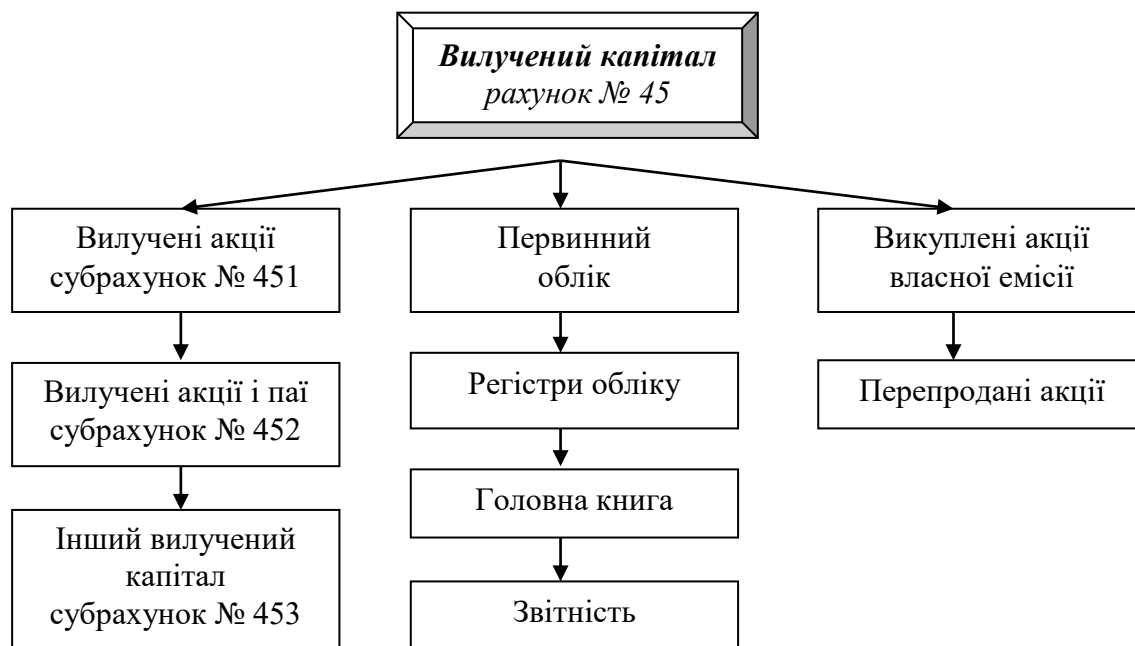

Рис. 2.1.2. Загальна схема бухгалтерського обліку вилученого капіталу.

В таблиці 2.1.13 відображено рахунки з якими кореспондує рахунок №45 «Вилучений капітал».

Таблиця 2.1.13

Рахунок 45 «Вилучений капітал» кореспондує

за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:	
19	"Гудвіл"	30	"Готівка"
30	"Готівка"	31	"Рахунки в банках"
31	"Рахунки в банках"	40	"Зареєстрований (пайовий) капітал"
34	"Короткострокові векселі одержані"	42	"Додатковий капітал"
42	"Додатковий капітал"	44	"Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"
44	"Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)"	46	"Неоплачений капітал"
50	"Довгострокові позики"		
52	"Довгострокові зобов'язання за облігаціями"		
60	"Короткострокові позики"		
62	"Короткострокові векселі видані"		

Облік неоплаченого капіталу

Неоплачений капітал являє собою суму заборгованості власників підприємства по їх внескам до статутного капіталу підприємства. Для ведення обліку та узагальнення інформації про неоплачений капітал та зміни, що відбуваються у його складі призначено рахунок №46 «Неоплачений капітал».

Заборгованість засновників товариства, за їх внесками до статутного капіталу підприємства відображається за дебетом рахунку №46 «Неоплачений капітал», а погашення заборгованості по внескам до статутного капіталу підприємства відображається за кредитом даного рахунку.

В таблиці 2.1.14 відображено рахунки з якими кореспондує рахунок №46 «Неоплачений капітал».

Таблиця 2.1.14

Рахунок 46 «Неоплачений капітал» кореспондує:

за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:	
30	"Готівка"	10	"Основні засоби"
31	"Рахунки в банках"	11	"Інші необоротні матеріальні активи"
40	"Зареєстрований (пайовий) капітал "	12	"Нематеріальні активи"
42	"Додатковий капітал"	14	"Довгострокові фінансові інвестиції"
45	"Вилучений капітал"	15	"Капітальні інвестиції"
74	"Інші доходи"	16	"Довгострокові біологічні активи"
		20	"Виробничі запаси"
		21	"Поточні біологічні активи"
		22	"Малоцінні та швидкозношувані предмети"
		28	"Товари"
		30	"Готівка"
		31	"Рахунки в банках"
		34	Виключено
		35	"Поточні фінансові інвестиції"
		40	"Зареєстрований (пайовий) капітал "
		42	"Додатковий капітал"
		50	"Довгострокові позики"
		51	"Довгострокові векселі видані"
		52	"Довгострокові зобов'язання за облігаціями"
		60	"Короткострокові позики"
		62	"Короткострокові векселі видані"
		63	"Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
		64	"Розрахунки за податками й платежами"
		66	"Розрахунки з оплати праці"
		67	"Розрахунки з учасниками"
		68	"Розрахунки за іншими операціями"
		97	"Інші витрати"

Аналітичний облік щодо неоплаченого капіталу підприємства проводиться за відповідними видами розміщених неоплачених акцій і окремо за кожним засновником підприємства.

При створенні акціонерного товариства, а також після прийняття рішення щодо випуску акцій й оголошення передплати на них, уся сума зареєстрованого капіталу відображається в бухгалтерському обліку як неоплачений капітал за дебетом рахунку №46 «Неоплачений капітал» записом:

Дебет рахунку № 46 «Неоплачений капітал»;

Кредит рахунку № 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал».

Зменшується заборгованість за акції (неоплаченого капіталу) внаслідок фактичного надходження внесків засновників та учасників акціонерного товариства, на які вони підписались. У фінансовому обліку ця операція відображається за кредитом рахунку 46 "Неоплачений капітал" Рахунки матеріальних цінностей, нематеріальних активів, грошових коштів (у національній або іноземній валютах) дебетуються при погашенні заборгованості неоплаченого капіталу.

Забезпечення майбутніх витрат і платежів

Ведення бухгалтерії та узагальнення усієї інформації щодо руху коштів, що за рішенням підприємства будуть резервуватися для забезпечення майбутніх витрат й платежів, а також включення таких витрат до звітної періоду за мінусом суми забезпечення, яке включається до первісної вартості основних засобів призначено рахунок №47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів». Нарахування забезпечень витрат майбутніх періодів відображається за кредитом рахунку №47, а використання таких забезпечень відображається за дебетом.

Рахунок 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів» має такі субрахунки:

471 "Забезпечення виплат відпусток"

472 "Додаткове пенсійне забезпечення"

473 "Забезпечення гарантійних зобов'язань"

474 "Забезпечення інших витрат і платежів"

475 "Забезпечення призового фонду (резерв виплат)"

476 "Резерв на виплату джек-поту, не забезпеченого сплатою участі у лотереї"

477 "Забезпечення матеріального заохочення"

478 "Забезпечення відновлення земельних ділянок"

Субрахунок №471 "Забезпечення виплат відпусток" призначений для ведення обліку руху й залишків грошових коштів призначених для виплати чергових відпусток працівникам підприємства. Величина такого забезпечення розраховується щомісячно як добуток фактично нарахованої зарплати працівникам та відсотку, який визначається як відношення річної суми на оплату відпусток, що була запланована на початок року до загального планового фонду оплати праці. Також цей субрахунок призначений для узагальнення інформація про забезпечення обов'язкових відрахувань від забезпечення виплат відпусток на обов'язкове державне пенсійне страхування, соціальне страхування та страхування на випадок безробіття.

Облік грошових коштів для реалізації програми щодо пенсійного забезпечення призначено субрахунок №472 "Додаткове пенсійне забезпечення".

Облік руху й залишків грошових коштів, які були зарезервовані для забезпечення майбутніх витрат для проведення гарантійних ремонтів реалізованої продукції, а також для проведення ремонту предметів прокату призначено субрахунок №473 "Забезпечення гарантійних зобов'язань".

Субрахунок №474 "Забезпечення інших витрат і платежів" призначено для ведення обліку забезпечення інших наступних витрат, які не знайшли своє відображення на інших субрахунках рахунку №47 "Забезпечення майбутніх витрат і платежів".

Підприємства України, що проводять діяльність із випуску і проведення лотерей на території України на субрахунку №475 "Забезпечення призового фонду (резерв виплат)" ведуть облік і узагальнюють інформацію про призовий фонд. Призовий фонд це сума, яка підлягає виплаті переможцям лотереї згідно оприлюднених умов її випуску й проведення, яка зменшена на величину джек-поту і не забезпеченого сплатою участі у лотереї.

Субрахунок №476 "Резерв на виплату джек-поту, не забезпеченого сплатою участі у лотереї" використовують ті підприємства, що проводять діяльність із випуску й

проведення лотерей на території України та узагальнюють всю інформацію про резерв на виплату безпосередньо джек-поту, який не забезпечений сплатою участі у лотереї.

Створення призового фонду та резерву, який покриває всю суму джек-поту, що не забезпечений сплатою участі у лотереї відображається по кредиту субрахунків 475 "Забезпечення призового фонду (резерв виплат)" і 476 "Резерв на виплату джек-поту, не забезпеченого сплатою участі у лотереї", за дебетом цих рахунків відображається виплата виграшів гравцям.

По кредиту субрахунку №478 "Забезпечення відновлення земельних ділянок" проводиться облік щодо створення забезпечення на демонтаж або переміщення об'єкту основних засобів, приведення земельної ділянки, на якій розташований такий об'єкт до стану, що придатний для подальшого використання. По дебету субрахунку №478 відображається використання створеного забезпечення на здійснення робіт із демонтажу, переміщення об'єкту основних засобів та рекультивациі земель.

Щодо ведення аналітичного обліку забезпечень майбутніх витрат й платежів, то він ведеться в розрізі їх видів та за напрямками формування і використання.

В таблиці 2.1.15 відображено рахунки з якими кореспондує рахунок №47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів».

Таблиця 2.1.15

Рахунок 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів» кореспондує

за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:	
20	"Виробничі запаси"	10	"Основні засоби"
23	"Виробництво"	15	"Капітальні інвестиції"
24	"Брак у виробництві"	23	"Виробництво"
25	"Напівфабрикати"	39	"Витрати майбутніх періодів"
30	"Готівка"	68	"Розрахунки за іншими операціями"
31	"Рахунки в банках"	81	"Витрати на оплату праці"
63	"Розрахунки з постачальниками і підрядниками"	82	"Відрахування на соціальні заходи"
65	"Розрахунки за страхуванням"	84	"Інші операційні витрати"
66	"Розрахунки з оплати праці"	90	"Собівартість реалізації"
68	"Розрахунки за іншими операціями"	91	"Загальновиробничі витрати"
71	"Інший операційний дохід"	92	"Адміністративні витрати"
		93	"Витрати на збут"
		94	"Інші витрати операційної діяльності"

Облік цільового фінансування і цільових надходжень

Для ведення бухобліку і узагальнення усієї інформації щодо наявності і руху коштів фінансування заходів цільового призначення, у тому числі отримана гуманітарна допомога, призначено рахунок №48 "Цільове фінансування і цільові надходження".

Кошти цільових надходжень, а також кошти цільового фінансування можуть надходити на підприємство як субсидії або асигнування із бюджету й позабюджетних фондів, а також як цільові внески від фізичних або юридичних осіб.

Сума кошти цільового призначення для фінансування певних заходів відображається по кредиту рахунку №48 «Цільове фінансування і цільові надходження». По дебету рахунку №48 відображаються використані суми за відповідними напрямками, визнання їх доходом, а також повернення невикористаних сум.

В таблиці 2.1.16 відображено рахунки з якими кореспондує рахунок №48 «Цільове фінансування та цільові надходження».

Рахунок 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» кореспондує

за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:	
15	"Капітальні інвестиції"	10	"Основні засоби"
30	"Готівка"	11	"Інші необоротні матеріальні активи"
31	"Рахунки в банках"		
37	"Розрахунки з різними дебіторами"	12	"Нематеріальні активи"
42	"Додатковий капітал"	15	"Капітальні інвестиції"
50	"Довгострокові позики"	16	"Довгострокові біологічні активи"
60	"Короткострокові позики"	20	"Виробничі запаси"
64	"Розрахунки за податками й платежами"	21	"Поточні біологічні активи"
66	"Розрахунки з оплати праці"	22	"Малоцінні та швидкозношувані предмети"
69	"Доходи майбутніх періодів"	30	"Готівка"
71	"Інший операційний дохід"	31	"Рахунки в банках"
74	"Інші доходи"	36	"Розрахунки з покупцями та замовниками"
		37	"Розрахунки з різними дебіторами"
		50	"Довгострокові позики"
		60	"Короткострокові позики"
		63	"Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
		64	"Розрахунки за податками й платежами"
		68	"Розрахунки за іншими операціями"

Щодо аналітичного обліку коштів цільового фінансування та цільових надходжень, то він ведеться у розрізі їх витрачання за їх призначенням і джерелами надходжень.

Облік страхових резервів

Страхові резерви створюються підприємствами, які відповідно до законодавства є страховиками і в установленому порядку формують страхові резерви.

Облік страхових резервів ведеться на рахунку № 49 «Страхові резерви».

Для узагальнення інформації про рух коштів страхових резервів призначений рахунок №49 «Страхові резерви». Рахунок №49 використовують ті підприємства, які являються страховиками згідно Закону України "Про страхування" і в передбаченому порядку формують страхові резерви.

Рахунок 49 «Страхові резерви» має такі субрахунки:

491 "Технічні резерви"

492 "Резерви із страхування життя"

493 "Частка перестраховиків у технічних резервах"

494 "Частка перестраховиків у резервах із страхування життя"

495 "Результат зміни технічних резервів"

496 "Результат зміни резервів із страхування життя"

На субрахунках 491 "Технічні резерви", 493 "Частка перестраховиків у технічних резервах", 495 "Результат зміни технічних резервів" узагальнюється інформація про стан і рух коштів резервів незароблених премій та інших технічних резервів.

На субрахунках 492 "Резерви із страхування життя", 494 "Частка перестраховиків у резервах із страхування життя", 496 "Результат зміни резервів із страхування життя" узагальнюється інформація про стан і рух коштів резервів довгострокових зобов'язань (математичних резервів) і резервів належних виплат страхових сум.

Аналітичний облік резервів здійснюється за їх видами.

Обчислена на звітну дату сума страхових резервів відображається за кредитом субрахунків обліку страхових резервів і дебетом субрахунків обліку результатів змін щодо цих страхових резервів.

Сума створених страхових резервів, на звітну дату минулого періоду, у кореспонденції із відповідними субрахунками обліку результатів щодо змін страхових резервів відображається підприємством по дебету субрахунків обліку страхових резервів.

Сума часток перестраховиків у страхових резервах, яка була розрахована на звітну дату, відображається за дебетом субрахунків де ведеться облік часток перестраховиків у страхових резервах та за кредитом субрахунків, на яких ведеться облік результатів змін таких страхових резервів.

Сума часток перестраховиків у страхових резервах на минулу звітну дату у відповідній кореспонденції із субрахунками обліку результатів змін таких страхових резервів відображається по кредиту субрахунків де ведеться облік часток перестраховиків у страхових резервах.

Кожного місяця залишок по вищенаведеним субрахункам щодо ведення обліку результатів змін страхових резервів списується в порядку їх закриття у кореспонденції із кредитом субрахунку №719 "Інші доходи від операційної діяльності" та дебетом субрахунку №949 "Інші витрати операційної діяльності". Виключенням є результат зміни резервів незароблених премій. Залишок таких резервів списується кожного місяця в порядку їх закриття на субрахунок №703 "Дохід від реалізації робіт і послуг".

В таблиці 2.1.17 відображено рахунки з якими кореспондує рахунок №49 «Страхові резерви».

Таблиця 2.1.17

Рахунок 49 «Страхові резерви» кореспондує

	за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:
49	"Страхові резерви"	49	"Страхові резерви"
70	"Доходи від реалізації"	70	"Доходи від реалізації"
71	"Інший операційний дохід"	94	"Інші витрати операційної діяльності"

Наступним етапом обліку власного капіталу є реєстрація даних первинних документів в *регістрах аналітичного і синтетичного обліку*, а саме:

1. Журнал реєстрації видаткових та прибуткових касових ордерів.
2. Журнал № 7, виписка з Гловної книги та Оборотно-сальдова відомість по рахункам 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал», 41 «Пайовий капітал», 42 «Додатковий капітал», 43 «Резервний капітал», 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», 45 «Вилучений капітал», 46 «Неоплачений капітал», 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів», 48 «Цільове фінансування і цільове надходження», 49 «Страхові резерви».

У Журналі 7 відображаються операції про зміни, які відбуваються у складі власного капіталу підприємства, а також відомості про нарахування і витрачання забезпечень майбутніх витрат й платежів та коштів цільового призначення.

У відомостях 7.1, 7.2, 7.3 накопичуються аналітичні дані про додатковий капітал, використання прибутку підприємства, забезпечень майбутніх витрат та платежів за період із початку звітнього року.

На підставі підсумків відомостей аналітичного обліку та безпосередньо, на підставі первинних документів, здійснюються облікові записи до Журналу 7.

Відомість 7.1 призначена для ведення аналітичного обліку додаткового капіталу (до рахунку 42). Відомість 7.2 призначена для ведення аналітичного обліку нерозподіленого прибутку або непокритого збитку підприємства (до рахунку 44). Відомість 7.3 призначена для ведення аналітичного обліку забезпечень майбутніх витрат і платежів (до рахунку 47).

2.2. Відображення інформації про власний капітал у фінансовій звітності підприємства

Інформація про власний капітал наводиться у формі № 1 «Баланс (Звіт про майновий стан)», формі № 2 «Звіт про власний капітал (Звіт про сукупний дохід)», формі №4 «Звіт про власний капітал» та формі №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

У першому розділі пасиву форми №1 «Баланс» відображаються складові капіталу станом на початок і кінець звітнього періоду.

В таблиці 2.2.1 відображено взаємозалежність залишків рахунків бухобліку та відповідних статей балансу, на яких відображається власний капітал підприємства.

Таблиця 2.2.1

Взаємозв'язок залишків по рахункам бухобліку і статей балансу, на яких відображено власний капітал підприємства

Назва статті	Код рядка	Визначення статей згідно з П(С)БО 2	Рахунки Плану рахунків, сальдо яких відображено у відповідних статтях звіту
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	У цій статті наводиться зафіксована у установчих документах загальна вартість активів, які являються внеском власників (учасників) до капіталу підприємства.	Кт 40 "Зареєстрований (пайовий) капітал"
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	У цій статті наводиться Інформація про внески, які надходять для формування статутного капіталу, зокрема акціонерного товариства, після його оголошення та до реєстрації відповідних змін до установчих документів	Кт 404 "Внески до незареєстрованого статутного капіталу"
Капітал у дооцінках	1405	У даній статті наводиться сума пайових внесків членів спілок та інших підприємств, що передбачена установчими документами	Кт 41 "Капітал в дооцінках"
Додатковий капітал	1410	У статті "Додатковий вкладений капітал" акціонерні товариства показують суму, на яку вартість реалізованих випущених акцій підприємства перевищує їх номінальну вартість. Інші підприємства у даній статті відображають суму капіталу, що вкладено засновниками понад статутний капітал	Кт 421 "Емісійний дохід", Кт 422 "Інший вкладений капітал"

1	2	3	4
		У цій статті також відображаються суми дооцінки необоротних активів підприємства, вартість необоротних активів, що були безкоштовно отримані підприємством від інших юридичних або фізичних осіб, інші види додаткового капіталу	Кт 423 "Дооцінка активів", Кт 424 "Безоплатно одержані необоротні активи", Кт 425 "Інший додатковий капітал"
Емісійний дохід	1411	Якщо інформація про розмір емісійного доходу відповідає ознакам суттєвості, її розкривають у такому рядку. Цей рядок включають до загальної суми додаткового капіталу, відображеної в рядку 1410, і не включають до підсумку балансу	Кт 421 "Емісійний дохід"
Накопичені курсові різниці	1412	Інформація про розмір накопичених курсових різниць. Цей рядок включають до загальної суми додаткового капіталу, відображеної в рядку 1410, і не включають до підсумку балансу	Кт 423 "Дооцінка активів"
Резервний капітал	1415	Відображається сума резервів, які були створені, згідно чинного законодавства України та установчих документів, за рахунок нерозподіленого прибутку	Кт 43 "Резервний капітал"
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	У статті наводиться інформація про суму прибутку або непокритого збитку (наводиться у дужках і віднімається при визначенні підсумку власного капіталу)	Кт 44 (Дт 44) "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)" для звіту за рік.
Неоплачений капітал	1425	Відображається сума заборгованості власників підприємства за їх внесками до статутного капіталу. Така сума наводиться у дужках та віднімається при визначенні підсумку власного капіталу	(Дт 46) "Неоплачений капітал"
Вилучений капітал	1430	Відображається фактична собівартість акцій власної емісії або часток, які були викуплені товариством у його учасників. Сума вилученого капіталу наводиться у дужках та підлягає вирахуванню при визначенні підсумку власного капіталу	(Дт 45) "Вилучений капітал"
Інші резерви	1435	Тут страховики наводять інші компоненти власного капіталу, що не включені до наведених вище статей розділу. Сума інших резервів входить до підсумку балансу	

У формі № 2 «Звіт про фінансові результати» у р. 110 відображаються «Доходи від участі в капіталі», у р. 150 «Втрати від участі в капіталі», також в даній формі відображається чистий прибуток або збиток підприємства – р. 190 (прибуток) і р. 195 (збиток).

Повна інформація про всі складові власного капіталу та рух його окремих частин наводиться у **формі № 4 «Звіті про власний капітал»**. Усі зміни які відбуваються на протязі звітного року із власним капіталом можуть як збільшувати його величину так і зменшувати.

У тому випадку, коли показники призводять до зменшення залишку відповідного елемента власного капіталу, дані у графах 3–11 наводяться у дужках (п. 17 П(С)БО 5).

«Шапка» форми № 4 з графи 3 по графу 11 — це не що інше, як розташовані по горизонталі статті розділу 1 «Власний капітал» Пасиву Балансу, які в самому Балансі розташовані по вертикалі. Статті «Скоригований залишок на початок року» (ряд. 050) і «Залишок на кінець року» (ряд. 300) відповідають даним графи 3 «На початок звітнього періоду» і графи 4 «На кінець звітнього періоду» форми №1 «Баланс» за відповідними показниками.

Таким чином, якщо розділ 1 Пасиву Балансу відображає тільки початковий і кінцевий результат звітнього року з власного капіталу, то форма № 4 розшифровує події або операції, які визначили цей кінцевий результат. Іншими словами, можна сказати, що у формі № 4 відображаються причини зміни (джерела збільшення чи причини зменшення) власного капіталу підприємства.

Джерелами власного капіталу є:

- внесений капітал (гр. 3, 4, 5);
- капітал, отриманий підприємством у результаті діяльності (гр. 6, 7, 8).

У таблиці 2.2.2 відображено методику заповнення звіту про власний капітал.

Таблиця 2.2.2

Методика заповнення форми №4 «Звіт про власний капітал»

Найменування статті	Код рядка	№ графи	Дані для заповнення	Примітка
Залишок на початок року	4000	3	Сальдо за Кт рах. 40	Відображають суму власного капіталу на початок року. Збиток (гр. 7), а також неоплачений і вилучений капітал (гр. 8 і гр. 9) наводять у дужках і віднімають при визначенні показника гр. 10 ряд. 4000 форми № 4
		4	Сальдо за Кт рах. 41	
		5	Сальдо за Кт рах. 42	
		6	Сальдо за Кт рах. 43	
		7	Сальдо за Кт субрах. 441 (або за Дт субрах. 442)	
		8	Сальдо за Дт рах. 46	
		9	Сальдо за Дт рах. 45	
		10	(Гр. 3 + гр. 4 + гр. 5 + гр. 6 ± гр. 7 - - гр. 8 - гр. 9) ряд. 4000 форми № 4	
Коригування:				
Зміна облікової політики	4005	3 — 6, 8, 9	Обороти за рах. 40, 41, 42, 43, 45, 46	Відображають суми коригувань у зв'язку зі зміною облікової політики. При цьому суми коригувань за Дт рах. 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46 відображають у дужках і віднімають при визначенні показника гр. 10 ряд. 4005 форми № 4
		7	Оборот за Дт субрах. 441, 442 з Кт рахунків класів 1 — 6	
			Оборот за Дт рахунків класів 1 — 6 з Кт субрах. 441, 442	
		10	Алгебраїчна сума гр. 3 — 9	

			ряд. 4005 форми № 4	
Виправлення помилок	4010	7	Оборот за Дт субрах. 441, 442 з Кт рахунків класів 1 — 6	Відображають суми коригувань у зв'язку з виправленням помилок. Суми коригувань за Дт рах. 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46 наводять у дужках і віднімають при визначенні показника гр. 10 ряд. 4010 форми № 4
			Оборот за Дт рахунків класів 1 — 6 з Кт субрах. 441, 442	
		3 — 6, 8, 9	Обороти за рах. 40, 41, 42, 43, 45, 46	
		10	Алгебраїчна сума гр. 3 — 9 ряд. 4010 форми № 4	
Інші зміни	4090	3 — 9	Заповнюють аналогічно ряд. 4005 і 4010 форми № 4	Відображають суми коригувань, що не ввійшли до ряд. 4005 і 4010. Суми коригувань за Дт рах. 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46 наводять у дужках і віднімають при визначенні показника гр. 10 ряд. 4090 форми № 4
		10	Алгебраїчна сума гр. 3 — 9 ряд. 4090 форми № 4	
Скоригований залишок на початок року	4095	3 — 10	Ряд. 4000 ± ряд. 4005 ± ряд. 4010 ± ± ряд. 4090 форми № 4	Наводять залишок власного капіталу на початок 2017 року після внесення відповідних коригувань. Суму збитку, вилучений і неоплачений капітал (гр. 7, гр. 9 і гр. 8 відповідно) наводять у дужках
		10	(Гр. 3 + гр. 4 + гр. 5 + гр. 6 ± гр. 7 - - гр. 8 - гр. 9) ряд. 4095 форми № 4	
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	7	Ряд. 2350 (або ряд. 2355) гр. 3 форми № 2	Відображають суму чистого прибутку (збитку) з форми № 2. Суму збитку (ряд. 2355 гр. 3 форми № 2) наводять у дужках (віднімають)
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	4	Обороти за Кт рах. 41 мінус обороти за Дт рах. 41	Відображають інший сукупний дохід після оподаткування, наведений у розділі II форми № 2. Від'ємний результат наводять у дужках
		5	Обороти за Кт субрах. 423, 424, 425 мінус обороти за Дт субрах. 423, 424, 425 (крім змін капіталу)	

			за рахунок операцій із власниками)		
			10		Алгебраїчна сума гр. 4 і гр. 5 ряд. 4110 форми № 4
					Ряд. 4110 гр. 10 форми № 4 = = ряд. 2460 гр. 3 форми № 2
<i>Додатковий рядок(Дооцінка (уцінка) необоротних активів)</i>	4111	4	Обороти за Кт субрах. 411 і 412 мінус обороти за Дт субрах. 411 і 412	Відображають суму зміни власного капіталу за рахунок дооцінки (уцінки) основних засобів і нематеріальних активів, переоцінених відповідно до <u>П(С)БО 7</u> і <u>П(С)БО 8</u> (у тому числі з ряд. 4110 форми № 4). Від’ємний результат наводять у дужках. Не включають до розрахунку показника ряд. 4295	
<i>Додатковий рядок(Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів)</i>	4112	4	Обороти за Кт субрах. 413 мінус обороти за Дт субрах. 413	Відображають суму зміни власного капіталу за рахунок дооцінки (уцінки) фінансових інструментів, переоцінених відповідно до <u>П(С)БО 13</u> (у тому числі з ряд. 4110 форми № 4). Від’ємний результат наводять у дужках. Не включають до розрахунку показника ряд. 4295	
<i>Додатковий рядок(Накопичені курсові різниці)</i>	4113	5	Обороти за Кт субрах. 423 мінус обороти за Дт субрах. 423	Відображають суму зміни додаткового капіталу за рахунок накопичених курсових різниць (у тому числі з ряд. 4110 форми № 4). Від’ємний результат наводять у дужках. Не включають до розрахунку показника ряд. 4295	
<i>Додатковий рядок(Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств)</i>	4114	4	Обороти за Кт рах. 41 мінус обороти за Дт рах. 41 (у частині частки іншого сукупного доходу асоційованих, дочірніх і спільних підприємств)	Відображають частку іншого сукупного доходу асоційованих, дочірніх і спільних підприємств, облік фінансових інвестицій у які ведуть за методом участі в капіталі (у тому числі з ряд. 4110 форми	

				№ 4). Від'ємний результат наводять у дужках. Не включають до розрахунку показника ряд. 4295
		5	Обороти за Кт рах. 42 мінус обороти за Дт рах. 42 (у частині частки іншого сукупного доходу асоційованих, дочірніх і спільних підприємств)	
Додатковий рядок(Інший сукупний дохід)	4116	4	Обороти за Кт субрах. 414 мінус обороти за Дт субрах. 414	Відображають інші зміни в сукупному доході. Наприклад, сюди включають вартість безоплатно отриманих необоротних активів (у тому числі з ряд. 4110 форми № 4). Від'ємний результат наводять у дужках. Не включають до розрахунку показника ряд. 4295
		5	Обороти за Кт субрах. 424, 425 мінус обороти за Дт субрах. 424, 425 (крім змін капіталу за рахунок операцій із власниками)	
Розподіл прибутку:				
Виплати власникам (дивіденди)	4200	7	Обороти за Дт субрах. 443 з Кт субрах. 671 (крім держдивідендів)	Відображають суму нарахованих дивідендів (окрім держдивідендів). Суму в гр. 7 наводять у дужках (віднімають)
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	3, 7	Обороти за Дт субрах. 443 з Кт рах. 40	Відображають спрямування нерозподіленого прибутку на збільшення статутного, пайового та іншого зареєстрованого капіталу. Суму наводять одночасно в гр. 3 і гр. 7 ряд. 4205 форми № 4. Зменшення нерозподіленого прибутку в гр. 7 показують у дужках (віднімають)
Відрахування до резервного капіталу	4210	6, 7	Оборот за Дт субрах. 443 з Кт рах. 43	Відображають спрямування нерозподіленого прибутку на збільшення резервного капіталу. Суму наводять одночасно в гр. 6 і гр. 7

				ряд. 4210 форми № 4. Зменшення нерозподіленого прибутку в гр. 7 наводять у дужках (віднімають)
Додатковий рядок(Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства)	4215	7	Оборот за Дт субрах. 443 з Кт субрах. 671 (у частині держдивідендів)	Відображають частину чистого прибутку, що підлягає перерахуванню до бюджету відповідно до законодавства (нараховану суму держдивідендів). Зменшення нерозподіленого прибутку в гр. 7 наводять у дужках (віднімають)
Додатковий рядок(Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів)	4220	5, 7	Оборот за Дт субрах. 443 з Кт субрах. 426	Відображають формування спеціальних фондів держпідприємств за рахунок чистого прибутку. Зменшення нерозподіленого прибутку в гр. 7 наводять у дужках (віднімають)
Додатковий рядок(Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення)	4225	7	Оборот за Дт субрах. 443 з Кт рах. 66	Відображають використання чистого прибутку на виплату матеріальних заохочень працівникам державних (комунальних) підприємств. Зменшення нерозподіленого прибутку в гр. 7 наводять у дужках (віднімають)
Внески учасників:				
Внески до капіталу	4240	3, 8	Оборот за Дт рах. 46 з Кт рах. 40	Відображають збільшення zareєстрованого капіталу за рахунок внесків учасників. Суму неоплаченого капіталу в гр. 8 наводять у дужках (віднімають)
		5, 8	Оборот за Дт рах. 46 з Кт субрах. 421	
Погашення заборгованості з капіталу	4245	8	Оборот за Кт рах. 46	Відображають погашену учасниками заборгованість за внесками
Вилучення капіталу:				
Викуп акцій (часток)	4260	9	Оборот за Дт рах. 45 з Кт рах. 30, 31 і субрах. 672	Відображають фактичну собівартість викуплених власних акцій (часток).

				Суму наводять у дужках (віднімають)
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	9	Оборот за Дт рах. 30, 31, субрах. 377 з Кт рах. 45	У цьому рядку відображають: — виручку від перепродажу викуплених акцій (часток); — збиток від продажу акцій (часток), що покривається за рахунок емісійного доходу і нерозподіленого прибутку; — прибуток (емісійний дохід) від перепродажу раніше викуплених акцій (часток). Обороти за Дт рах. 44 (гр. 7) і субрах. 421 (гр. 5) наводять у дужках (віднімають)
		5, 9	Обороти за Дт субрах. 421 з Кт рах. 45	
		7, 9	Оборот за Дт рах. 44 з Кт рах. 45	
		5	Оборот за Дт рах. 30, 31, субрах. 377 з Кт субрах. 421	
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	3, 9	Оборот за Дт рах. 40 з Кт рах. 45	У цьому рядку відображають: — зменшення статутного капіталу на суму номінальної вартості викуплених і анульованих власних акцій (часток); — збиток від анулювання акцій (часток), що покривається за рахунок емісійного доходу або нерозподіленого прибутку; — прибуток (емісійний дохід) від анулювання раніше викуплених акцій (часток). Обороти за Дт рах. 40 (гр. 3), 44 (гр. 7) і субрах. 421 (гр. 5) наводять у дужках (віднімають)
		5, 9	Оборот за Дт субрах. 421 з Кт рах. 45	
		7, 9	Оборот за Дт рах. 44 з Кт рах. 45	
		3, 5	Оборот за Дт рах. 40 з Кт субрах. 421	
Вилучення частки в капіталі	4275	9	Оборот за Дт рах. 45 з Кт субрах. 672	Відображають інформацію про вилучення капіталу власниками при виході зі складу засновників. Обороти за Дт рах. 40 (гр. 3), 44 (гр. 7), 45 (гр. 9) і субрах. 421 (гр. 5) наводять у дужках (віднімають)
		3, 9	Оборот за Дт рах. 40 з Кт рах. 45	
		3, 8	Оборот за Дт рах. 40 з Кт рах. 46	
		5, 9	Оборот за Дт субрах. 421 з Кт рах. 45	
		7, 9	Оборот за Дт рах. 44 з Кт рах. 45	
		3, 5	Оборот за Дт рах. 40 з Кт	

			субрах. 421	
<i>Додатковий рядок</i> (Зменшення номінальної вартості акцій)	4280	3, 5, 7	Оборот за Дт рах. 40 з Кт субрах. 425, 442, 672	Відображають зменшення номінальної вартості акцій. Суму в гр. 3 наводять у дужках (віднімають)
Інші зміни в капіталі	4290	Показують інші зміни в капіталі, не відображені в інших рядках форми № 4, зокрема:		
		3, 5, 6, 7	Оборот за Дт рах. 40, 42, 43 з Кт субрах. 442	— списання невідшкодованих збитків. Суми в гр. 3, 5, 6 наводять у дужках (віднімають)
		5	Оборот за Дт рахунків активів з Кт субрах. 422	— додаткові внески засновників підприємств (окрім акціонерних товариств) у капітал, що перевищують їх частку в статутному капіталі, без прийняття рішення про збільшення статутного капіталу і реєстрації такого рішення в держреєстратора
		6	Оборот за Дт рах. 43 з Кт субрах. 671	— виплату дивідендів за привілейованими акціями за рахунок резервного капіталу. Суму в гр. 6 наводять у дужках (віднімають)
		7	Оборот за Дт субрах. 443 з Кт субрах. 672	— нарахування власникам товариств доходу, відмінного від дивідендів (при користуванні майновими і земельними паями тощо). Суму в гр. 7 наводять у дужках (віднімають)
		5, 8	Обороти за Дт рах. 46 з Кт субрах. 425 і за Дт субрах. 425 з Кт рах. 46	— курсові різниці за заборгованістю за внесками засновників до статутного капіталу в іноземній валюті (див. лист Мінфіну від 19.11.2013 р. № 31-08410-07-16/33606). Обороти за Дт рах. 46 (гр. 8) і субрах. 425 (гр. 5) наводять у дужках (віднімають)

Усього змін у капіталі	4295	3 - 10	Алгебраїчна сума ряд. 4100 — 4290 гр. 3 — 10 форми № 4 відповідно (з урахуванням додаткових рядків, крім ряд. 4111 — 4116)	Відображають підсумкову величину змін у складі власного капіталу за звітний період
Залишок на кінець року	4300	3 - 10	Алгебраїчна сума ряд. 4095 і 4295 гр. 3 — 10 форми № 4 відповідно	—

У формі №5 «Примітки до річної фінансової звітності» розкривається інформація та обставини, які призвели до змін у власному капіталі та які не знайшли відображення у інших формах фінансової звітності.

2.3. Застосування інформаційних технологій з обліку власного капіталу

Однією з найважливіших умово фінансово-економічної безпеки будь-якого підприємства, у тому числі його стійкий розвиток є наявність своєчасної, повної й достовірної обліково-аналітичної інформації. У сучасних умовах подібний стан не можливий без використання комп'ютерних технологій у обліковій роботі. Це також пов'язано і з тим, що забезпечення якісною та своєчасною обліково-аналітичною інформацією збільшує позитивний ефект усієї господарської діяльності підприємства, а також прийняття й реалізації управлінських рішень.

Перші версії програми «1С Підприємства» з'явилися на початку дев'яностих і використовувались під DOS. А поняття «друкована форма» та відображення господарської діяльності у документах перебували тільки на етапі свого становлення.

За допомогою програми 1С процес обліку діяльності на підприємстві прискорився і дозволив обробляти великий обсяг інформації із залученням меншої кількості фахівців.

Сьогодні програма «1С:Бухгалтерія 8 для України» є багатофункціональним програмним продуктом, що забезпечує рішення усіх бухгалтерських завдань в будь-якій організації. Пакет програм, що включає значну кількість різноманітних функцій, сприяє організації обліково-економічного комплексу робіт на підприємстві. Дана програма дозволяє вести бухоблік декількох суб'єктів господарювання в одній інформаційній базі, а також формувати звітність окремо для кожної організації.

Дане програмне забезпечення підтримує різні системи оподаткування – загальну систему, єдиний податок, а також патентна система. Програма 1С забезпечує реалізацію обліку різних видів фінансово-господарської діяльності підприємства не залежно від його виду економічної діяльності, наприклад виробництво, надання послуг, будівництво, сільське господарство, торгівля. Також систему адаптовано для роботи із різним торговим обладнанням таким як фіскальні реєстратори, ПОСТ термінали та сканери штрих-кодів.

Програма «1С:Бухгалтерія 8 для України» включає у себе план рахунків бухобліку, відповідно до Наказу Міністерства фінансів України "Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку й Інструкції про його використання" від 30.11.1999р. № 291 зі змінами та доповненнями.

Ведення бухгалтерського обліку у даній програмі, організація аналітичного та синтетичного обліку, валютного обліку, кількісного обліку на рахунках та відображення даних у звітності відповідають вимогам законодавства. Є можливість самостійно створювати додаткові субрахунки і розрізи аналітичного обліку.

Користувачі мають змогу самостійно керувати методикою обліку при налаштуванні облікової політики підприємства. Наприклад, користувач може вказати схему оподаткування, задати необхідний спосіб оцінки товарів у роздрібній торгівлі, задати оцінку вартості матеріально виробничих запасів, обрати або використовувати при автоматичному формуванні бухгалтерських проведення в системі 8 та 9 класи рахунків або тільки один із цих класів, а також користувач має змогу задати правила нумерації усіх документів та умови ведення виробничого обліку.

Основним способом щодо відображення усіх господарських операцій підприємства є введення у конфігурацію тих документів, які відповідають первинним бухгалтерським документам. Також існує можливість введення окремих бухгалтерських проведення.

За допомогою програми «1С:Бухгалтерія 8.2» можна формувати регламентовану звітність: оборотно-сальдову відомість, Головну книгу, складати Декларацію про прибуток або Декларацію по ПДВ, створювати звіт з ЄСВ; формувати Декларацію з ПДФО (форма №1ДФ), складати та відправляти статистичні звіти про кількість працівників, наявність вакансій на підприємстві, створювати звіт з праці та інші форми фінансової звітності.

Щоб запустити програму, на панелі управління потрібно вибрати команду «Пуск» далі «Всі програми» вибрано «1С: Підприємство 8.2» далі «1С: Підприємство» (рис.2.3.1).

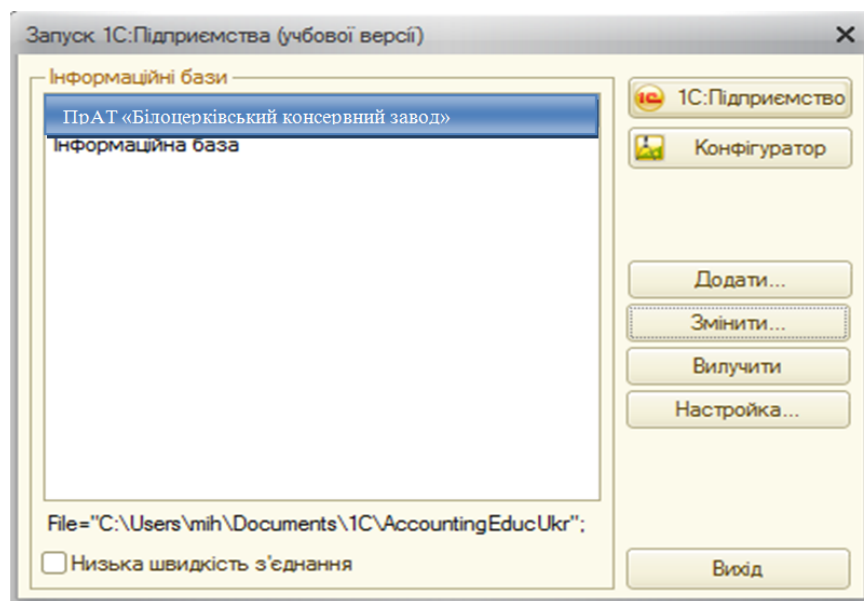

Рис. 2.3.1. Запуск «1С: Підприємство»

Користувач може працювати в двох режимах програми: «1С: Підприємство» та «Конфігуратор»:

- I режим - «1С: Підприємство» – призначений для використання створеного налаштування в роботі із метою введення, оброблення, збереження й видання зведеної інформації про діяльність підприємства;
- II режим - «Конфігуратор» - дає можливість розробнику набувати компоненти системи автоматизації, а також запам'ятовувати їх у спеціальній базі даних.

Далі, необхідно створити нове підприємство (рис.2.3.2). Для цього на панелі інструментів необхідно вибрати закладку «Підприємство» → «Організації». За допомогою кнопки «Додати» створюємо підприємство - ПрАТ «Білоцерківський консервний завод». У діалоговому вікні необхідно заповнити усі потрібні для роботи реквізити і натиснути кнопку «Записати» → «ОК».

«Схема оподаткування», «Бухгалтерський та податковий облік», «Виробництво» та «Оформлення податкових документів».

Далі потрібно ввести початкові залишки. Для цього на панелі інструментів вибираємо закладку «Підприємство» → «Введення початкових залишків». Далі вибираємо організацію і вказуємо дату введення початкових залишків. Для введення початкових залишків, у списку рахунків вибираємо рахунок і натискаємо кнопку "Ввести залишки по рахунку" (або Ins на клавіатурі) → "Введення початкових залишків" (рис.2.3.4).

За даними форми 1 «Баланс (Звіту про фінансовий стан)» ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» вводимо залишки по рахункам станом на 31.12.2019 року (Додаток ____). Дату Балансу виставляємо у гіперпосиланні у вікні довідки, яка розміщена у правій частині форми.

N	Рахунок	Субkonto рахунку	Валюта	Вал. сума	Кількість	Залишок по дебету	Залишок по кредиту	
1	40		грн	1 247 200,00			1 247 200,00	
Всього:								1 247 200,00

Рис. 2.3.4. Введення початкових залишків ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» згідно форми № 1 «Баланс»

Після введення залишків необхідно сформувати форму №1 «Баланс» на 01.01.2020 року. Для цього необхідно на панелі інструментів вибрати закладку «Звіти» → «Регламентовані звіти», потім вибрати форму звітності «Баланс», виставляємо період і натиснуто «Заповнити» (рис. 2.3.5).

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	1,8
первісна вартість	1001	-	36,4
накопичена амортизація	1002	-	(34,6)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	194,7
Основні засоби	1010	-	21 789,9
первісна вартість	1011	-	42 248,6
знос	1012	-	(20 458,7)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	1 097,9
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	-	23 084,3
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	-	19 755,5
Виробничі запаси	1101	-	7 319,5
Готова продукція	1103	-	42,0
Товари	1104	-	12 394,0
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	-	9 864,1
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за випаними авансами	1130	-	11 368,0

Рис. 2.3.5. Створення форми № 1 «Баланс»

Операції з ведення обліку власного капіталу у програмі 1С 8 проведено через довідник «Операції» → «Операції введені вручну».

Операція 1. Відображено збільшення статутного капіталу за рахунок реінвестування прибутку (рис. 2.3.6). На панелі закладок необхідно вибрати закладку «Операції» → «Операції, введені вручну». Далі обираємо закладку «Додати» або клавішею «Insert» додаємо операцію, шляхом введення у діалоговому вікні кореспондуючих рахунків, суми господарської операції та її змісту.

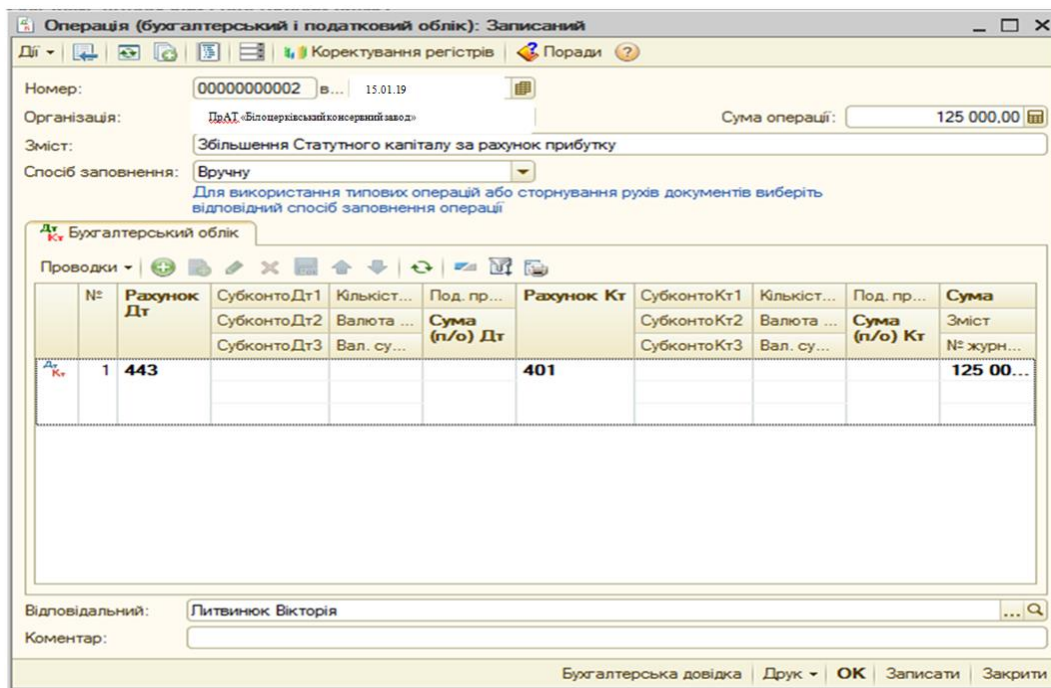

Рис. 2.3.6. Введення операції вручну «Спрямовано прибуток в ході розподілу на збільшення статутного капіталу»

Операція 2. Спрямовано частину нерозподіленого прибутку на створення Резервного капіталу (рис. 2.3.7). Дана операція вводиться аналогічно операції 1. На панелі закладок вибираємо «Операції» → «Операції, введені вручну». Далі «Додати» або клавішею «Insert» додано операцію, шляхом введення в діалоговому вікні кореспондуючих рахунків, суми господарської операції та її змісту.

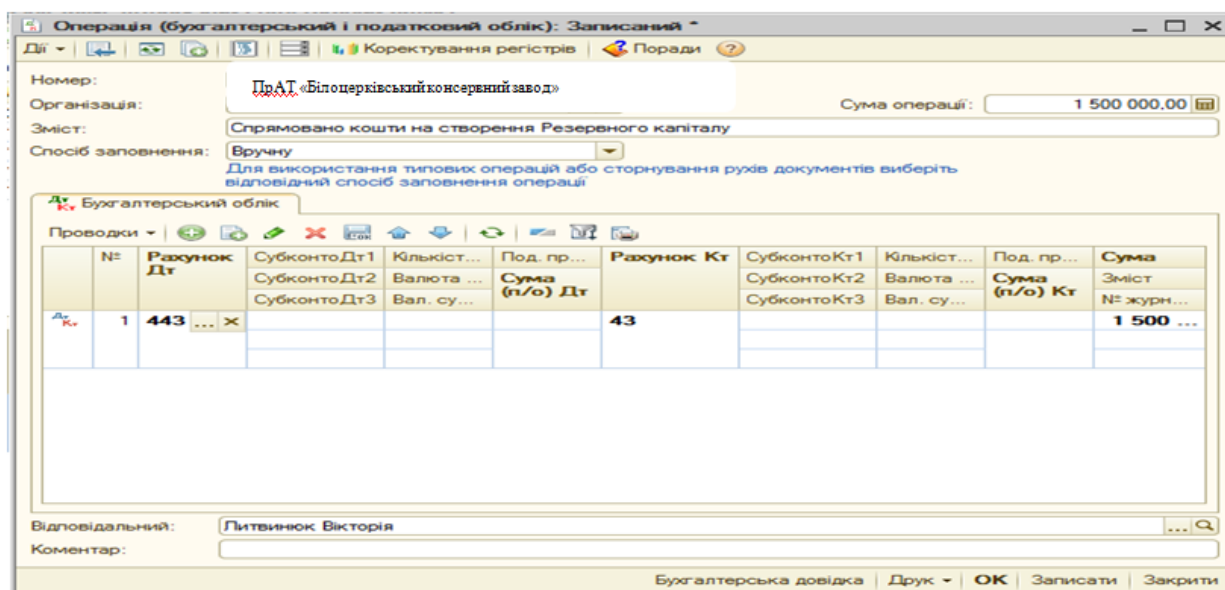

Рис. 2.3.7. Введення операції «Спрямовано прибуток в ході розподілу на створення резервного капіталу» вручну

Операція 3. Проведена дооцінка основних засобів ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» (рис. 2.3.8). Для цього на панелі закладок потрібно вибрати «Основні засоби» → «Переоцінка ОЗ», а у документі натиснуто та додано основний засіб, що підлягає дооцінці. Далі необхідно відобразити його первісну, залишкову вартість, а також накопичену суму амортизації та справедливу вартість. Далі «Записати» → «ОК».

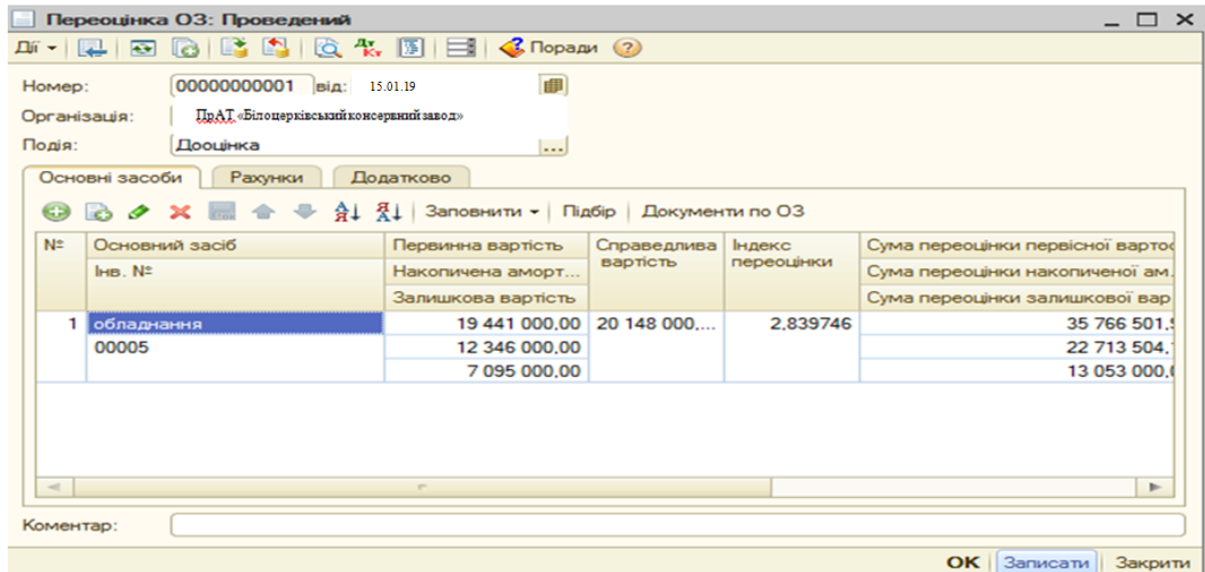

Рис. 2.3.8. Переоцінка основних засобів

Результат проведення переоцінки основних засобів відображено на рис. 2.3.9

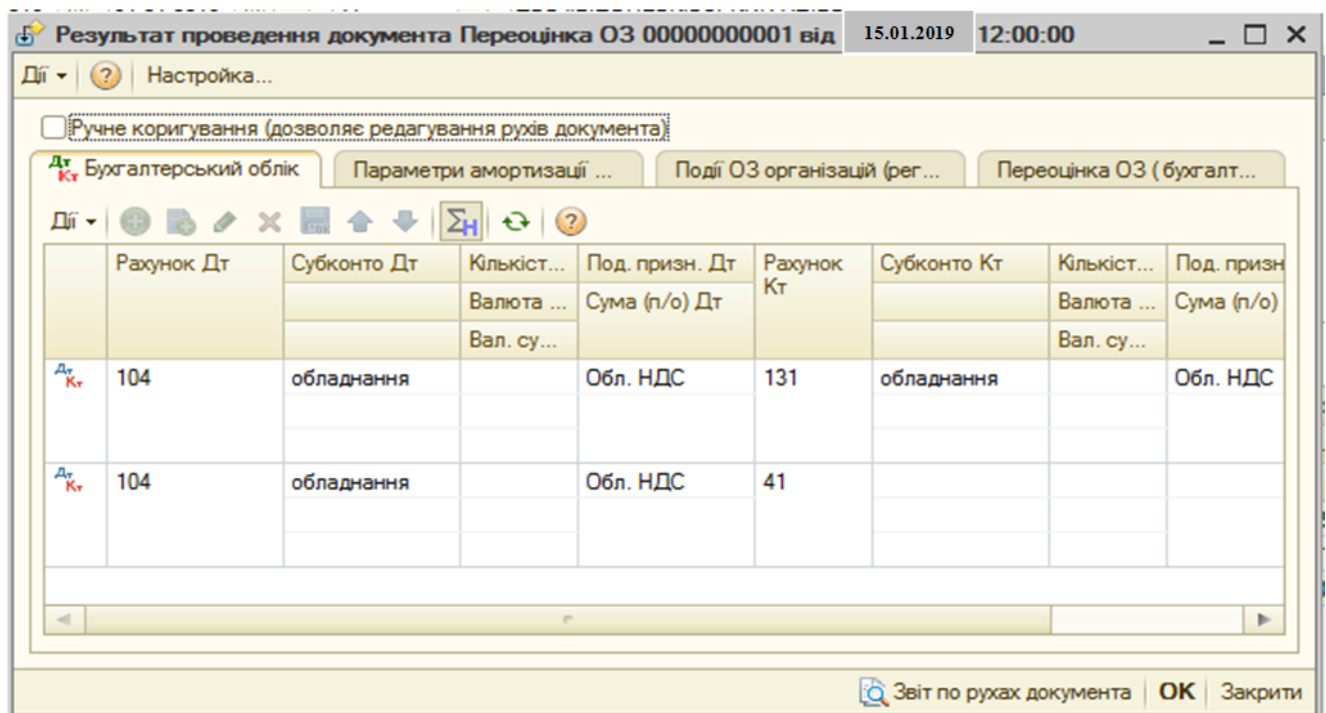

Рис. 2.3.9 Проведення переоцінки основних засобів

Операція 4. Підприємство отримало безоплатно основні засоби (рис. 2.3.10). Для цього необхідно вибрати закладку «Операції» → «Операція (бухгалтерський і податковий облік)» → «Додати» і створити документ. Після цього, заповнюємо реквізити даного документу натискаючи «Зміст» і вибираємо рахунки й заповнюємо суму, далі «Записати» → «ОК».

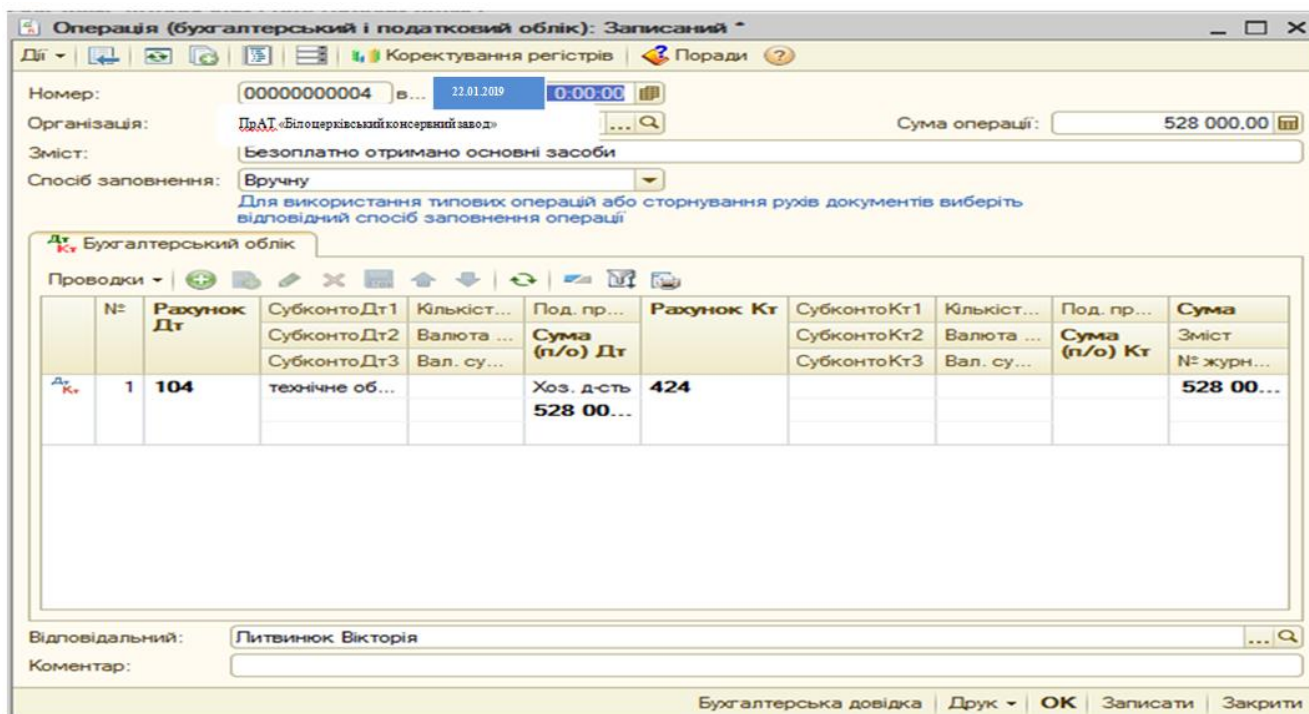

Рис. 2.3.10. Безоплатно отримано основні засоби

Операція 5. Відображено, як внесок до статутного капіталу підприємства, виробничі запаси (рис.2.3.11). Для цього необхідно вибрати закладку «Операції» → «Операція (бухгалтерський та податковий облік)» → «Додати» створити документ. Після цього необхідно заповнити усі реквізити документа «Зміст», вибираємо рахунки та заповнено суму.

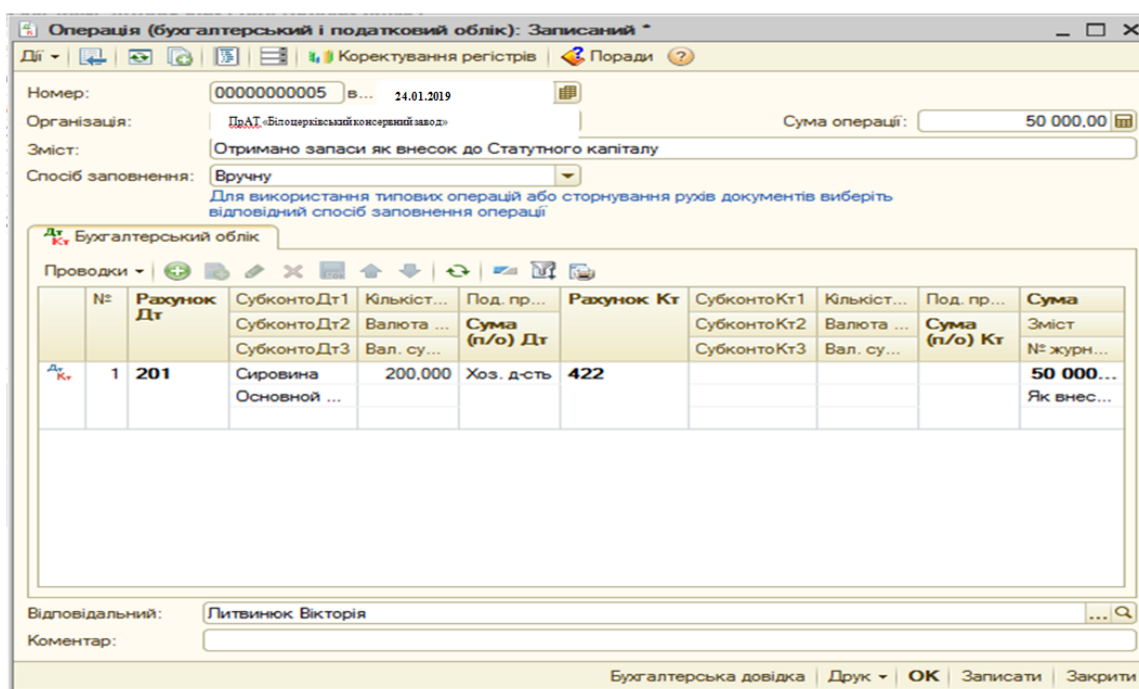

Рис. 2.3.11. Отримано запаси як внесок до статутного капіталу.

Первинні документи вищенаведених операцій, це бухгалтерські довідки. Для відкриття журналу операцій необхідно зробити наступні дії: «Операції» → «Журнал операцій» (рис.2.3.12).

Журнал операцій

Діє Додати операцію

Організація: ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»

Дата	Номер	Вид документа	Організація	Контрагент	Сума	Валюта
16.01.2019	0000000003	Операція (бухгалт...	ПрАТ «Білоцерківський консервн		1 500 000,00	
22.01.2019	0000000004	Операція (бухгалт...	ПрАТ «Білоцерківський консервн		528 000,00	
24.01.2019	0000000005	Операція (бухгалт...	ПрАТ «Білоцерківський консервн		50 000,00	
31.01.2019	0000000001	Закриття місяця	ПрАТ «Білоцерківський консервн			
31.01.2019	0000000001	Визначення фінан...	ПрАТ «Білоцерківський консервн			
31.03.2019	0000000006	Операція (бухгалт...	ПрАТ «Білоцерківський консерв		1 625 000,00	

Рахунок Дт	Субkonto Дт	Кількість...	Под. при...	Рахунок Кт	Субkonto Кт	Кількість...	Под. призн. Кт	Сума
		Валюта Дт	Сума (п/о) Дт			Валюта Кт	Сума (п/о) Кт	Зміст
		Вал. сум...				Вал. сум...		Номер журналу
1 104	технічне обладн...		Хоз. д-сть 528 000,00	424				528 000,00

Рис.2.3.12 Журнал операцій

На наступному кроці сформуємо оборотно-сальдові відомості за рахунками обліку власного капіталу підприємства. Для цього вибираємо закладку «Звіти» → «Оборотно-сальдова відомість по рахунку». Після чого вибираємо рахунок і період і натискаємо «Сформувати звіт» (рис. 2.3.13).

Період: 01.01.2018 - 31.01.2018

Рахунок: 401

Організація: ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»

2019

Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)

Рахунок	Сальдо на початок періоду	Обороти за період	Сальдо на кінець періоду
	Дебет	Дебет	Дебет
	Кредит	Кредит	Кредит
401		125 000,00	125 000,00
Разом		125 000,00	125 000,00

Рис. 2.3.13. Оборотно-сальдова відомість по рахунку 401

Сформовано оборотно-сальдову відомість за січень 2018 року представлено на рис. 2.4.14. Виконано такі дії: «Звіти» → «Оборотно-сальдова відомість», далі вибрано період та натиснуто «Сформувати звіт».

ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»

0,00

Оборотно-сальдова відомість за Январь 2019

Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)

Рахунок	Сальдо на початок періоду	Обороти за період	Сальдо на кінець періоду
	Дебет	Дебет	Дебет
	Кредит	Кредит	Кредит
10	41 486 700,00		77 901 204,12
11	761 900,00	36 414 504,12	761 900,00
12	36 400,00		36 400,00
13		20 493 300,00	43 548 946,70
14	1 097 900,00		1 097 900,00
15	194 700,00		194 700,00
20	7 319 500,00	50 000,00	7 369 500,00
26	42 000,00		42 000,00
28	12 394 000,00		12 394 000,00
31	423 500,00		423 500,00
33	580 900,00		580 900,00
36	9 864 100,00		9 864 100,00
37	12 970 400,00		12 970 400,00
40		1 247 200,00	1 372 200,00
41		3 099 900,00	16 152 900,00
42			578 000,00
43			1 500 000,00
44		32 937 600,00	31 090 457,42
47		556 800,00	556 800,00
63		24 201 100,00	24 201 100,00
64		236 100,00	236 100,00
65		450 200,00	450 200,00
66		1 683 300,00	1 683 300,00
68		2 266 500,00	2 266 500,00
74		120 000,00	120 000,00
79		462 142,58	462 142,58
83		342 142,58	342 142,58

Рис. 2.3.14. Оборотно-сальдова відомість

Після проведення господарських операцій необхідно закрити період, для цього обираємо «Операції» → «Регламентовані операції» → «Закриття місяця», → «ОК» (рис.2.3.15).

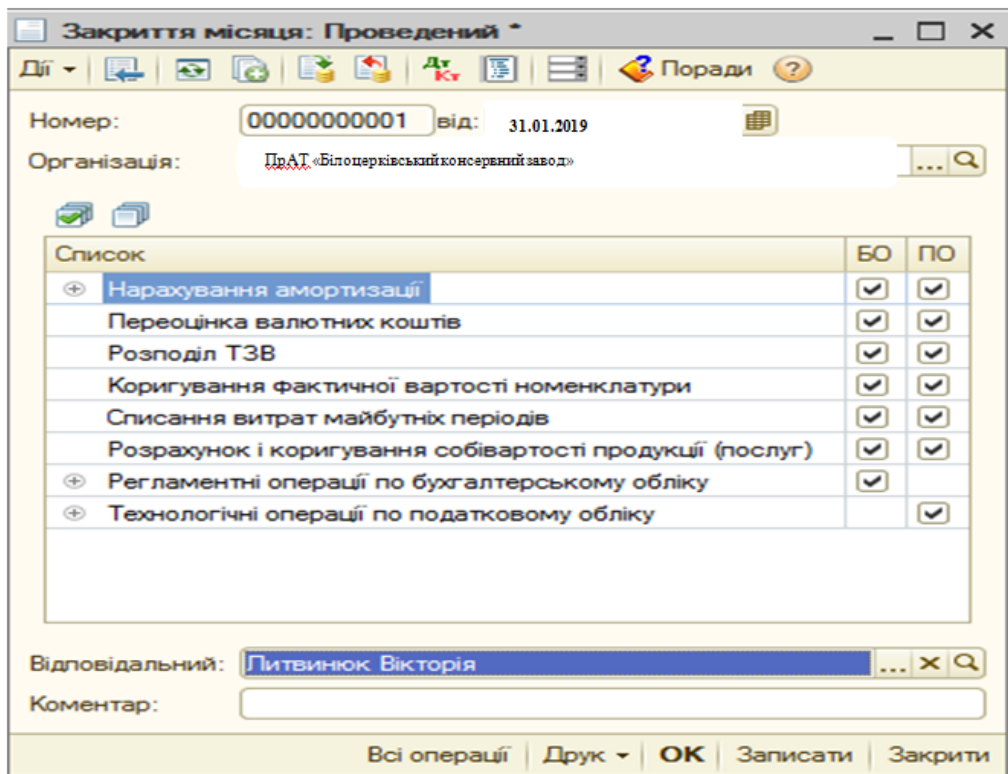

Рис. 2.3.15. Закриття місяця

Для того щоб закрити рахунок 443 «Прибуток використаний у звітному періоді» необхідно у вкладинці «Операції» вибрати → «Операції введені вручну». У відкритому вікні натиснуто кнопку . Відкрилось вікно «Операція (бухгалтерський та податковий облік)», в якому введено дату, суму та кореспонденцію рахунків (рис.2.3.16).

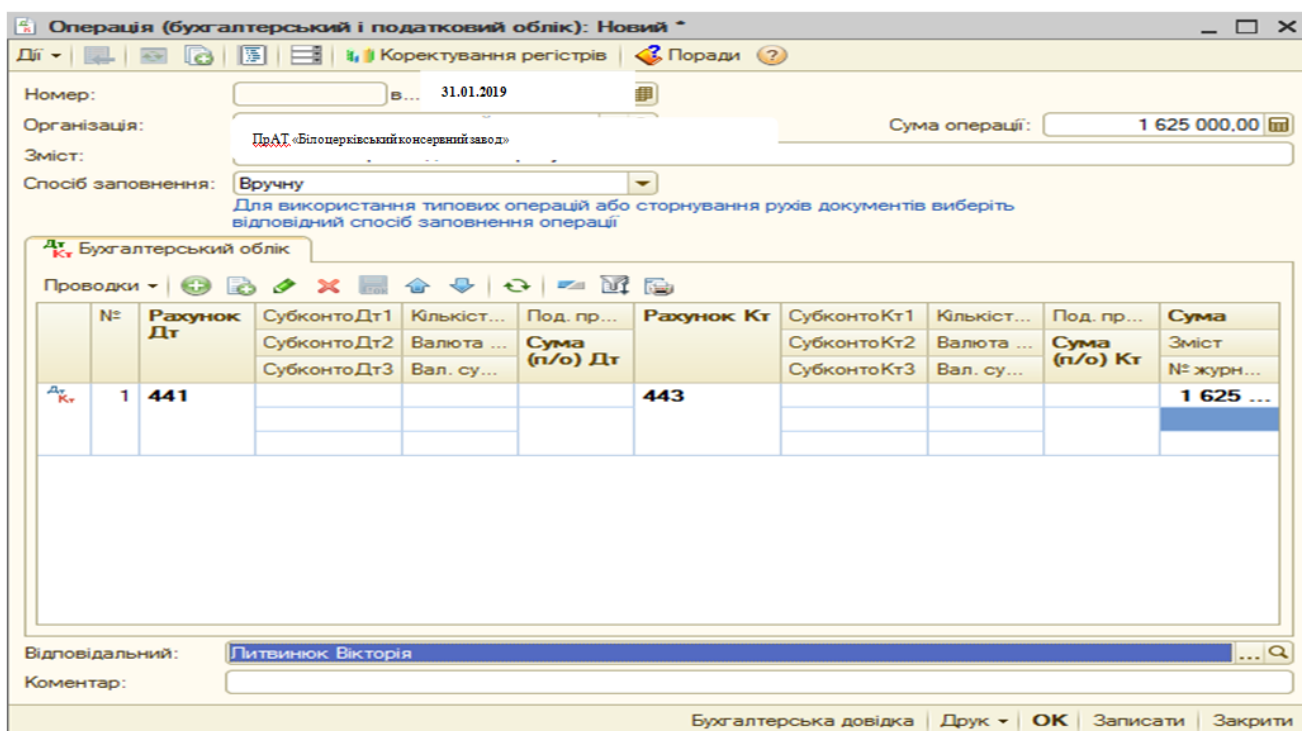

Рис. 2.3.16. Закриття рахунку 443«Прибуток використаний у звітному періоді»

Після цього необхідно закрити рахунки доходів підприємства. Необхідно на панелі закладок вибрати «Операції» → «Регламентовані операції» → «Визначення фінансових результатів», виставити дату 31.01.2019 р. та натиснуто «ОК». Назва підприємства заповнюється автоматично (рис. 2.3.17).

Рис. 2.3.17. Визначення фінансових результатів

Далі формується форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» на 31.01.2019р. Для цього обираємо вкладку «Звіти» → «Регламентовані звіти», серед звітів вибираємо форму звітності «Баланс», виставляємо період і натискаємо «Заповнити» (рис. 2.3.18).

Баланс (Звіт про фінансовий стан)			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			
на 31 березня 2019 року			
Форма №1 Код за ДКУД 1801001			
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1,8	1,4
первісна вартість	1001	36,4	36,4
накопичена амортизація	1002	(34,6)	(35,0)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	194,7	194,7
Основні засоби	1010	21 789,9	35 149,1
первісна вартість	1011	42 248,6	78 663,1
знос	1012	(20 458,7)	(43 514,0)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	1 097,9	1 097,9
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	23 084,3	36 443,2
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	19 755,5	19 805,5
Виробничі запаси	1101	7 319,5	7 369,5
Готова продукція	1103	42,0	42,0
Товари	1104	12 394,0	12 394,0
Поточні біологічні активи	1110	-	-

Рис. 2.3.18. Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.01.2019 р.

Як видно з вищенаведеного, автоматизація бухгалтерського обліку із використанням програми «1С:Бухгалтерія 8.2» сприяє більш швидкому обробленню інформації, збільшує продуктивність праці бухгалтерів і як наслідок, покращується рівень ефективності та якість ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

Розділ III. Техніко-економічний аналіз ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 роки та аналіз і теоретичні основи аудиту власного капіталу

3.1. Організація та удосконалення аналітичної роботи на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»

Організація аналітичної роботи на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» включає:

- розробку загальних засад й порядок проведення аналізу;
- планування роботи підприємства та окремих робіт і етапів;
- матеріальне й науково-методичне, а також кадрове забезпечення;
- контроль за виконанням аналітичних робіт, а також порядок їх оформлення;
- контроль за реалізацією з метою покращення діяльності підприємства.

Згідно існуючої структури управління ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» його організаційну структуру, що забезпечує аналітичну роботу можна відобразити схематично (рис. 3.1.1).

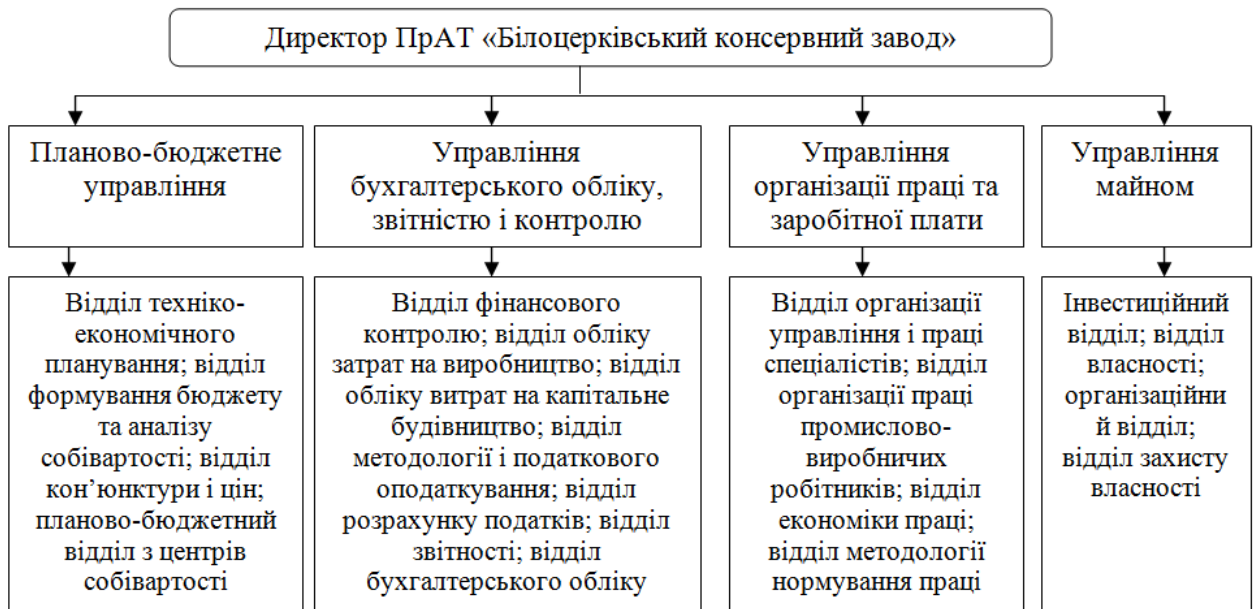

Рис. 3.1.1. Організаційну структуру, яка забезпечує аналітичну роботу ПрАТ «Білоцерківський консервний завод»

Сучасні організаційні форми щодо аналітичної роботи на підприємстві, як правило визначаються складом його апарату та технічним рівнем управління.

Обліково-аналітичне забезпечення власного капіталу підприємства

	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Розділ III. Техніко-економічний аналіз ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 роки та аналіз і теоретичні основи аудиту власного капіталу	Номер Сторінки
Здобувач	Шишкіна А.Б.				
Науковий керівник	Соломчук Л.М.				
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.				

На ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» роботою економічних служб керує головний економіст, який являється заступником директора із економічних питань. Головний економіст консервного заводу займається організацією всієї економічної роботи на підприємстві, у тому числі й по аналітичній роботі. Йому безпосередньо підпорядковуються лабораторія, планово-економічний відділ, відділ праці і заробітної плати, відділ бухгалтерії, фінансовий відділ.

На ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» в обов'язки працівників економічних служб входять також і обов'язки щодо економічного аналізу за відповідним напрямком діяльності, такі самі обов'язки покладені і на технічні відділи, такі як відділ головного механіка, головного енергетика, головного технолога. Це можна пояснити тим, що при будь якій кваліфікації працівників відповідних економічних служб лише спільними зусиллями роботи економістів, техніків, технологів та керівників різних виробничих служб, можна комплексно досліджувати і вирішувати поставлені проблеми та задачі, а також знайти найбільш оптимальний варіант їх вирішення.

На ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» існує своя схема розподілу функцій щодо виконання аналітичної роботи:

1. Фінансова бухгалтерія ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» займається аналізом процесу формування, розміщення та вивчення ефективності використання капіталу даного підприємства, аналізує його грошові потоки, існуючі податки, інвестиції, формування прибутку та його використання, ліквідність та платоспроможність консервного заводу та в цілому фінансовий стан.

2. Управлінська бухгалтерія ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» займається плануванням, а також визначає і аналізує витрати на виробництво й реалізацію продукції, фактори які впливають на собівартість та фінансові результати.

3. Планово-економічний відділ ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» формує план щодо аналітичної роботи даного консервного заводу, контролює його виконання, займається методичним забезпеченням аналізу. Також цей відділ займається організацією і узагальненням результатів аналітичної роботи всього консервного заводу та його структурних підрозділів, проводить дослідження найбільш стратегічних та перспективних питань щодо розвитку підприємства, розробляє й коригує перспективні та поточні плани розвитку за підсумками діяльності роботи.

4. Виробничий відділ ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» проводить аналіз виконання плану щодо випуску продукції як за повним обсягом так і за асортиментом та її якістю; контролює ритмічність виробництва, впровадження та використання нової техніки та технології, займається аналізом механізації та автоматизації виробництва. Також даний відділ аналізує роботу виробничого обладнання, раціонального використання матеріальних ресурсів підприємства, контролює тривалість технологічного циклу виробництва, комплектність продукції, яка виробляється, а також загальний технічний й організаційний рівень виробництва .

5. Відділ головного механіка і енергетика ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» займається аналізом технічного стану машин та устаткування, виконання планів проведення поточного та капітального ремонтів і модернізації наявного устаткування, контролює якість та витрати на проведення ремонтів, повноту використання обладнання і виробничих потужностей, а також раціональність споживання енергоресурсів.

6. Відділ технічного контролю ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» проводить аналіз щодо якості виробничих ресурсів, готової продукції, браку та втрат від

браку, планує та аналізує заходи щодо скорочення браку та підвищення якості продукції, а також дотримання технологічної дисципліни на консервному заводі.

7. Відділ постачання ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» займається контролем своєчасності та якості матеріально-технічного забезпечення виробництва, займається плануванням поставок виробничих запасів за їх обсягом та номенклатурою, термінів поставки, якості ресурсів, збереженням складських запасів та дотриманням норм відпуску матеріалів у виробництво, контролює транспортно-заготівельні витрати консервного заводу.

8. Відділ збуту ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» контролює та аналізує виконання договірних зобов'язань підприємства, виконання планів щодо постачання продукції кінцевим споживачам за її обсягом, якістю та номенклатурою, а також проводить аналіз стану складських запасів та збереженням готової продукції на складах консервного заводу.

9. Відділ маркетингу ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» замйається вивченням ринків збуту продукції підприємства, вивчає положення власної продукції на ринках збуту, конкурентоспроможність як продукції так і в цілому по підприємству, займається розробкою цінової та структурної політику консервного заводу.

10. Відділ праці та заробітної плати ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» проводить аналіз організації праці на підприємстві, контролює виконання плану щодо заходів по підвищенню її рівня, контролює забезпеченість консервного заводу необхідними трудовими ресурсами по відповідним категоріям та професіям; аналізує рівень продуктивності праці та використання робочого часу, а також витрат фонду заробітної плати.

Таким чином, подібна спільна аналітична робота, усіх підрозділів ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» дозволяє забезпечити комплексність аналізу усієї його діяльності та більш кваліфіковано ц глибоко дослідити власну господарську діяльність, результати діяльності та має можливість більш повно вчасно виявити невикористані резерви.

Подальше удосконалення аналітичної роботи консервного заводу повинно враховувати особливості його розвитку. Водночас необхідно відштовхуватися від вже досягнутого наукового рівня існуючої методології, методики та організації аналітичної роботи.

3.2. Техніко-економічний аналіз ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 роки

Техніко-економічний аналіз господарської діяльності підприємства — це комплексне вивчення усієї його роботи, що дозволяє надати об'єктивну оцінку даної діяльності, своєчасно виявити певні закономірності та тенденції розвитку, визначити основні завдання щодо покращення використання ресурсів підприємства, розкрити резерви виробництва та існуючі недоліки у його роботі, а також виявити шляхи покращення усіх сторін його економічної діяльності.

Аналізу господарської діяльності підприємства включає певні етапи:

— необхідність дослідження економічних, організаційних, технічних та технологічних сторін діяльності підприємства, а також різних факторів впливу на його діяльність та причин отриманих змін в ній;

— наукове обґрунтування внутрішньо-господарчих планів підприємства та контроль за їх виконанням;

— оцінка ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства та організаційно-технічного рівня виробництва продукції, який воно досягнуло;

— виявлення внутрішньо-господарчих резервів, ефективне та раціональне використання ресурсів підприємства, виявлення недоліків у роботі та усунення їх з метою подальшого зростання ефективності діяльності підприємства;

— контроль за впровадженням та відповідним виконанням намічених заходів щодо покращення діяльності підприємства у цілому.

Як правило, за отриманими матеріалами економічного аналізу діяльності підприємства розробляються необхідні заходи, які направлені на розвиток виробництва та підвищення його ефективності у майбутньому.

Головною функцією економічного аналізу господарської діяльності підприємства є пошук резервів щодо зростання ефективності виробництва на базі вивчення передового досвіду та досягнень науки і практики, а також розробка необхідних заходів по використанню виявлених резервів в процесі господарської діяльності.

У таблиці 3.2.1 відображено основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 роки.

Таблиця 3.2.1

Техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ
«Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 роки

Джерело інформації	№	Показник	Одиниця виміру	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
		Придбано:					
Акти закупівлі	1	Томатів	т	10000	9780	-220	97,8
Акти закупівлі	2	Зеленого горошку	т	25000	26200	1200	104,8
		Вироблено:					
Калькуляція	3	Томатного соку	л	30000	32200	2200	107,3
Калькуляція	4	Зеленого горошку	т	72000	74000	2000	102,7
Ф1-П р.821	5	Обсяг продукції у діючих цінах	тис. грн.	22891,3	35275,2	12383,9	154,1
Ф1 р 1010 (гр3-гр4)/2	6	Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн.	8489	8734	245	102,9
р.5/р.6	7	Капіталовіддача основних засобів	грн./грн	2,7	4,1	1,4	151,8
Ф1 р. 1300 (гр3+гр4)/2	8	Середньорічна вартість активів підприємства	Тис.грн.	37113	50878	13765	137,1
Ф.1-П р.829	9	Чисельність ПВП	осіб	154	177	23	114,94
Р5/р.9	10	Середньорічна продуктивність праці 1 працівника ПВП	тис. грн./чол	148,6	199,3	50,7	134,1
Ф.2 р.2505	11	Фонд оплати праці ПВП	Тис.грн	11502	15182	3680	131,9
р.11/ р.9/12	12	Середня місячна зарплата 1 працівника ПВП	Тис.грн	6224	7148	924	114,8

Продовження таблиці 3.2.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Ф.1 р.1195	13	Середньорічні залишки оборотних активів	Тис. грн.	35563	49235	13672	138,4
Р.19/р.13	14	Коефіцієнт обертання оборотних активів	Оберти	1,3	1,2	-0,1	92,3
Ф.2 р.2500	15	Матеріальні витрати	тис. грн.	41043	49744	8701	121,2
р. 5/ р.16	16	Матеріаловіддача	Грн/грн	0,6	0,7	0,1	116,7
Ф.1 р.1495	17	Власний капітал	тис. грн.	9244	11448	2204	123,8
Ф2 р.2050	18	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	36407	49334	12927	135,5
Ф2, р. 2000	19	Чистий дохід від реалізації продукції	Тис. грн.	44604	58549	13945	131,3
р.19/р.21/ /100	20	Витрати на 1 грн реалізованої продукції	Коп.	81,62	84,26	2,64	103,2
Ф2 р.2350	21	Чистий фінансовий результат - прибуток	тис. грн.	2683	2204	-479	82,1
р.23/р.9	22	Рентабельність виробництва	%	11,7	6,2	-5,5	-
р.2/р.18	23	Рентабельність власного капіталу	%	29,1	19,3	-9,8	-

Провівши аналіз основних техніко-економічних показників, що комплексно характеризують діяльність ПрАТ «Білоцерківський консервний завод», видно, що у 2019 році обсяг продукції у діючих цінах збільшився на 12383,9 тис. грн, що на 54,1% більше ніж у 2018 році. На таке зростання вплинуло розширення асортименту (завод додав декілька нових видів консервів салатів та закусочних овочевих салатів, а також зростанням обсягів виробництва горошку консервованого).

У зв'язку із зростанням обсягів виробництва, на даному підприємстві збільшився і чистий дохід від реалізації продукції. Так його величина становила у 2019 році 58549 тис. грн., що на 31,3% більше ніж у попередньому 2018 році. Частково на таке зростання вплинуло підвищення ціни на запаси, які і являються основою для виробництва консервів, тобто на овочі та фрукти.

Наслідком збільшення обсягів виробництва є зростання матеріальних витрат консервного заводу, величина таких витрат у 2019 році зросла порівняно з 2018 роком на 8701 тис. грн., а це в свою чергу вплинуло на зростання рівня матеріаловіддачі, рівень якої у 2019 році збільшився на 0,1 грн або 16,7%, що в свою чергу говорить про більш ефективне їх використання.

Чистий дохід на пряму пов'язаний із собівартістю реалізованої продукції, рівень якої у звітному 2019 році збільшився на 12927 тис. грн, що на 35,5% більше ніж у попередньому 2018 році. Таке зростання відбулось за рахунок підвищення цін на сировину, що понесло за собою збільшення середньої оптової ціни продукції за 1 тону.

За рахунок зростання собівартості реалізованої продукції, ціни за одиницю продукції, що виробляється збільшився і показник витрат на 1 грн. реалізованої продукції. Так його величина у 2019 році дорівнювала 84,26 копійок, що перевищує його рівень 2018 року на 2,64 копійки або на 3,2%.

За рахунок збільшення чисельності промислово-виробничого персоналу ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» і частково рівня мінімальної заробітної плати, у 2019 році збільшився і фонд оплати праці. Так його розмір у 2019 році перевищував

розмір 2018 року на 3680 тис. грн. або на 31,9%. При цьому середня місячна заробітна плата працівників ПВП збільшилась у середньому на 14,8%, але це здебільшого все ж таки пов'язано із збільшенням рівня мінімальної заробітної плати.

Рівень продуктивності праці у 2019 році покращився на 34,1%. На таке зростання здебільшого вплинуло зростання рівня середньої місячної зарплати працівників заводу, що і явилось причиною їх більш продуктивної роботи.

Щодо середньорічної вартості основних засобів ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» то їх величина майже не змінилась. У 2019 році їх вартість становила 50878 тис. грн, що на 2,9% більше ніж у 2018 році. Це говорить про те, що за даний звітний період на підприємстві не відбувалось оновлення основних засобів, здебільшого це пов'язано із критичним станом як економіки так і захворюваністю населення світу на COVID, що і спричинило тимчасове вкладення керівництвом підприємства власних коштів у основні виробничі та інші необоротні активи підприємства. При цьому рівень віддачі основних засобів збільшився у 1,4 грн., що в свою чергу говорить про краще і більш повне їх використання, повне завантаження потужностей з метою не скорочення обсягів виробництва.

Швидкість обертання оборотних активів ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» уповільнилась на 7,7%. Це пов'язано частково із сезонністю виробництва консервного заводу, а також не своєчасним розрахунками дебіторів за отриману ними продукцію.

Згідно форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (Додаток) видно, що середньорічна вартість майна (капіталу) ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» у 2019 році збільшилась на 13564 тис. грн. або на 30,8%. На таке зростання вплинуло збільшення кількості виробленої продукції на складах підприємства, така продукція як правило продається пізніше – у зимній сезон і невеликими партіями в інший період. Також збільшилась і величина дебіторської заборгованості на 3404 тис. грн, а це говорить про те, що керівництву даного підприємства необхідно переглянути стратегію розрахунків із покупцями..

Згідно форми №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» можна прослідкувати, що частка прямих матеріальних витрат у собівартості продукції становить у 2019 році 74,1%, а у 2018 році відповідно 75,1% , тобто зменшилась на 1%.

У 2019 році ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» від основної діяльності отримало прибуток у розмірі 2204 тис. грн., а у 2018 році в розмірі 2683 тис. грн. Тобто спостерігаємо зменшення чистого прибутку на 479 тис. грн, або на 17,9%. Це відбулось за рахунок зростання адміністративних витрат, витрат на збут і майже у 2 рази інших операційних витрат.

Аналізуючи показники виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 рр. можна зробити висновки, що діяльність його в цілому тримається на достатньо високому рівні. Майже всі значення основних результативних показників мали позитивні зрушення за останні два роки. З моєї точки зору, даному консервному заводу необхідно переглянути управлінські рішення щодо оновлення основних виробничих засобів, розрахунків з різними дебіторами, виходити на додаткові ринки збуту, а також розширювати горизонти міжнародного ринку продаж з метою збільшення асортиментної лінійки та обсягів її виробництва та реалізації.

3.3. Теоретичні основи та практичний економічний аналіз власного капіталу на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 роки

Основну частину у структурі джерел фінансування будь-якого підприємства займає його власний капітал, який являється власним джерелом фінансування підприємства, без зазначення терміну його повернення, а також це суми, які внесені засновниками та накопичені упродовж періоду його існування.

Аналіз власного капіталу проводиться на основі форм фінансової звітності – ф.№1 «Баланс підприємства (Звіт про фінансовий стан)»; ф.№3 «Звіт про власний капітал».

Залежно від мети проведення та виділених кваліфікаційних ознак розрізняють наступні форми аналізу власного капіталу підприємства (табл. 3.3.1).

Таблиця 3.3.1

Основні форми аналізу власного капіталу підприємства

Ознака	Форми аналізу
За об'єктами дослідження	– аналіз формування капіталу; – аналіз використання капіталу
Залежно від організації проведення	– зовнішній аналіз; – внутрішній аналіз
За ступенем деталізації	– аналіз формування і використання капіталу в цілому по підприємству; – аналіз формування і використання капіталу за видами діяльності; – аналіз формування і використання капіталу за структурними підрозділами
За обсягом дослідження	– повний аналіз капіталу; – тематичний аналіз капіталу
За періодами проведення	– попередній аналіз капіталу; – оперативний аналіз капіталу; – ретроспективний аналіз капіталу; – прогнозний аналіз капіталу

Перелік основних напрямків щодо проведення економічного аналізу власного капіталу відображено у таблиці 3.3.2.

Таблиця 3.3.2

Основні напрямки власного капіталу підприємства

Напрямок аналізу	Види аналізу
Горизонтальний аналіз	– порівняльний аналіз показників звітного періоду із показниками базисного періоду; – порівняльний аналіз показників звітного року із показниками аналогічного періоду минулого року; – порівняння показників капіталу за ряд попередніх періодів
Вертикальний аналіз	– структурний аналіз капіталу за видами діяльності; – структурний аналіз капіталу за звітний період; – структурний аналіз капіталу за попередній період; – структурний аналіз власного капіталу; – структурний аналіз вилученого капіталу; – структурний аналіз позикового капіталу.

1	2
Порівняльний коефіцієнтний	<ul style="list-style-type: none"> – порівняльний аналіз показників капіталу підприємства з середньогалузевими значеннями; – порівняльний аналіз показників капіталу підприємства з конкурентами; – порівняльний аналіз показників капіталу підприємства з оптимальними значеннями; – порівняльний аналіз показників капіталу підприємства із запланованими.
Коефіцієнтний аналіз	<ul style="list-style-type: none"> – розрахунок коефіцієнтів оборотності капіталу; – розрахунок показників рентабельності капіталу.

Джерелами утворення майна будь-якого підприємства є як власні так і позикові кошти. Їх співвідношення розкриває суть фінансового стану підприємства. Власні і позикові кошти поділяються на кошти тривалого та кошти короткотермінового використання. Постійний оперативний контроль необхідно здійснювати за коштами короткотермінового використання. Такий контроль забезпечує їх своєчасне повернення, а також оперативну мобілізацію їх у господарській оборот підприємства.

Власний капітал та довготермінові позикові кошти являються коштами тривалого використання і називаються постійним капіталом. Позиковий капітал підприємства має термін повернення і постійно оновлюється, тобто він перебуває у постійному русі. Усі пасиви підприємства, які являють собою джерела фінансування його активів, складаються із власного капіталу та відповідних резервів, а також довготермінових зобов'язань, поточних зобов'язань й кредиторської заборгованості.

Структуру пасивів характеризують наступні показники:

1. **Коефіцієнт автономії** – це величина, яка відображає частку власних коштів у загальній величині активів підприємства.

$$K_{авт} = \frac{\text{власний капітал}}{\text{валюта балансу}} \quad (3.3.1)$$

2. **Коефіцієнт співвідношення позичених і власних засобів** – показник, який відображає питому вагу довгострокових та короткострокових зобов'язань підприємства у загальній сумі власного його капіталу.

$$K_c = \frac{\text{довгострокові зобов'язання} + \text{короткострокові зобов'язання}}{\text{власний капітал}} \quad (3.3.2)$$

На ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» значення вищенаведених показників становить:

Коефіцієнт автономії:

$$2018 \text{ р. } 9244/44096 = 0,21$$

$$2019 \text{ р. } 11448/57660 = 0,19$$

Коефіцієнт співвідношення позичених та власних коштів:

$$2018 \text{ р. } 34852/9244 = 3,77$$

$$2019 \text{ р. } 46212/11448 = 4,04$$

Як видно, питома вага власного капіталу у загальній вартості активів ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» зменшився у 2019 році на 2% і становив 19%, а частка позикових коштів у власному капіталу становила у 2019 році зменшилась на 0,27.

Аналізуючи власний капітал, необхідно охарактеризувати зміни у його обсязі, структурі, динаміці та відповідності до зміни нерозподіленого прибутку. Приріст обсягу і питомої ваги власного капіталу за рахунок реінвестованого прибутку є ознакою економічного зростання підприємства.

Аналіз наявності та руху власного капіталу проводиться за допомогою допоміжної розрахункової таблиці (табл. 3.3.3).

Таблиця 3.3.3

Макет аналізу наявності та руху власного капіталу

№ з п	Показник	Зареєстрований капітал	Капітал в дооцінках	Додатковий капітал	Емісійний дохід	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Залишок на початок року	Ф.4р.010 к.3	Ф.4р.010 к.4	Ф.4р.010 к.5	Ф.4р.010 к.6	Ф.4р.010 к.7	Ф.4р.010 к.8	Ф.4р.010 к.9	Ф.4р.010 к.10
2	Надходження	Ф.4р.060-200 к.3	Ф.4р.060-200 к.4	Ф.4р.060-200 к.5	Ф.4р.060-200 к.6	Ф.4р.060-200 к.7	Ф.4р.060-200 к.8	Ф.4р.060-200 к.9	Ф.4р.060-200 к.10
3	Використання	Ф.4р.210-250 к.3	Ф.4р.210-250 к.4	Ф.4р.210-250 к.5	Ф.4р.210-250 к.6	Ф.4р.210-250 к.7	Ф.4р.210-250 к.8	Ф.4р.210-250 к.9	Ф.4р.210-250 к.10
4	Залишок на кінець року	Ф.4р.300 к.3	Ф.4р.300 к.4	Ф.4р.300 к.5	Ф.4р.300 к.6	Ф.4р.300 к.7	Ф.4р.300 к.8	Ф.4р.300 к.9	Ф.4р.300 к.10
5	Абсолютна зміна залишків	C4-C1	D4-D1	E4-E1	F4-F1	G4-G1	H4-H1	I4-I1	J4-J1
6	Коефіцієнт надходження	C2/C4	D2/D4	E2/E4	F2/F4	G/2G4	H2/H4	I2/I4	J2/J4
7	Коефіцієнт вибуття	C3/C1	D3/D1	E3/E1	F3/F1	G3/G1	H3/H1	I3/I1	J3/J1

Коефіцієнт надходження власного капіталу розраховується за формулою:

$$K_{HK} = \frac{BK_n}{BK_k} \quad (3.3.3)$$

Де BK_n – надходження власного капіталу за звітний період; BK_k – залишок власного капіталу на кінець звітного періоду.

Коефіцієнт використання (вибуття) власного капіталу:

$$K_{BK} = \frac{BK_v}{BK_n} \quad (3.3.4)$$

Де BK_v – використання (вибуття) власного капіталу за звітний період; BK_n – залишок власного капіталу на початок звітного періоду.

У таблиці 3.3.4 проведено аналіз наявності та руху власного капіталу ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2019 роки. Так як на даному підприємстві є дані по власному капіталу лише по зареєстрованому капіталу та нерозподіленому прибутку, для більш повного розуміння та проведення аналізу за даним напрямком, були додані умовні дані по різним елементам власного капіталу консервного заводу, що і наведено у таблиці 3.3.4.

Аналіз наявності та руху власного капіталу
ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2019 роки

№ з п	Показник	Зареєстрований капітал	Капітал в дооцінках	Додатковий капітал	Емісійний дохід	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Залишок на початок року	37	30	28	3	10	9189	0	4
2	Надходження	0	0	2	4	5	2204	0	0
3	Використання	0	0	1	2	7	0	0	0
4	Залишок на кінець року	37	30	29	5	8	11393	0	4
5	Абсолютна зміна залишків	0	0	1	2	-2	2204	0	0
6	Коефіцієнт надходження	0	0	0,07	0,8	0,6	0,2	0	0
7	Коефіцієнт вибуття	0	0	0,04	0,7	0,7	0	0	0

За фактичними даним згідно форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» видно, що за 2019 рік не було жодних надходжень та використання капіталу, що в свою чергу, говорить про те, що на даному підприємстві по факту відбувається процес нарощування власного капіталу.

На ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» у складі власного капіталу на початок 2019 року існує нерозподілений прибуток в розмірі 9189 тис. грн., величина якого на кінець 2019 року збільшилась у порівнянні з початком 2019 року на 2204 тис. грн. Це пов'язано з розширенням асортименту продукції та збільшенням виробництва.

Виходячи з умовних даних, по різних елементах власного капіталу, можна зробити наступні висновки. Коефіцієнт надходження по всім елементам власного капіталу у 2019 році найбільший по емісійному доходу. Значення коефіцієнтів вибуття по різних елементах, нижче ніж коефіцієнта надходження, що є свідченням позитивних змін щодо збільшення величини власного капіталу даного підприємства та покращення його структури.

Ефективність використання власного капіталу характеризується його доходністю (рентабельністю) - це відношення суми прибутку до середньорічної суми основного та оборотного капіталу підприємства.

Для характеристики інтенсивності використання капіталу розраховується **коефіцієнт оборотності капіталу** - відношення доходу від реалізації продукції до середньорічної суми капіталу підприємства. Оберненим показником коефіцієнту оборотності капіталу є **капіталомісткість** – відношення середньорічної суми капіталу до суми виручки від реалізації.

Для того щоб провести аналіз рентабельності капіталу підприємства, необхідно сформулювати аналітичну таблицю, яка дає можливість визначити загальні зміни рентабельності капіталу, а також визначити вплив основних факторів на ці зміни (табл. 3.3.5)

Макет аналізу рентабельності власного капіталу підприємства

№ зп	Показник	Базисний рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення	Темп росту, %
A	B	C	D	E	F
1	Чистий прибуток, тис. грн.	Ф. 2 р. 220	Ф. 2 р. 220	D1 – C1	D1/C1*100
2	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	Ф. 2 р. 035	Ф. 2 р. 035	D2 – C2	D2/C2*100
3	Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	Ф. 1 р. 080	Ф. 1 р. 080	D3 – C3	D3/C3*100
4	Середній річний залишок оборотних коштів, тис. грн.	Ф. 1 р. 260	Ф. 1 р. 260	D4 – C4	D4/C4*100
5	Середня річна вартість капіталу	C3 + C4	D3 + D4	D5 – C5	D5/C5*100
6	Коефіцієнт фондомісткості продукції	C3/C2	D3/D2	D6 – C6	D6/C6*100
7	Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	C2/C4	D2/D4	D7 – C7	D7/C7*100
8	Прибуток на 1 грн. реалізованої продукції, коп.	C1/C2	D1/D2	D8 – C8	D8/C8*100
9	Рівень рентабельності капіталу, %	C1/C5*100	D1/D5*100	D9 – C9	D9/C9*100

На наступному етапі проведемо аналіз ефективності використання капіталу, яка найліпше характеризується його рентабельністю. Для цього складемо аналітичну таблицю, яка дасть нам можливість визначити загальні зміни рентабельності капіталу Хлібокомбінату № 12 за 2010-2011 рр. і розрахувати вплив основних факторів на ці зміни (таблиця 37).

Дана таблиця будується на основі фінансової звітності Хлібокомбінату № 12, а саме форми № 1 «Баланс», форми № 2 «Звіт про фінансові результати».

Аналіз рентабельності власного капіталу ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 роки

№ зп	Показник	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення	Темп росту, %
A	B	C	D	E	F
1	Чистий прибуток, тис. грн.	2683	2204	-479	82,1
2	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	44604	58549	13945	131,3
3	Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	1584,5	1643,5	59	103,7
4	Середньорічний залишок оборотних коштів, тис. грн.	35563	49235	13672	138,4
5	Середньорічна вартість капіталу	37113	50878	13765	137,1
6	Коефіцієнт фондомісткості продукції	0,04	0,03	-0,01	75,0
7	Коефіцієнт оборотності оборотних засобів, обертів	1,3	1,2	-0,1	92,3
8	Прибуток на 1 грн. реалізованої продукції, коп.	0,06	0,04	-0,02	66,7
9	Рівень рентабельності капіталу, %	7,2	4,3	-2,9	-

Дані таблиці 3.3.6 дозволяють зробити висновки, що ефективність використання капіталу ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» у 2019 році зменшилась. Так

фондомісткість продукції скоротилась на 0,01, коефіцієнт оборотності оборотних засобів зменшився відповідно на 0,1 оборот, що говорить про те, що оборотні засоби даного консервного заводу стали обертатись трохи повільніше, але це не впливає негативно у значній мірі на використання власного капіталу консервного заводу. Рентабельність капіталу зменшилась на 2,9%, що говорить про нарощення власного капіталу даного підприємства, а невеликі значення показників говорить про те, що за останні два роки на ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» не відбувалось суттєвих змін у його власному капіталі.

При проведенні аналізу власного капіталу підприємства, значну увагу необхідно приділяти ефективності й інтенсивності використання капіталу підприємства, оскільки інтенсивність його використання у значній мірі визначає й ефективність діяльності підприємства у цілому.

Вплив інтенсивності використання власного капіталу на показники діяльності підприємства відображено на рисунку 3.3.1.

Рис. 3.3.1. Вплив ефективності використання власного капіталу на показники діяльності підприємства.

Так як, величина власного капіталу впливає на основні показники діяльності підприємства проведемо аналіз його складу, структури і динаміки за даними ф. №1 «Баланс (Звіт про майновий стан)» (табл. 3.3.7).

Таблиця 3.3.7

Макет аналізу складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства

Показник	Базисний рік		Звітний рік		Відхилення	
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Абсолютне, тис. грн.	У пунктах структури
А	В	С	Д	І	Ф	Г
Зареєстрований (пайовий) капітал	Ф.1 р. 1400	1В/8В*100	Ф.1 р. 1400	1В/8В*100	1Д-1В	1І-1С
Капітал у дооцінках	Ф.1 р. 1405	2В/8В*100	Ф.1 р. 1405	2В/8В*100	2Д-2В	2І-2С
Додатковий капітал	Ф.1 р. 1410	3В/8В*100	Ф.1 р. 1410	3В/8В*100	3Д-3В	3І-3С
Резервний капітал	Ф.1 р. 1415	4В/8В*100	Ф.1 р. 1415	4В/8В*100	4Д-4В	4І-4С
Нерозподілений прибуток	Ф.1 р. 1420	5В/8В*100	Ф.1 р. 1420	5В/8В*100	5Д-5В	5І-5С

1	2	3	4	5	6	7
Неоплачений капітал	Ф.1 р. 1425	6B/8B*100	Ф.1 р. 1425	6B/8B*100	6D-6B	6I-6C
Вилучений капітал	Ф.1 р. 1430	7B/8B*100	Ф.1 р. 1430	7B/8B*100	7D-7B	7I-7C
Власний капітал	1B+2B+...7B	100	1D+2D+...7D	100	8D-8B	8I-8C

Опираючись на фактичні дані фінансової звітності ф. №1 «Баланс (Звіт про майновий стан)» ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за два останні роки, проведемо аналіз складу, структури й динаміки власного капіталу (табл. 3.3.8).

Таблиця 3.3.8

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» за 2018-2019 роки.

Показник	2018 рік		2019 рік		Відхилення	
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Абсолютне, тис. грн.	У пунктах структури
A	B	C	D	I	F	G
Зареєстрований (пайовий) капітал	37	0,4	37	0,3	0	-0,1
Капітал у дооцінках	0	0	0	0	0	0
Додатковий капітал	0	0	0	0	0	0
Резервний капітал	18	0,2	18	0,2	0	0
Нерозподілений прибуток	9189	99,4	11393	99,5	2204	0,1
Неоплачений капітал	0	0	0	0	0	0
Вилучений капітал	0	0	0	0	0	0
Власний капітал	9244	100	11448	100	2204	-

Дані таблиці 3.3.8 говорять про те, що найбільшу питому вагу у власному капіталі ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» становить нерозподілений прибуток підприємства, питома вага якого у 2019 році становила 99,5%, що на 0,1% більше ніж у 2018 році. Величина зареєстрованого та резервного капіталу за два останні роки не змінилась, що ще раз говорить про те, що дане підприємство накопичує власний капітал.

3.4. Теоретичні основи аудиту власного капіталу

Аудит – представляє собою незалежну перевірку бухгалтерської звітності підприємства, а також правильності ведення бухгалтерського обліку, первинних документів й іншої інформації по фінансово-господарській діяльності підприємств на добровільних договірних засадах. Метою такої перевірки є визначення достовірності відображення господарських операцій та результатів діяльності підприємства у звітності та обліку, повноти відображення даних та відповідності чинному законодавству або встановленим нормативам із дотриманням професійних етичних норм й засад, таких як: незалежність, об'єктивність, компетентність, конфіденційність, чесність.

Для того щоб провести зовнішній аудит, підприємство направляє аудиторській фірмі або незалежному аудитору офіційний лист – тобто пропозицію про проведення аудиту. Якщо аудиторська фірма погоджується провести аудиторську перевірку вона направляє підприємству лист – зобов'язання про погодження на здійснення аудиту. Після даних процедур готується і підписується договір щодо проведення аудиту, який і є офіційним документом, який підтверджує та фіксує юридичну згоду інтересів сторін договору.

На етапі попереднього планування, аудитор отримує всю інформацію про зовнішні фактори, які відображають економічну ситуацію й галузеві особливості; внутрішні фактори, які пов'язані з індивідуальними особливостями підприємства; знайомиться з організаційно-управлінською структурою підприємства та його видами діяльності; вивчає технологічні особливості підприємства; досліджує структуру капіталу та порядок розподілу прибутку. Головні напрямки щодо проведення аудиту власного капіталу підприємства відображено на рисунку 3.4.1.

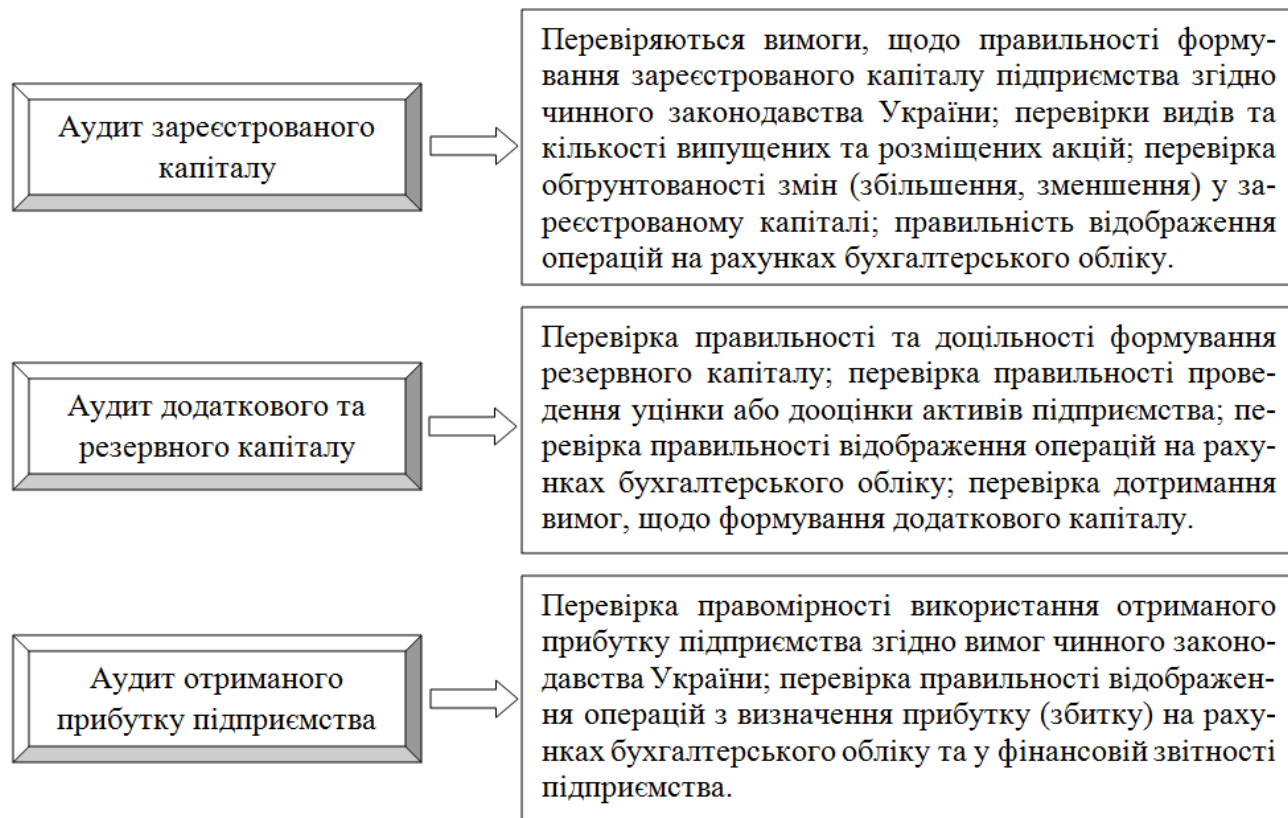

Рис. 3.4.1. Напрямки проведення аудиту власного капіталу.

В період коли аудитор готує план і програму проведення аудиту він повинен провести оцінку ефективності системи внутрішнього контролю, встановити межу суттєвості, а також рівень аудиторського ризику. При проведенні оцінки ефективності системи внутрішнього контролю використовуються наступна градація – висока, середня, низька. Система внутрішньогосподарського контролю складається із таких елементів, як середовище контролю, облікова система й контрольні процедури.

Розуміння системи внутрішнього контролю документують шляхом складання анкети із тестами системи внутрішньогосподарського контролю, що стосується тестів системи внутрішнього контролю власного капіталу, то макет такого тесту відображено у таблиці 3.4.1.

Аудиторський ризик – це ймовірність того, що звітність підприємства, після підтвердження її достовірності, може містити невиявлені суттєві помилки, або те, що вона містить викривлення, яких насправді немає. Аудиторський ризик складається із трьох компонентів: внутрішньогосподарського ризику (P_v), ризику контролю (P_k), ризику невиявлення (P_n), які складають модель прийнятного аудиторського ризику (P_a):

$$P_a = P_v \cdot P_k \cdot P_n \quad (3.4.1)$$

Тести системи внутрішнього контролю власного капіталу

№ з./п	Зміст питання	Варіант відповіді			Оцінка системи (висока, середня, низька)	Примітка аудитора
		Так	Ні	Інф. відсутня		
1	2	3	4	5	6	7
1	Наявність у працівників бухгалтерії нормативних документів, що регулюють облік власного капіталу		V		С	Відсутні
2	Наявність документів, які є підставою для відображення операцій з викупу власних акцій в акціонерів із метою їх перепродажу або анулювання	V			С	Існують
3	Перевірка відповідності аналітичного обліку власного капіталу синтетичному	V			С	Щомісячно
4	Наявність схем відображення на рахунках операцій з обліку Власного капіталу		V		Н	Відсутність схем та робочого плану рахунків
5	Перевірка віднесення операцій з власним капіталом до відповідного звітнього періоду	V			В	
6	Чи регулярно обробляються та відображаються в обліку операції по власному капіталу?	V			В	Щомісячно
7	Відповідність даних облікових регістрів даним Звіту про власний капітал та приміток до річної фінзвітності?	V			В	Щомісячно

Прийнятний аудиторський ризик це суб'єктивно встановлений рівень ризику аудитором; його величина, на практиці, не повинна бути більше ніж 5%. Схема аудиторського ризику та його складових частин відображено на рисунку 3.4.1.

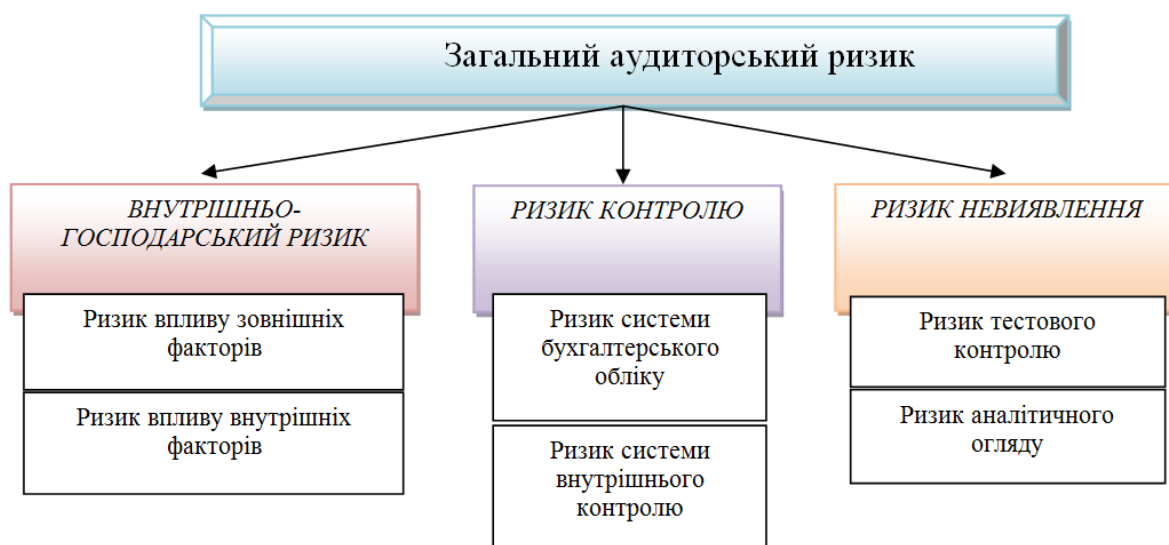

Рис. 3.4.1. Схема аудиторського ризику

Внутрішньогосподарський ризик – це встановлений рівень ризику, який відображає схильність звітності до суттєвих помилок. За сприятливих обставин встановлюють рівень такого ризику більше 50%, а при наявності обґрунтованого очікування суттєвих помилок – на рівні – 100%.

Ризик контролю представляє собою оцінку аудитором ефективності системи внутрішньогосподарського контролю клієнта у відношенні її здатності запобігати або виявляти помилки. Аудитор намагається встановити цю оцінку на рівні нижче максимуму (100%).

Ризик не виявлення – це ризик, який аудитор готовий взяти на себе такою мірою, в якій він ризикує не виявити істотних помилок у фінансовій звітності за допомогою аудиторських процедур. Він визначає кількість свідочств, які аудитор планує зібрати.

Суттєвість – це ймовірність того, що усі аудиторські процедури, що використовуються в ході аудиту, дозволяють визначити наявність помилок у звітності підприємства, а також оцінити її вплив на прийняття відповідних рішень користувачами. Це являється якісною складовою суттєвості. Кількісна складова суттєвості виражена через визначення рівня суттєвості, тобто граничного значення помилки звітності, починаючи із якої користувач з більшою долею ймовірності не зможе приймати на її основі управлінські рішення.

При встановленні критерію суттєвості аудитору необхідно спиратися на професійну думку. Аудиторські фірми мають самостійно розробляти основні положення щодо застосування критерію суттєвості (матеріальності) в практичній роботі, та зокрема, щодо визначення меж допустимих помилок.

З огляду на задовільний стан системи обліку та внутрішнього контролю клієнта можна визначити рівень суттєвості в розмірі 2%. Це означає, що помилка, яка впливає на достовірність звітності є несуттєвою (нематеріальною).

Розпочинаючи роботу, аудитор на власний розсуд розбиває генеральну сукупність на підсукупності й ретельно проводить перевірку кожної. На мою думку, бажано таку перевірку розпочинати з аудиту установчих документів і власного капіталу.

Аудит установчих документів і аудит власного капіталу не може проводитись окремо один від одного. Це пов'язано із тим, що такий елемент власного капіталу, як статутний капітал, являється основою діяльності підприємства та фіксується у його установчих документах. Інформація про інші елементи власного капіталу також може відобразитися в установчих документах.

Власний капітал — являє собою загальну вартість засобів підприємства, що належать йому на правах власності та використовуються цим підприємством для формування його активів. Активи підприємства формуються, як правило, за рахунок інвестованого у них власного капіталу і являються чистими активами підприємства.

Аудит установчих документів передбачає ретельну перевірку юридичних підстав на право функціонування економічного суб'єкта у відповідності з чинним законодавством та підтвердження права власності юридичних і фізичних осіб.

Метою проведення аудиту власного капіталу підприємства є підтвердження аудиторським висновком повної та достовірної інформації про власний капітал, про його структуру і зміни які в ньому відбулися на протязі звітного періоду.

Послідовність проведення аудиту власного капіталу відображено на рисунку 3.4.2.

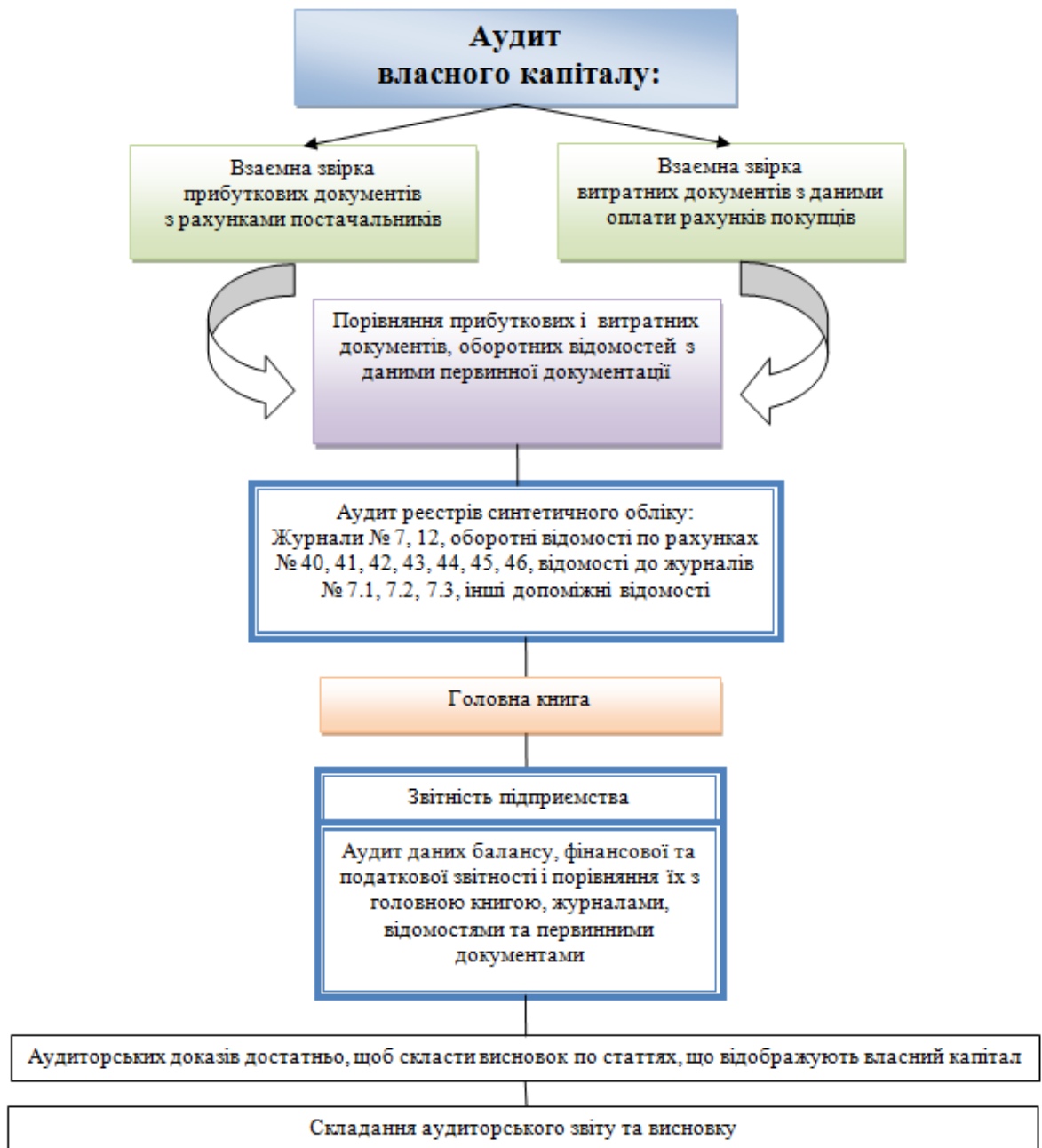

Рис. 3.4.2. Послідовність проведення аудиту власного капіталу підприємства.

При проведенні аудиту установчих документів і власного капіталу я виконувала наступні завдання:

1. Визначала основні відомості про суб'єкт господарювання: повну назву підприємства; код ЄДРПОУ; місцезнаходження; дату реєстрації; дату внесення змін до установчих документів; основні види діяльності; кількість засновників, їх частки в статутному капіталі.

2. Визначала структуру управління ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» та повноваження керівників усіх його рівнів.

3. Досліджувала своєчасність та повноту внесення часток до статутного капіталу.

4. Вивчала правильність методів оцінки часток, які були внесені засновниками підприємства до статутного капіталу як у натуральній так і у нематеріальній формах. При перевірці я керувалась П(с)БО 12, де зазначено, що майно має бути оцінено за справедливою вартістю.

5. Перевіряла інформацію про акції, на які була здійснена передоплата; загальну суму коштів, одержаних у ході передоплати на акції, а також акції у складі статутного капіталу за окремими типами та категоріями:

а) кількість випущених акцій підприємством із зазначенням неоплаченої частини статутного капіталу;

б) номінальну вартість акцій та зміни, що відбулись протягом звітного періоду у кількості акцій, що перебувають у обігу;

в) акції, даного товариства та акції, які належать його дочірнім й асоційованим підприємствам;

г) права, привілеї і обмеження, які пов'язані із акціями, у тому числі обмеження щодо розподілу дивідендів та повернення капіталу;

г) перелік засновників та кількість акцій, якими вони володіють;

д) кількість акцій, що перебувають у власності членів виконавчого органу, та перелік осіб, частки яких у статутному фонді перевищують 5%;

е) акції, зарезервовані для випуску згідно з аукціонами та іншими контрактами, із зазначенням їх термінів і сум;

— накопичену суму дивідендів, не сплачених за привілейованими акціями;

— суму, включену (або не включену) до складу зобов'язань, коли дивіденди були передбачені, але формально не затверджені.

— розподіл часток статутного капіталу між власниками;

— права, привілеї або обмеження щодо цих часток;

— зміни у складі часток власників у статутному капіталі.

7. також було проведено дослідження структури власного капіталу консервного заводу і проведений аналіз змін, що відбулися у структурі за декілька звітних періодів.

8. Досліджено інформацію щодо залишків та змін у власному капіталі підприємства, які відбулися у звітному періоді.

9. Проведена оцінка системи внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку установчих документів і власного капіталу.

10. Проведено аудит повноти та достовірності, об'єктивності та законності господарських операцій із власним капіталом, що відображений у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

11. Перевірено порядок розподілу прибутку, який залишається у розпорядженні підприємства за результатами звітного року після сплати усіх обов'язкових платежів.

12. Перевірено правильність обчислення доходів засновників та акціонерів та утримання податку із доходів.

Готуючись до проведення аудиту установчих документів і власного капіталу, я вивчала нормативну базу з цього питання, яка є досить значною за обсягом, тому для зручності мною було проведено групування таким чином:

— нормативні документи, що регламентують порядок створення в Україні підприємства, його реєстрації, ліквідації, реорганізації, ведення підприємницької діяльності тощо;

- нормативні документи, що регламентують порядок ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності з питань власного капіталу;
- нормативні документи, які регламентують порядок проведення аудиторської перевірки;
- внутрішні нормативні документи підприємства.

Власні кошти, які є власним капіталом та позикові кошти являються основним джерелом формування майна підприємства. Власний капітал включає такі елементи як статутний капітал, який зменшений на величину вилученого і неоплаченого капіталу, пайовий капітал, додатковий капітал, резервний капітал і нерозподілений прибуток (непокритий збиток). Облік відповідних складових власного капіталу ведеться на рахунках 40 "Статутний капітал", 41 "Пайовий капітал", 42 "Додатковий капітал", 43 "Резервний капітал", 44 "Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)", 45 "Вилучений капітал", 46 "Неоплачений капітал".

Для оцінки фінансового стану підприємства статутний капітал визначальної ролі не відіграє. Тут має значення розмір усього власного капіталу і його співвідношення з іншими розділами активу і пасиву балансу.

У товаристві створюється резервний капітал в розмірі, що встановлений в установчих документах, але не менш як 25% статутного капіталу. Розмір щорічних відрахувань до резервного капіталу визначається установчими документами, але не може бути меншим від 5% суми чистого прибутку.

При перевірці правильності відображення інформації про стан та рух коштів різновидів власного капіталу в бухгалтерському обліку я керувалась Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

Зміст і форма фінансової звітності про власний капітал визначені Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 5 "Звіт про власний капітал".

Проводячи аудит власного капіталу на відповідність чинному законодавству, я перевіряла законність відображеної в установчих документах та фінансовій звітності інформації про стан і рух коштів власного капіталу стосовно його елементів: статутного, пайового, додаткового, резервного, вилученого, неоплаченого капіталу, нерозподілених прибутків (непокритих збитків).

Дотримання вимог Національних стандартів давало мені змогу провести аудит якісно і довести, в разі необхідності, що ним не було допущено недбальства у роботі.

Перевірці підлягала інформація про власний капітал, яка відображена у фінансовій звітності ПрАТ «Білоцерківський консервний завод», Головній книзі, реєстрах синтетичного й аналітичного обліку, в первинних документах та інших джерелах інформації.

Проте рамки аудиту установчих документів і власного капіталу не обмежуються лише інформацією, яку надають бухгалтерський облік і фінансова звітність.

Із метою якісного проведення аудиту установчих документів і власного капіталу в обов'язковому порядку мною були досліджені такі документи:

- статут суб'єкта господарювання;
- установчий договір та протоколи зборів засновників;
- свідоцтво про державну реєстрацію підприємства;

- документи, які безпосередньо пов'язані із приватизацією й акціонуванням;
- документи, які підтверджують права власності засновників на майно, яке вноситься в оплату придбаних ними акцій при державній реєстрації товариства за участю державних чи муніципальних підприємств;
- договори на банківське обслуговування;
- зареєстровані зміни до установчих документів та реєстр акціонерів;
- протоколи річних зборів засновників, акціонерів;
- рішення Ради директорів або правління;
- накази і розпорядження виконавчої дирекції;
- ліцензії і дозволи на певні види діяльності;
- листування із засновниками та акціонерами;
- журнали реєстрації видачі довіреностей і повноважень при реєстрації, перереєстрації, ліквідації, реорганізації дій іншим особам (окрім керівника) суб'єкта господарювання, внутрішні положення;
- документи, які підтверджують внесення часток засновників до статутного капіталу в грошовій, натуральній, нематеріальній формах або у вигляді цінних паперів (наприклад, ПКО, виписки банку, акти оприбуткування майна, що передане у натуральній формі, як внесок до статутного капіталу);
- методики оцінки часток, що вносяться до статутного капіталу в натуральній і нематеріальній формах;
- звітність за початковий період діяльності суб'єкта господарювання після державної реєстрації;
- річна звітність;
- звітність на дату ліквідації чи реорганізації економічного суб'єкта.

Спираючись на завдання, поставлені перед проведенням аудиту власного капіталу у ПрАТ «Білоцерківський консервний завод», мною були встановлені спеціальні види робіт і процедури аудиту власного капіталу, які необхідно було виконати для досягнення поставленої мети.

В таблиці 3.4.2 відображено види робіт і процедури аудиту власного капіталу.

Таблиця 3.4.2

Види робіт і процедури аудиту власного капіталу

Складові власного капіталу	Види робіт, які підлягають перевірці	Процедури аудиту
1	2	3
Зареєстрований капітал	Аудит складу статутного капіталу	перевірка державної реєстрації випуску акцій; перевірка відповідності видів і кількості розміщених акцій, заявлених у статуті; перевірка дотримання максимально можливої величини номінальної вартості привілейованих акцій у статутному капіталі
	Аудит розміру статутного капіталу	перевірка дотримання встановленого законом мінімального розміру статутного капіталу; перевірка обґрунтованості змін розміру статутного капіталу і відображення цих змін на рахунках бухгалтерського обліку

	Аудит сплати внесків до статутного капіталу	перевірка обґрунтованості прийнятих форм сплати внесків і відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку; перевірка дотримання строків оплати, передбачених статутом
Капітал у дооцінках	Аудит переоцінки майна	перевірка правильності розрахунку сум дооцінки або уцінки майна підприємства та відображення її на рахунках бухобліку; перевірка правильності визначення величини збільшення (зменшення) зносу по переоцінених основних засобах та її відображення у облікових регістрах
	Аудит додаткового капіталу в частині коштів, накопичених у результаті розрахунків із засновниками	перевірка правильності розрахунку емісійного доходу і його відображення на рахунках бухгалтерського обліку; перевірка правильності визначення курсових різниць і їх відображення в бухгалтерському обліку
	Аудит додаткового капіталу в частині безоплатно одержаних необоротних активів	перевірка повноти оприбуткування безоплатно одержаних необоротних активів
Резервний капітал	Аудит правильності створення і правомірності використання резервного капіталу	перевірка дотримання правомірності використання коштів резервного капіталу; дотримання розміру щорічних відрахувань до резервного капіталу, які передбачені законодавством та порядку відображення таких операцій на бухгалтерських рахунках
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Аудит обґрунтованості показника нерозподіленого прибутку (непокритого збитку)	перевірка достовірності розрахунку і відображення на рахунках бухгалтерського обліку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) звітного року (за результатами аудиту в цілому на підприємстві); перевірка достовірності розрахунку і відображення на рахунках бухгалтерського обліку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) минулих років (за результатами аудиту в цілому на підприємстві); перевірка правильності відображення в бухобліку та звітності помилок, які були допущені у минулих роках
Вилучений капітал	Аудит правомірності вилучення, перепродажу й анулювання власних акцій	перевірка правомірності викупу акцій, правильності їх оцінки та відображення в обліку і реєстрі акціонерів; перевірка правомірності та правильності оцінки проданих акцій, їх відображення в обліку і в реєстрі акціонерів; перевірка правомірності анулювання акцій, їх відображення в бухгалтерському обліку, реєстрі акціонерів та звітності
Неоплачений капітал	Аудит інформації про зміни у складі неоплаченого капіталу	перевірка правомірності й правильності відображення в бухгалтерському обліку неоплаченого капіталу; перевірка своєчасності й правильності відображення в бухгалтерському обліку погашення неоплаченого капіталу

Тест внутрішнього контролю власного капіталу відображено у таблиці 3.4.3.

Таблиця 3.4.3

Тест внутрішнього контролю установчих документів і власного капіталу

№ зп	Зміст питання	Варіант відповіді			Оцінка системи внутрішнього контролю (висока, середня, низька)
		Так	Ні	Інф. відсутня	
1	2	3	4	5	6
1	Чи є протоколи зборів акціонерів?	✓			Висока
2	Чи були випадки внесення часток до статутного капіталу майном та нематеріальними активами?	✓			Висока

1	2	3	4	5	6
3	Чи існує методика щодо оцінки часток, які вносяться до статутного капіталу у натуральній й нематеріальній формах?			√	Середня
4	Чи обумовлені строки сплати (часткової сплати) внесків до статутного капіталу?			√	Низька
5	Чи зазначене в установчих документах визначення часток засновників підприємства?	√			Висока
6	Чи був сплачений мінімальний розмір статутного капіталу на момент звернення по дозвіл на діяльність торговця цінними паперами?	√			Висока
7	Чи існує на підприємстві механізм виключення за рішенням зборів учасників того учасника, який систематично не виконує своїх обов'язків (ст. 64 Закону України "Про господарські товариства")?		√		Низька
8	Чи проводилися установчі збори про затвердження статуту товариства? Чи існує протокол таких зборів?	√			Середня
9	Чи забезпечені права власності товариства відповідними документами на випущені акції?	√			Середня
10	Чи відбулися реєстрація та публікація інформації про випуск акцій?				Середня
11	Чи надавався звіт про наслідки передплати до ДКЦПФР?			√	Низька
12	Чи перевірявся аудиторською фірмою фінансовий стан засновників — юридичних осіб щодо їх спроможності сплатити за акції ПрАТ?	√			Низька
13	Чи дотримуються на даному підприємстві обмеження на види внесків засновників?	√			Висока
14	Чи були зміни в статутному капіталі в даний період, їх адекватність реєстрації у статутних документах?		√		Висока
15	Чи є акти ревізійної комісії щодо ревізії фінансово - господарської діяльності?	√			Середня
16	Чи відзначала ревізійна комісія факти неправильного визначення прибутків (збитків)?		√		Низька
17	Чи є рішення зборів акціонерів щодо розподілу прибутку?	√			Висока
18	Чи виконується статутна норма щодо формування резервного капіталу?	√			Середня
19	Чи створюється дивідендний фонд на підприємстві?	√			Середня
20	Чи відповідає кваліфікація бухгалтера щодо ведення обліку власного капіталу вимогам кваліфікаційної характеристики?	√			Низька

При проведенні аудиту установчих документів і власного капіталу я розподіляла всю сукупність інформації на підсукупності та приймала рішення за отриманими результатами щодо оцінки системи внутрішнього контролю та бухобліку про метод організації перевірки (вибірковий або суцільний, аналітичний або комбінований). За обраним методом було провірено кожен із підсукупностей.

Програма аудиту власного капіталу відображена у таблиці 3.4.4.

Програма аудиту власного капіталу

№ з/п	Перелік аудиторських процедур	Метод перевірки
1	2	4
1.	<p>Аудит установчих документів підприємства:</p> <ul style="list-style-type: none"> – визначення виду власності та видів діяльності; – зміни й доповнення до установчих документів; – ознайомлення з протоколами зборів учасників та акціонерів, різних наказів керівників і встановлення недозволених операцій із капіталом; – порядок розподілу прибутку й рішеннями зборів акціонерів. 	Спостереження, формальний метод
2.	Перевірка розміру статутного капіталу, який був заявлений і сплачений та його відповідності встановленому законом мінімуму	Арифметична перевірка
3.	<p>Перевірка складу та структури статутного фонду:</p> <ul style="list-style-type: none"> – склад засновників, а також власників, які володіють більш ніж 5% статутного фонду; – кількість й вид акцій, номінальна вартість; – визначення акціонеру, що володіє контрольним пакетом акцій; – вивчення фінансового стану засновників ПрАТ відносно їх спроможності робити внески до статутного фонду. 	Спостереження, підтвердження
4.	Аудит дотримання термінів відкритої передплати на акції й строків сплати у разі випуску цінних паперів в період перевірки.	Метод підтвердження
5.	Перевірка дотримання правил та вимог додаткового випуску акцій.	Аналітичні процедури
6.	Перевірка правильності порядку оцінки всіх внесків, які були у статутний фонд згідно із установчими документам	Метод підтвердження
7.	<p>Визначення правильності формування та змін статутного фонду:</p> <ul style="list-style-type: none"> – перевірка повноти та виду внесків учасників й засновників; – перевірка виконання бізнес-плану підприємства; – правильність відображення в бухобліку неоплаченого капіталу; – перевірка термінів погашення заборгованості засновниками, учасниками, акціонерами. 	Аналітичні процедури, метод підтвердження
8.	Перевірка правильності ведення аналітичного обліку по рахунку 40 "Зареєстрований (пайовий) капітал" - відповідності сальдо по рахунку 40 розміру, що зафіксований в установчих документах, аналіз супровідних документів щодо суттєвих операцій, на базі перевірки протоколу зборів учасників вивчити дозволеність таких операцій, перевірка відповідності записів за цими операціями П(С)БО, визначення кількості випущених і анульованих акцій, а також порівняння їх з книгою реєстрації власників акцій; перевірка щодо дотримання термінів відкритої передплати на акції й термінів сплати у разі випуску цінних паперів на період перевірки; перевірка дотримання порядку переходу і реалізації права власності на акції.	Метод підтвердження, формальна перевірка, метод простежування
9.	Перевірка правильності відображення в обліку вилученого капіталу - аудит порядку викупу акцій власної емісії та їх подальше, аналіз співвідношення ціни викупу і номінальної вартості акцій.	Метод підтвердження, формальна перевірка, метод простежування
10	Вивчення усіх супровідних документів на предмет суттєвих операцій, які впливають на сплачений капітал, внесений капітал чи викуплені власні акції: на основі протоколу зборів акціонерів встановити, чи були ці операції дозволені; перевірити, чи обліковані суттєві операції у відповідності з П(с)БО; визначити кількість випущених та анульованих акцій і порівняти їх із книгою реєстрації власників акцій.	Метод простежування

1	2	3
11	Перевірка правильності відображення в бухобліку іншого додаткового капіталу й його використання.	Метод простежування
12	Перевірка правильності відображення в бухобліку додатково вкладеного капіталу й його використання.	Метод простежування
13	Вивчення обліку надходження та використання емісійного доходу.	Метод простежування
14	Порядок формування та правильність відображення в бухобліку резервного капіталу та його використання.	Арифметична перевірка
15	Порядок формування та правильність відображення в бухобліку та звітності нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) від діяльності, здійснюваної підприємством.	Арифметична перевірка
16	Перевірка порядку розподілу прибутку за статутом та рішенням зборів акціонерів (на основі протоколів зборів акціонерів).	Арифметична перевірка

Таким чином основними кроками, які робить аудитор при перевірці власного капіталу це:

– у випадках збільшення або зменшення статутного (іншого зареєстрованого) капіталу проведення аудиту записів по субрахунках 401 та 403 лише (так як, подібні зміни відображаються у встановленому порядку та тільки після внесення відповідних змін в установчі документи підприємства);

– після реєстрації статутного капіталу підприємства перевірка сальдо субрахунку 404, яке у встановленому порядку повинно списуватися у кореспонденції з кредитом субрахунку 401 «Статутний капітал». У випадку, коли підприємству відмовлено у реєстрації статутного капіталу, у кореспонденції із дебетом субрахунку №404 відображаються операції пов'язані із повернення активів, що надходили як внески.

– перевірка організації аналітичного обліку за субрахунками 401 та 404 з метою перевірки ведення аналітичного обліку розрахунків із засновниками підприємства на стадіях формування капіталу, за видами акцій та заборгованості по внесках до статутного капіталу;

– контроль за фактичним надходження внесків засновників за кредитом відповідних рахунків 46 «Неоплачений капітал» у кореспонденції із рахунками з обліку коштів (рахунки 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках»), матеріальних цінностей (рахунки 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 16 «Довгострокові біологічні активи», 20 «Виробничі запаси», 21 «Поточні біологічні активи», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 26 «Готова продукція», 28 «Товари»), нематеріальних активів (рахунок 12 «Нематеріальні активи») тощо;

– аудит даних рахунку 67 «Розрахунки з учасниками» з метою перевірки розрахунків із засновниками підприємства щодо нарахування й виплат їм їхніх доходів. Такі нарахування та виплати відображаються за кредитом рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам».

При проведенні аудиту власного капіталу можуть бути виявлені порушення, найбільш типовими з яких є такі:

1) сальдо по кредиту рахунку №40 не відповідає сумі статутного капіталу, що затверджений в установчих документах підприємства;

2) за рахунок завищення вартості матцінностей та нематеріальних активів, які були внесені до статутного капіталу відбувається необґрунтоване збільшення статутного капіталу;

3) невнесення чи неповне внесення засновниками часток до статутного капіталу;

4) несвоєчасне внесення змін до реєстру акціонерів;

5) несвоєчасне оформлення вибуття і приймання нових засновників, акціонерів;

6) невиконання дивідендів за привілейованими акціями;

7) неправильне визначення часток, які вносяться засновниками до статутного капіталу та які підлягають вилученню засновниками зі статутного капіталу;

8) відсутність документів, які підтверджують здійснення фінансово-господарських операцій;

9) недооформлені й прострочені документи;

10) необумовлене виправлення записів у документах без необхідних підстав;

11) відсутність оригіналів документів або засвідчених копій документів згідно із законодавством;

12) фіктивні документи та операції;

13) не відображення здійснених операцій;

14) провадження діяльності без ліцензії;

15) невиконання вимог нормативних документів;

16) інші відхилення від норм.

Якщо в ході проведення аудиту були вичвлені помилки та факти шахрайства, аудитор повинен згрупувати їх із метою встановлення рівня їх суттєвості (із урахуванням об'єданого ефекту), а також підготувати підсумкову аудиторську документацію.

За результатами проведеного аудиту власного капіталу підприємства аудитор формує звіт та аудиторський висновок.

Загальні висновки і пропозиції

Дана робота бакалавра написана на тему «**Обліково-аналітичне забезпечення власного капіталу підприємства**» на прикладі ПрАТ «Білоцерківський консервний завод».

Власний капітал – це сума коштів підприємства, що належить засновникам та визначається як різниця між загальною вартістю та борговими зобов'язаннями засновників. Власний капітал являє собою початкове й безстрокове джерело фінансування господарської діяльності підприємства, а також джерелом погашення збитків підприємства, показником, який використовуються для оцінки фінансового стану підприємства, оскільки він з одного боку відображає, ступінь фінансової самостійності підприємства (його незалежності від зовнішніх джерел фінансування), а з іншого боку - ступінь кредитоспроможності підприємства (забезпеченості вимог кредиторів фактично наявним у підприємства капіталом засновників).

У вступі даної дипломної роботи, на базі відповідного аналізу економічної та бухгалтерської літератури, а також дослідження та аналізу законодавчо-нормативної бази розкрито економічну сутність власного капіталу. Узагальнюючи погляди вітчизняних й зарубіжних вчених-економістів видно, що власний капітал відображає у собі загальну вартість засобів підприємства, що належать йому на правах власності, й використовуються для отримання у майбутньому прибутку.

У вступі дипломної роботи відображено суть і класифікацію власного капіталу, розкрито складові елементи які він в себе включає, що в свою чергу є важливим для організації бухобліку на підприємстві, що в свою чергу впливає на своєчасність і чітке управління власним капіталом. У вступі роботи також розкрито законодавчо-нормативну базу із бухобліку, економічного аналізу й аудиту власного капіталу підприємства, яка вимагає всі підприємства України дотримуватися єдиних принципів щодо ведення бухгалтерського обліку і контролю власного капіталу. Під час проведення обліку й аудиту власного капіталу, ці нормативно-правові джерела дають змогу підтвердити достовірність даних, щодо власного капіталу, як у первинних його документах, так і у фінансовій звітності.

Бухгалтерський облік власного капіталу підприємства ведеться на рахунках четвертого класу – «Власний капітал та забезпечення зобов'язань» 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49.

Регістрами аналітичного і синтетичного обліку є:

1. Журнал реєстрації видаткових та прибуткових касових ордерів.
2. Журнал № 7 за кредитом рахунків 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49.
3. Виписка з Гловної книги по рахункам 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49.
4. Оборотно-сальдова відомість по рахункам 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49.

Обліково-аналітичне забезпечення власного капіталу підприємства

	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Загальні висновки і пропозиції	Номер Сторінки
Здобувач	Шишкіна А.Б.				
Науковий керівник	Соломчук Л.М.				
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.				

Інформація про власний капітал, згідно національних стандартів ведення бухгалтерського обліку, відображається у ф. №1 «Баланс (Звіт про майновий стан)», ф. №2 «Звіт про фінансові результати» та ф. №4 «Звіт про власний капітал», а також частково ф. №5 «Примітки до річної фінансової звітності». Згідно ф. №1 «Баланс (Звіт про майновий стан)» власний капітал відображається у першому розділі пасиву з детальним відображенням всіх його елементів. У ф. №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» у рядку 2200 відображаються «Доходи від участі в капіталі», «Втрати від участі в капіталі» відображені у рядку 2255 відображаються, чистий прибуток або збиток відображається у ряді 2350 (прибуток) і у ряді 2355 збиток підприємства.

Диплом написано на прикладі ПрАТ «Білоцерківський консервний завод». Провівши аналіз основних техніко-економічних показників, що комплексно характеризують діяльність ПрАТ «Білоцерківський консервний завод», видно, що у 2019 році обсяг продукції у діючих цінах збільшився на 12383,9 тис. грн, що на 54,1% більше ніж у 2018 році. На таке зростання вплинуло розширення асортименту (завод додав декілька нових видів консервів салатів та закусочних овочевих салатів, а також зростанням обсягів виробництва горошку консервованого).

У зв'язку із зростанням обсягів виробництва, на даному підприємстві збільшився і чистий дохід від реалізації продукції. Так його величина становила у 2019 році 58549 тис. грн., що на 31,3% більше ніж у попередньому 2018 році. Частково на таке зростання вплинуло підвищення ціни на запаси, які і являються основою для виробництва консервів, тобто на овочі та фрукти.

Наслідком збільшення обсягів виробництва є зростання матеріальних витрат консервного заводу, величина таких витрат у 2019 році зросла порівняно з 2018 роком на 8701 тис. грн., а це в свою чергу вплинуло на зростання рівня матеріаловіддачі, рівень якої у 2019 році збільшився на 0,1 грн або 16,7%, що в свою чергу говорить про більш ефективне їх використання.

Чистий дохід на пряму пов'язаний із собівартістю реалізованої продукції, рівень якої у звітному 2019 році збільшився на 12927 тис. грн, що на 35,5% більше ніж у попередньому 2018 році. Таке зростання відбулось за рахунок підвищення цін на сировину, що понесло за собою збільшення середньої оптової ціни продукції за 1 тону.

За рахунок зростання собівартості реалізованої продукції, ціни за одиницю продукції, що виробляється збільшився і показник витрат на 1 грн. реалізованої продукції. Так його величина у 2019 році дорівнювала 84,26 копійок, що перевищує його рівень 2018 року на 2,64 копійки або на 3,2%.

За рахунок збільшення чисельності промислово-виробничого персоналу ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» і частково рівня мінімальної заробітної плати, у 2019 році збільшився і фонд оплати праці. Так його розмір у 2019 році перевищував розмір 2018 року на 3680 тис. грн. або на 31,9%. При цьому середня місячна заробітна плата працівників ПВП збільшилась у середньому на 14,8%, але це здебільшого все ж таки пов'язано із збільшенням рівня мінімальної заробітної плати.

Рівень продуктивності праці у 2019 році покращився на 34,1%. На таке зростання здебільшого вплинуло зростання рівня середньої місячної зарплати працівників заводу, що і явилось причиною їх більш продуктивної роботи.

Щодо середньорічної вартості основних засобів ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» то їх величина майже не змінилась. У 2019 році їх вартість становила 50878 тис. грн, що на 2,9% більше ніж у 2018 році. Це говорить про те, що за даний звітний період на підприємстві не відбувалось оновлення основних засобів, здебільшого

це пов'язано із критичним станом як економіки так і захворюваністю населення світу на COVID, що і спричинило тимчасове вкладення керівництвом підприємства власних коштів у основні виробничі та інші необоротні активи підприємства. При цьому рівень віддачі основних засобів збільшився у 1,4 грн., що в свою чергу говорить про краще і більш повне їх використання, повне завантаження потужностей з метою не скорочення обсягів виробництва.

Швидкість обертання оборотних активів ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» уповільнилась на 7,7%. Це пов'язано частково із сезонністю виробництва консервного заводу, а також не своєчасним розрахунками дебіторів за отриману ними продукцію.

Згідно форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (Додаток) видно, що середньорічна вартість майна (капіталу) ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» у 2019 році збільшилася на 13564 тис. грн. або на 30,8%. На таке зростання вплинуло збільшення кількості виробленої продукції на складах підприємства, така продукція як правило продається пізніше – у зимній сезон і невеликими партіями в інший період. Також збільшилась і величина дебіторської заборгованості на 3404 тис. грн, а це говорить про те, що керівництву даного підприємства необхідно переглянути стратегію розрахунків із покупцями..

Згідно форми №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» можна прослідкувати, що частка прямих матеріальних витрат у собівартості продукції становить у 2019 році 74,1%, а у 2018 році відповідно 75,1% , тобто зменшилась на 1%.

У 2019 році ПрАТ «Білоцерківський консервний завод» від основної діяльності отримало прибуток у розмірі 2204 тис. грн., а у 2018 році в розмірі 2683 тис. грн. Тобто спостерігаємо зменшення чистого прибутку на 479 тис. грн, або на 17,9%. Це відбулось за рахунок зростання адміністративних витрат, витрат на збут і майже у 2 рази інших операційних витрат.

Аналізуючи Власний капітал, необхідно дати характеристику зміни його обсягу, структури, динаміки та відповідності до зміни нерозподіленого прибутку. Приріст обсягу і питомої ваги Власного капіталу за рахунок реінвестованого прибутку є ознакою економічного зростання підприємства.

При проведенні аудиту власного капіталу аудитор повинен визначити основні відомості про суб'єкт господарювання, кількість засновників та їх частки в статутному капіталі, перевірити своєчасність та повноту внесення часток до статутного капіталу, провести аудит правильності методів оцінки часток, які були внесені засновниками підприємства до статутного капіталу як у натуральній так і у нематеріальній формах. При перевірці я керувалась П(с)БО 12, де зазначено, що майно має бути оцінено за справедливою вартістю, перевірити інформацію про акції, на які була здійснена передоплата; загальну суму коштів, одержаних у ході передоплати на акції, а також акції у складі статутного капіталу за окремими типами та категоріями, вивчити структуру власного капіталу і провести аналіз змін, що відбулися у структурі за декілька звітних періодів, інформацію щодо залишків та змін у власному капіталі підприємства, які відбулися у звітному періоді, провести аудит повноти та достовірності, об'єктивності та законності господарських операцій із власним капіталом, що відображений у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. перевірити порядок розподілу прибутку, який залишається у розпорядженні підприємства за результатами звітного року після сплати усіх обов'язкових платежів, перевірити правильність обчислення доходів засновників та акціонерів та утримання податку із доходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про акціонерні товариства» № 514 – VI від 17.09.2008 р.
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-XIV від 16.07.1999 року
3. Закон України «Про господарські товариства» № 1576 – XII від 19.09.1991 р.
4. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» № 469/97 – ВР від 17.07.1997 р.
5. НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»
6. НП(с)БО 2 «Консолідована фінансова звітність»
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» № 559 від 30.11.2001 р.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств». Затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 163 від 07.07.1999 р. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України за № 499/3792 від 23.07.1999 р. зі змінами за станом на 02.02.2005 р.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість». Затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 779 від 01.07.2007 р. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України за № 8 23/14090 від 16.07.2007 р.
10. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88
11. Наказ МФУ № 635 від 27 червня 2013 року про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства
12. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1591)
13. Аракелян А. Г. Теоретичні підходи до визначення категорії «власний капітал» [Електронний ресурс] / А. Г. Аракелян, Т. Б. Кузенко // Режим доступу : http://www.rusnauka.com/10_NPE_2011/Economics/3_83130.doc.htm.
14. Багацька К.В., Говорушко Т.А., Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Підручник. – К., 2013. – с. 329 с.
15. Бойко Л.О. Організація та методика економічного аналізу/ Л.О.Бойко.- Одеса, ОДЕУ.-2010.351с.
16. Безкоровайна Л.В. Особливості обліку власного капіталу на підприємствах / Л.В. Безкоровайна // Журнал МНУ ім. В.О.Сухомлинського. – 2015. – Вип. 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.global-national.in.ua/archive/4-2015/200.pdf>.
17. Боднарчук А. В. Сутність власного капіталу як об'єкта обліку та аналізу [Електронний ресурс] / Боднарчук А.В. // Ефективна Економіка. – 2013. -№ 8.
18. Бруханський, Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 480 с.
19. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчальний посібник / Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 536 с.
20. Вдовиченко К.М. Сутність власного капіталу та особливості його обліку на підприємстві / К.М. Вдовиченко // SWorld. -2016. - № 15-22. – С.176-190.

21. Головка В.І. та ін. Фінансово-економічна діяльність підприємства: контроль, аналіз та безпека: Навч.посіб./В.І.Головка, А.В.Мінченко, ТВ.М.Шарманська.-К.:Центр навч.літ-ри,2008.-448с.
22. Дмитренко А.В. Удосконалення обліку податку на додану вартість в умовах здійснення спільної діяльності при застосуванні програмного продукту «1С: Бухгалтерія»/ А.В. Дмитренко// Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – 2009. – №1(32). – с. 67-70.
23. Душко З.О. Методичні аспекти аудиту власного капіталу / З.О. Душко // Управління економікою. — 2011. — № 2. — С. 22–25.
24. Жовковська Т.Т. Методика оцінювання стану маркетингової діяльності підприємств харчової промисловості//Інноваційна економіка.-2013.- №4.-С.214-218.
25. Замлинський В.А. Формування маркетингової стратегії підприємств продовольчої сфери //Науковий вісник Херсонського державного університету.- 2014.- №5.-С.284-87.
26. Кармазін, В.А. Економічний аналіз: практикум / В.А.Кармазін, О.М.Савицька. – К.: Знання, 2007.–255с.
27. Козлов В.В. Анализ рентабельности деятельности предприятия (на примере ОПХ «Овощевод») [Електронний ресурс] / В.В. Козлов // Режим доступу : <http://journalael.intelbi.ru/main/wp-content/uploads/2012/09/pdf>
28. Косова Т.Д. Організація і методика економічного аналізу/Т.Д.Косова, П.М.Сухарев, Л.Л.Ващенко.-К.:Центр учбової літератури,2012.-528с.
29. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту: [навч. посіб.] / Л.П. Кулаківська, Ю.В. Піча. – К.: Каравела, 2004 – 568 с.
30. Майданевич Ю.П. Організація внутрішньогосподарського контролю на підприємствах молочної промисловості / Ю.П. Майданевич. – Вісник ЖДТУ. – 2011. – № 2(40). – С. 118-129.
31. Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Організація обліку» (для студентів 5 курсу заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст», спеціальності 7.050106 (7.03050901) «Облік і аудит» і слухачів другої вищої освіти факультету післядипломної освіти і заочного навчання, спеціальності 7.050106 (7.03050901) «Облік і аудит») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: А. П. Косяк, В. І. Пашков – Х.: ХНАМГ, 2011. – 52 с.
32. Митрофанов Г.В. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник. – К. - КНТЕУ, 2008. – 43 с.
33. Мочан А.О. Власний капітал як об'єкт обліку та аналізу / А.О. Мочан, З.Л. Бандура // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – 2015. - №8. – С. 1144-1148
34. Нестеренко С.С. Порівняльний аспект нормативного регулювання складових власного капіталу на підприємствах різних форм власності / С.С. Нестеренко // Ефективна економіка. – 2014. – № 4.
35. Петришина Н. С., Греснюк О. О. Порівняльна характеристика категорії власний капітал за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку / Н. С. Петришина, О. О.Греснюк // Облік і аудит. Наука й економіка. – 2013. – №1(29). – С.74–79.

36. Пилипчук Н.М. Аудит власного капіталу та шляхи його подальшого удосконалення / Н.М. Пилипчук // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. – 2013. №2/1. – С.91-94.
37. Податковий кодекс України № 2755- VI від 02.12.10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sta.gov.ua/>.
38. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський облік, оподаткування і звітність: Підручник. – 7-ме вид. допов. і перероб. – К.: Алерта, 2016. – 928 с.
39. Савицька Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: 4-е изд., перераб. и доп. - Минск: ООО «Новое знания», 2009. - 80с.
40. Сафарова А. Методика аудиту власного капіталу / А.Сафарова //Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.- 2015. - №1. – С.59-64.
41. Сопко В.В. Бухгалтерський облік капіталу підприємства (власності, пасивів): Навч. Пос.: – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
42. Слободян Н. Г. Організація і методика економічного аналізу: Навч. посіб. – К.: НУХТ, 2013. – 322 с.
43. Слободян, Н.Г. Теорія економічного аналізу. Економічний аналіз: курс лекцій для студ. всіх економ. спец. напрямів 0501 «Економіка і підприємництво»,0502 «Менеджмент» всіх форм навч./Н.Г.Слободян, О.В.Михайленко, С.Ю.Скоморохова.– К.: НУХТ,2004.– 205 с.
44. Спільник, І. В. Проблемні аспекти аналізу власного капіталу підприємства. [Текст] / І. В. Спільник // Інноваційні засади управління підприємствами в умовах сталого розвитку: матеріали П'ятої Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України М. Г. Чумаченка, (Тернопіль, 25 березня 2016 року) / МОН України, ТНТУ ім. І. Пулюя [та ін.]. – Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. – С. 99-100.
45. Стрибок бухгалтера на 8.0. Переваги переходу на «1С: Підприємство 8.0». – Дебет-Кредит . – 2006. - №9
46. Стригуль Л.С. Особливості формування та обліку власного капіталу на підприємствах різних організаційно правових форм / Л. С. Стригуль, К.О. Панчева // Вісник НТУ «ХП». – 2014. - №65. – С. 12-17.
47. Чернелевський, Л.М. Аналіз діяльності підприємств та банківських установ: фінансово-інвестиційний, стратегічний: підруч. / Л.М.Чернелевський, Н.Г.Слободян, О.В.Михайленко. –К.: Хай-Тек Прес, 2014–640с.
48. Чернелевський Л.М., Беренда Н.І. Аудит: теорія і практика: Навчальний посібник. – К.: «Хай-Тек Прес», 2008. – 560 с.
49. Цоцяк І.Л. Аналіз наукових підходів до трактування категорії «власний капітал» / І.Л. Цоцяк // Науково-інформаційний вісник Економіка. – 2014. - №9. – С. 270-280

ДОДАТКИ

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	1594	1667
первісна вартість	1011	8621	8846
знос	1012	7027	7179
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	12	14
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	1606	1681
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	33433	44286

1	2	3	4
Виробничі запаси	1101	3140	3059
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	30293	41227
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5080	8484
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	455	401
з бюджетом	1135	2451	1982
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	729	400
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	729	400
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
У тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	309	379
Усього за розділом II	1195	42490	55979
III. Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	44096	57660

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	37	37
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	18	18
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	9189	11393
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	9244	11448
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	5999	6463
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610		

за товари, роботи, послуги	1615	5514	8570
за розрахунками з бюджетом	1620	296	176
у тому числі з податку на прибуток	1621	160	0
за розрахунками зі страхування	1625	149	226
за розрахунками з оплати праці	1630	662	1530
за одержаними авансами	1635	21892	28814
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	283	364
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені каомісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	57	59
Усього за розділом III	1695	34852	46212
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групи вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	44096	57660

Таблиця В-2

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2017 рік

I. Фінансові результати

Актив	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	58549	44604
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0

Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(49334)	(36407)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	9215	8197
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2011	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	1595	1522
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(4240)	(3360)
Витрати на збут	2150	(365)	(218)
Інші операційні витрати	2180	(2340)	(1878)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	3865	4263
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	28
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(1180)	(1020)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(0)

Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2685	3271
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-481	-588
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	2204	2683
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

Таблиця В-3

II. Сукупний дохід

Актив	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу в асоційованих та спільних підприємствах	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	2204	2683

Таблиця В-4

III. Елементи операційних витрат

Актив	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
-------	-----------	-------------------	---

продовження до табл. В-4

1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	49744	41043
Витрати на оплату праці	2505	12624	9478
Відрахування на соціальні заходи	2510	2272	2084
Амортизація	2515	152	153
Інші операційні витрати	2520	2340	1878
Разом	2550	67132	54636

Таблиця В-5

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Актив	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	365752	365752
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	365752	365752
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	6,03	7,34
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	6,03	7,34
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Таблиця В-6

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) за 2017 рік

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	33541	33541

Повернення податків і зборів	3005	6076	4307
У тому числі податку на додану вартість	3006	6076	4307
Цільового фінансування	3010	190	91
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	29628	22537
Надходження від повернення авансів	3020	265	15
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	0	28
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	98	262
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(56309)	(47417)
Праці	3105	(9419)	(7360)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(2913)	(2168)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(3871)	(2518)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(0)	(313)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків та зборів	3118	(0)	(0)
Витрачання на оплату авансів	3135	(0)	(0)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(0)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на подання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(699)	(737)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	552	581
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	0

необоротних активів	3205	0	0
Надходження від отриманих: відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(225)	(264)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-225	-264
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	10777	19263
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	10314	18455
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360		
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)

Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-656	-161
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-329	156
Залишок коштів на початок року	3405	729	573
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	0	0
Залишок коштів на кінець року	3415	400	729